

Samhällsekonomi och finansförvaltning

2

Förslag till statsbudget för 2010

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling	14
2.3	Mål	15
2.4	Resultat.....	16
2.4.1	Insatser inom den finansiella sektorn	16
2.4.2	Analys och slutsatser	20
2.5	Revisionens iakttagelser m.m.	20
2.6	Politikens inriktning	21
2.6.1	Regeringens aktuella ambitioner inom finansmarknadsområdet	22
2.6.2	Fortsatt arbete med att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen	25
3	Statlig förvaltningspolitik	27
3.1	Omfattning.....	27
3.2	Mål	27
3.3	Resultatredovisning	27
3.3.1	Resultat.....	27
3.3.2	Analys och slutsatser	30
3.4	Politikens inriktning	30
3.5	Budgetförslag	31
3.5.1	1:1 Statskontoret.....	31
3.5.2	1:2 Kammarkollegiet.....	31
3.5.3	1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling	33
3.5.4	1:8 Ekonomistyrningsverket	34
4	Effektiv offentlig upphandling	35
4.1	Omfattning.....	35
4.2	Mål	35
4.3	Resultatredovisning	35
4.3.1	Resultat.....	35
4.3.2	Analys och slutsatser	37
4.4	Politikens inriktning	37
5	Statliga arbetsgivarfrågor	41

5.1	Omfattning	41
5.2	Mål	41
5.3	Resultatredovisning	41
5.3.1	Indikatorer	41
5.3.2	Resultat.....	42
5.3.3	Analys och slutsatser.....	49
5.4	Revisionens iakttagelser	49
5.5	Politikens inriktning.....	49
5.6	Budgetförslag.....	50
5.6.1	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	50
5.6.2	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	51
6	Statistik.....	53
6.1	Omfattning	53
6.2	Mål och villkor	53
6.3	Resultatredovisning	53
6.3.1	Resultat.....	53
6.3.2	Analys och slutsatser.....	55
6.4	Politikens inriktning.....	56
6.5	Budgetförslag	56
6.5.1	1:9 Statistiska centralbyrån	56
7	Prognos- och uppföljningsverksamhet	59
7.1	Omfattning	59
7.2	Mål.....	59
7.3	Resultatredovisning	59
7.3.1	Resultat.....	59
7.3.2	Analys och slutsatser.....	62
7.4	Politikens inriktning.....	63
7.5	Budgetförslag.....	64
7.5.1	1:6 Finanspolitiska rådet	64
7.5.2	1:7 Konjunkturinstitutet	64
8	Fastighetsförvaltning	67
8.1	Omfattning	67
8.2	Mål.....	67
8.3	Resultatredovisning	67
8.3.1	Resultat.....	67
8.3.2	Analys och slutsatser.....	68
8.4	Politikens inriktning.....	69
8.5	Budgetförslag.....	69
8.5.1	Statens fastighetsverk	69
8.5.2	1:10 Bidragsfastigheter	72
8.5.3	Fortifikationsverket.....	73
9	Finansinspektionen	75
9.1	Omfattning	75
9.2	Mål.....	75
9.3	Resultatredovisning	75
9.3.1	Resultat.....	75
9.3.2	Analys och slutsatser.....	78
9.4	Politikens inriktning.....	79

9.4.1	Beslutade reformer.....	80
9.4.2	Planerade reformer och insatser.....	80
9.4.3	Resurstillskott	80
9.5	Budgetförslag	81
9.5.1	1:11 Finansinspektionen.....	81
10	Riksgäldskontoret	83
10.1	Omfattning.....	83
10.2	Resultatredovisning	83
10.2.1	Resultat.....	83
10.2.2	Analys och slutsatser	90
10.3	Politikens inriktning	91
10.4	Budgetförslag	91
10.4.1	1:12 Riksgäldskontoret.....	91
11	Kredit till annan stat.....	95
11.1	Omfattning.....	95
11.2	Mål	95
11.3	Resultatredovisning	95
11.3.1	Resultat.....	95
11.3.2	Analys och slutsatser	98
11.4	Politikens inriktning	99
11.5	Budgetförslag	99
12	God redovisningssed för företag och organisationer m.m.	101
12.1	Omfattning.....	101
12.2	Mål	101
12.3	Resultatredovisning	101
12.3.1	Resultat.....	101
12.3.2	Analys och slutsatser	101
12.4	Politikens inriktning	102
12.5	Budgetförslag	102
12.5.1	1:13 Bokföringsnämnden	102
12.5.2	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	102
13	Riksrevisionen	105
13.1	Riksrevisionen.....	105
13.2	Mål för Riksrevisionen.....	105
13.2.1	Uppgifter	105
13.2.2	Verksamhetsmål.....	105
13.3	Resultatredovisning	105
13.3.1	Resultat.....	105
13.3.2	Analys och slutsatser	107
13.4	Revisionens iakttagelser.....	107
13.5	Budgetförslag	107
13.5.1	1:15 Riksrevisionen	107

Bilaga Statsförvaltningens utveckling

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	12
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2	14
2.2 Härledning av ramnivå 2010–2012. Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15
2.3 Precisering av ramnivå 2010. Utgiftsområde 2	15
2.4 Ramnivå 2010–2012 Realekonomiskt fördelad Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15
3.1 Anslagsutveckling för 1:1 Statskontoret	31
3.2 Härledning av anslagsnivå 2010–2012, för 1:1 Statskontoret	31
3.3 Anslagsutveckling för 1:2 Kammarkollegiet	31
3.4 Offentligrättslig verksamhet	32
3.5 Uppdragsverksamhet	32
3.6 Härledning av anslagsnivå 2010–2012, för 1:2 Kammarkollegiet	32
3.7 Anslagsutveckling för 1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling	33
3.8 Härledning av anslagsnivå 2010–2012, för 1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling	33
3.9 Anslagsutveckling för 1:8 Ekonomistyrningsverket	34
3.10 Uppdragsverksamhet	34
3.11 Offentligrättslig verksamhet	34
3.12 Härledning av anslagsnivå 2010–2012, för 1:8 Ekonomistyrningsverket	34
5.1 Fördelningen den 8 september 2009 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt	45
5.2 Andel med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2006–2008	46
5.3 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2007–2008	47
5.4 Ärenden som lett till åtgärd av myndigheternas personalansvarsnämnder 2003–2008	48
5.5 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda	48
5.6 Anslagsutveckling för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	50
5.7 Härledning av anslagsnivå 2010–2012, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	50
5.8 Anslagsutveckling för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	51
5.9 Uppdragsverksamhet	51
5.10 Härledning av anslagsnivå 2010–2012, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	51
6.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet	54
6.2 Anslagsutveckling för 1:9 Statistiska centralbyrån	56
6.3 Uppdragsverksamhet	56
6.4 Härledning av anslagsnivå 2010–2012, för 1:9 Statistiska centralbyrån	57
7.1 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år	61

7.2 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år	63
7.3 Anslagsutveckling	64
7.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Finanspolitiska rådet	64
7.5 Anslagsutveckling	64
7.6 Uppdragsverksamhet	64
7.7 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Konjunkturinstitutet	65
8.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom	68
8.2 Fastighetsförvaltningens omfattning	68
8.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk	68
8.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket	68
8.5 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2010–2012	71
8.6 Statens Fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2010–2012	71
8.7 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk	72
8.8 Anslagsutveckling för 1:10 Bidragsfastigheter	72
8.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Bidragsfastigheter	72
8.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	73
8.11 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2010–2012	73
8.12 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2010–2012	74
8.13 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket	74
9.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader per verksamhet	75
9.2 Totalt nedlagd tid i antal timmar på tillsynsaktiviteter i riskklasserna	76
9.3 Genomsnittlig handläggningstid i dagar för tillstånds- och anmälningsärenden	77
9.4 Anslagsutveckling för 1:11 Finansinspektionen	81
9.5 Offentligrättslig verksamhet	81
9.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Finansinspektionen	81
10.1 Antalet betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalsystem	84
10.2 Resultat av aktiv förvaltning, miljoner kronor	86
10.3 Kostnadsbesparing privatmarknadsupplåning	86
10.4 Riksgäldskontorets garantiverksamhet 2004–2008	87
10.5 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret	88
10.6 Översikt, stabilitetsfonden den 15 juni 2009	90
10.7 Anslagsutveckling för 1:12 Riksgäldskontoret	91
10.8 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet ¹	92
10.9 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank	92
10.10 Insättningsgaranti och investerarskydd	92
10.11 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:12 Riksgäldskontoret	92
11.1 Lettland. Ekonomiska nyckeldata 2008–2011	97
12.1 Anslagsutveckling för 1:13 Bokföringsnämnden	102
12.2 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:13 Bokföringsnämnden	102
12.3 Anslagsutveckling för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	102
12.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	103
13.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2008)	107
13.2 Anslagsutveckling för 1:15 Riksrevisionen	107
13.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558	107
13.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag	108
13.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:15 Riksrevisionen	108

Diagramförteckning

5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2007	44
5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 1999–2008	44
5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000–2008	45
5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2007 och 2008	47
5.5 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2003 och 2008.....	48
5.6 Statsanställda som uppnår pensionsålder 2009-2018.....	48
10.1 Statsskulden	85
10.2 Kostnadsmässiga statsskuldräntor	85
10.3 Kalkylmässigt resultat för realskulden	86

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter (avsnitt 3.5.2),
2. bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret på högst 75 000 000 kronor för att tillgodose Statens pensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen (avsnitt 5.6.2),
3. godkänner förslaget till investeringsplan för Statens fastighetsverk för perioden 2010–2012 (avsnitt 8.5.1),
4. bemyndigar regeringen att för 2010 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån inom en ram av högst 12 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 8.5.1),
5. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå ekonomiska avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under perioden 2011–2012 (avsnitt 8.5.2),
6. godkänner förslaget till investeringsplan för Fortifikationsverket för perioden 2010–2012 (avsnitt 8.5.3),
7. bemyndigar regeringen att för 2010 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån inom en ram av högst 9 400 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 8.5.3),
8. bemyndigar regeringen att under 2010 besluta om en kredit till Lettland på högst 720 000 000 euro (avsnitt 11.5),
9. för budgetåret 2010 anvisar anslagen under utgiftsområde 2 *Sambällsekonomi och finansförvaltning*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition (anslagen 1:1–1:14), enligt följande uppställning:

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen

10. bemyndigar Riksrevisionen att för 2010 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 30 000 000 kronor (avsnitt 13.5.1),
11. för budgetåret 2010 anvisar ett anslag under utgiftsområde 2 *Sambällsekonomi och finansförvaltning* för Riksrevisionen enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Statskontoret	Ramanslag	82 347
1:2 Kammarkollegiet	Ramanslag	60 469
1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling	Ramanslag	8 001
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	Ramanslag	18 553
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	Ramanslag	10 147 000
1:6 Finanspolitiska rådet	Ramanslag	7 297
1:7 Konjunkturinstitutet	Ramanslag	52 633
1:8 Ekonomistyrningsverket	Ramanslag	124 070
1:9 Statistiska centralbyrån	Ramanslag	515 700
1:10 Bidragsfastigheter	Ramanslag	280 000
1:11 Finansinspektionen	Ramanslag	263 609
1:12 Riksgäldskontoret	Ramanslag	304 282
1:13 Bokföringsnämnden	Ramanslag	8 684
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	Ramanslag	2 200
1:15 Riksrevisionen ¹	Ramanslag	295 798
Summa		12 170 643

¹ Anslag avsett för Riksrevisionen.

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Omfattning

Utgiftsområdets huvudsakliga ändamål och innehåll är i stora drag oförändrade jämfört med tidigare år.

Vissa frågor om elektronisk förvaltning och rättsinformation ingår numera i utgiftsområde 1 Rikets styrelse respektive utgiftsområde 4 Rättsväsendet och premiepensionsadministrationen redovisas i utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom. Samtidigt har uppgifter om bidragshantering, statlig bolagsredovisning, sektorsspecifika ekonomiska uppgifter om primärkommuner m.m. tillkommit från andra utgiftsområden.

I utgiftsområdet ingår i likhet med tidigare år statlig förvaltningspolitik (avsnitt 3), offentlig upphandling (avsnitt 4), statliga arbetsgivarfrågor (avsnitt 5), statistik samt prognos- och uppföljningsverksamhet (avsnitt 6–7). Vidare ingår fastighetsförvaltning (avsnitt 8), Finansinspektionens tillsyn m.m. (avsnitt 9), Riksgäldskontorets finans- och skuldförvaltning (avsnitt 10) samt normgivning i redovisningsfrågor m.m. (avsnitt 12). Ett nytt avsnitt 11 om kredit till annan stat har tillkommit.

Utgiftsområdet omfattar vidare ett femtontal förvaltningsmyndigheter under regeringen, ett tiotal nämnder m.m. samt Riksrevisionen under riksdagen (avsnitt 13).

Genom förändringar i regeringens stabsstöd och nytillkommande uppgifter har bl.a. Komptensrådet för utveckling i staten (Krus) inrättats och Verket för förvaltningsutveckling (Verva) är under avveckling. Vidare har Kammarkollegiet fått flera nya uppgifter. Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret har fått utökade uppgifter eller förstärkts resursmässigt.

Vissa andra verksamheter har varit eller är föremål för översyner, nämligen den finansiella tillsynen, inköpsverksamheten, miljöekonomiska verksamheten, fastighetsförvaltningen samt delar av statens samlade administrativa verksamhet (se närmare i avsnitt 3–4 och 7–9).

Budgetförslag för myndigheter och vissa enstaka sakanslag som regeringen eller berörda myndigheter disponerar, redovisas inte längre i ett sammanhållet avsnitt utan sist i respektive avsnitt 3–13.

I bilagan redovisas statsförvaltningens utveckling under 2008.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2
Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
1:1 Statskontoret	58,8	88,6	84,6	82,4	86,0	86,2
1:2 Kammarkollegiet	33,5	54,0	50,8	60,5	63,5	63,8
1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling	56,6	37,4	36,9	8,0	–	–
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2,0	13,0	12,8	18,6	19,6	9,6
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	9 460,7	9 936,0	10 017,0	10 147,0	10 306,0	10 507,0
1:6 Finanspolitiska rådet	6,3	7,1	7,5	7,3	7,3	7,4
1:7 Konjunkturinstitutet	50,4	50,7	50,7	52,6	53,1	53,4
1:8 Ekonomistyrningsverket	108,6	121,3	116,9	124,1	124,9	125,6
1:9 Statistiska centralbyrån	487,5	493,3	489,9	515,7	520,2	523,0
1:10 Bidragsfastigheter	290,2	310,0	302,5	280,0	280,0	180,0
1:11 Finansinspektionen	213,3	252,8	247,7	263,6	265,6	267,1
1:12 Riksgäldskontoret	281,5	296,1	270,1	304,3	304,8	306,4
1:13 Bokföringsnämnden	8,2	8,4	8,5	8,7	8,8	8,9
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	1,2	1,8	2,1	2,2	1,8	1,8
1:15 Riksrevisionen	284,4	287,5	292,0	295,8	300,3	302,1
<i>Äldreanslag</i>						
2008 01:04 Täckning av merkostnader för lokaler	0,3		3,9			
2008 01:11 E-legitimationer	8,1					
2007 01:09 Ekonomiska rådet	0,4		0,3			
2007 02:02 Insättningsgarantinämnden	0,7					
2003 01:06 Folk- och bostadsstatistik	25,5		69,0			
Totalt för UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 378,2	11 957,9	12 063,0	12 170,6	12 342,1	12 442,1

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Utgiftsområdets utfall för 2008 blev 11 378 miljoner kronor, vilket var 123 miljoner kronor mindre än vad som totalt anvisades i statsbudgeten för 2008. Utfallet blev ca 1,5 procent högre än 2007 vilket i huvudsak förklaras av ökade kostnader för tjänstepensioner. Samtidigt föll 2007 års kostnader för trängselskattforsök och statliga kompetensjobb bort. Anslags-sparandet har minskat med två tredjedelar till 270 miljoner kronor genom indrag samt genom att det på hälften av anslagen har förbrukats mer än anvisade medel för 2008.

Halvårsutfallet 2009 motsvarar 50 procent av anvisade medel och för 2009 beräknas att anvisade medel och delar av anslagssparandet kommer att förbrukas.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012. Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	11 900	11 900	11 900
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	53	65	74
Beslut	24	25	-85
Övriga makroekonomiska förutsättningar		-14	452
Volymer	196	375	102
Överföring till/från andra utgiftsområden	-14	-17	-17
Övrigt	12	8	17
Ny ramnivå	12 171	12 342	12 442

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Precisering av ramnivå 2010. Utgiftsområde 2

Tusental kronor

	2010	Kommentar
Anvisat 2009¹	11 900 000	
<i>Förändring till följd av:</i>		
Tjänstepensioner	211 000	Volymförändringar 196 mnkr, tekniska justeringar 15 mnkr
Bidragsfastigheter (SFV)	-30 000	Planenlig minskning reducerad med 100 mnkr
Pris- och löneomräkning	53 000	Som beräknat i BP09
Finansinspektionen	28 000	permanentning av TB1 m.m.
Flytt till U01 o U04 enligt VÅP09	-20 400	e-delegation, normering och Rättsinformation
Statistiska centralbyrån	16 500	AKU, sektorspecifik kommunstatistik (VÅP09)
Värdegrundarbete (Etos)	9 000	1 mnkr tidigare lagd enligt HöstTB
Kammarkollegiet	5 900	Bidrags- och bolagsredovisn (VÅP09), samtjänst, vigsselförrätt.
Kostnadsmässig avräkning	-3 200	Avser sex myndigheters förvaltningskostnader
Övriga konsekvenser av tidigare års reformer	1 000	Från Finansmarknadsråd till Riksgäldskontoret
Ny ramnivå	12 170 000	Ökning med 270 mnkr
Omfördelning inom U02	10 800	Verva-avveckling, Statskontoret, Bruegel

Utgiftsökningen 2010–2011 för tjänstepensioner är betydligt lägre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2009, främst beroende på ändrade makroekonomiska förutsättningar.

Transfereringar har dock svarat för en successivt allt större andel av utgiftsområdets utfall i realekonomiska termer. Sedan 2005 har andelen ökat från 75 till 84 procent 2008.

Tabell 2.4 Ramnivå 2010–2012 Realekonomiskt fördelad Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

	2010
Transfereringar ¹	84%
Verksamhetskostnader ²	16%
Investeringar ³	0%
Summa ramnivå	12 170

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2008 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål

De mål för utgiftsområdet som gäller, fanns även tidigare men då som mål för dåvarande politikområdena Effektiv statsförvaltning respektive Finansiella system och tillsyn.

Av de båda huvudmålen för utgiftsområdet är det ena det förvaltningspolitiska målet:

- att stärka statsförvaltningens förmåga att lösa sina uppgifter rättssäkert och effektivt till nytta för medborgare, näringsliv och beslutsfattare.

Det andra huvudmålet avser det finansiella systemet:

- att det finansiella systemet ska vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- att reglering och tillsyn ska bidra till förtröendet för den finansiella sektorn,
- att tillsynen ska bedrivas effektivt,
- att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt, samt
- att kostnaderna för statsskulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas.

Målen beslutades av riksdagen efter förslag i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1,

utg.omr. 2, bet. 2008/09:FiU2, rskr. 2008/09:147).

Riksdagen (finansutskottet) har vid flera tillfällen de senaste åren ansett att målen för utgiftsområdet, och för de båda tidigare politikområdena, haft potential att preciseras och utvecklas, bl.a. genom att mål i stället uttrycks som eftersträfvade tillstånd eller bryts ned till delmål för olika verksamheter (se t.ex. bet. 2008/09:FiU2).

De nuvarande målen för utgiftsområdet behålls tills vidare oförändrade. Frågan om utformningen av mål för utgiftsområdet bereds för närvarande i Regeringskansliet och regeringen planerar att återkomma till riksdagen med förslag till preciseringar i en kommande förvaltningspolitisk proposition under våren 2010.

För flera delverksamheter inom utgiftsområdet finns mer preciserade mål vilka framgår av avsnitt 3–13.

När det gäller den allmänt förvaltningspolitiska dimensionen av delmålet att tillsynen ska bedrivas effektivt, avser regeringen att i en skrivelse till riksdagen under hösten 2009 presentera grundläggande och tydliga principer för utformningen av en mer enhetlig, rättssäker och effektiv tillsyn.

2.4 Resultat

Det som framför allt präglat utgiftsområdet sedan hösten 2008 är oron och turbulensen på de finansiella marknaderna. Redovisningen av stabilitetsskapande åtgärder i 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100, avsnitt 4.5) följs bl.a. upp i avsnitt 2.4.1. I avsnitt 2.6.1 redogörs för pågående eller kommande insatser.

Omfattning och innehåll i statens egen verksamhet har redovisats i årsredovisningen för staten (skr. 2008/09:101).

Regeringen planerar även, som tidigare nämnts, återkomma till riksdagen med en förvaltningspolitisk proposition.

Den övriga resultatredovisningen sker i avsnitt 3–13.

2.4.1 Insatser inom den finansiella sektorn

Finanskrisens förlopp

Det som började som en bolånekris på den amerikanska marknaden under våren 2007 kom snabbt att drabba hela det finansiella systemet. Förklaringen till detta var att man värdepapperiserat¹ och sålt vidare en stor del av de amerikanska bolånen till investerare runt om i världen. När allt fler låntagare började få betalningsproblem spred sig därför en osäkerhet om vem som egentligen var innehavare av de olika riskerna samt hur man skulle värdera värdepapper med amerikanska bolån som underliggande tillgång. De banker som stod som garantier för de institut som investerat i de riskfyllda tillgångarna gjorde gigantiska förluster. Sverige påverkades av oron, men i mindre utsträckning än många andra länder. De svenska bankerna var inte exponerade i någon större utsträckning mot de marknader, instrument eller institut som var värst drabbade. Däremot hade det blivit avsevärt svårare för svenska banker att hitta finansiering, särskilt med längre löptider. Den tilltagande oron yttrade sig också i lägre intäkter från värdepappershandel och fallande värden på aktier och räntebärande tillgångar.

Under hösten 2008 förvärrades situationen radikalt i samband med att den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers ansökte om konkursskydd (15 september 2008). Snabbt spred sig en oro för att fler banker skulle drabbas, och på mycket kort tid drabbades hela interbankmarknaden, inklusive den svenska, av en allvarlig förtroendekris. Många marknader upphörde att fungera t.ex. den svenska andrahandsmarknaden för statsskuldsväxlar. Som ett resultat upphörde även bankernas in- och utlåning till varandra i stort sett att fungera. Bristen på likviditet drabbade även hushåll och företag mycket hårt. Upplåningsräntorna höjdes kraftigt för bankerna och det blev allt svårare för alla aktörer att få nya krediter beviljade.

Samtidigt som läget på de finansiella marknaderna förvärrades kom tydliga signaler på ett allt svagare konjunkturläge. För att undvika en

¹ Långivare som säljer vidare kreditrisken tillsammans med rätten till betalningsflödena.

fortsatt finansiell turbulens samt förbättra förutsättningarna för en återhämtning i ekonomin, genomförde regeringar och centralbanker runt om i världen en rad kraftfulla åtgärder.

Regeringens åtgärder för att hantera den finansiella krisen

Ett effektivt och välfungerande finansiellt system är av central betydelse för samhällsekonomin. Den svarar för att omvandla sparande till investeringar, att hantera risker och att göra det möjligt att genomföra betalningar på ett effektivt sätt. När den finansiella krisen spred sig mellan världens ekonomier upphörde många viktiga funktioner att fungera. För att minska återverkningarna på svensk ekonomi beslutade regeringen tidigt att vidta ett antal åtgärder för att återställa förtroendet i det finansiella systemet.

En stabilitetsplan

Krisens omfattning och karaktär gjorde att regeringen tidigt såg ett behov av att skapa en förutsägbar och robust process för att hantera de olika situationer som kan uppkomma till följd av den finansiella krisen. I oktober 2008 presenterade regeringen en omfattande stabilitetsplan med såväl omedelbara åtgärder som en omfattande stödlagstiftning med möjligheter att vidta ytterligare åtgärder efter behov (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17). Stödlagstiftningen har sin utgångspunkt i det regelverk som infördes under bankkrisen på 1990-talet, och som vidareutvecklats genom Banklagkommitténs arbete och bearbetats för att följa gemensamt beslutade riktlinjer på EU-nivå. Stödlagen gör det möjligt för regeringen att lämna olika former av stöd till kreditinstitut för att undvika en allvarlig störning i det finansiella systemet. Stödet ges i den form som är mest ändamålsenligt till exempel i form av garantier eller kapitaltillskott. Riksgäldskontoret utsågs till regeringens stödmyndighet med ansvar för att genomföra de beslutade åtgärderna. Myndigheten återrapporterar kvartalsvis till regeringen om vilka åtgärder som vidtagits. För prövning av tvister enligt stödlagen inrättades prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut. Finansinspektionen fick ett särskilt uppdrag att regelbundet kontrollera att stödåtgärderna även kommer hushållen och företagen till del. Finansinspektionen fick även som uppgift att följa utvecklingen av institutens ut-

låningsverksamhet i andra länder t.ex. utlåning och kreditförluster i utländska dotterbolag. En utvärderingsrapport om effekterna av de statliga stabilitetsåtgärderna lämnas av Finansinspektionen till regeringen varje månad.

Höjd insättningsgaranti

Som en första åtgärd för att lindra finanskrisens framfart höjdes insättningsgarantin. Syftet var att stärka insättarnas förtroende och upprätthålla en stabil inlåning (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, rskr. 2008/09:16). Under 2009 har miniminivån för garantibeloppet även höjts inom EU. Det betyder att staten numera ersätter upp till 50 000 euro alternativt 500 000 kronor, beroende på vilket som utgör det högsta beloppet i kronor räknat (prop. 2008/09:186, bet. 2008/09:FiU:35, rskr. 2008/09:297). Garantin gäller för insättningar på alla typer av konton utom det individuella pensionssparandet (IPS). Förslag finns på att göra ytterligare förbättringar i insättningsgarantin (SOU 2009:41). Bland annat föreslås snabbare utbetalningar, förbättrad information till spararna samt utvidgad tillsyn över finansiella företag som har hand om insättningar. Förslaget har remitterats och bereds för närvarande.

Garantiprogram för medelfristig upplåning

En följd av den förtroendekris som uppstod under hösten 2008 var att bankernas upplåning blev allt mer kortfristig, vilket i sin tur ökade likviditetsriskerna i det finansiella systemet. För att värna stabiliteten på de finansiella marknaderna och underlätta finansieringen för solventa institut, införde regeringen genom förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. ett garantiprogram för medelfristig upplåning.

I korthet innebär garantiprogrammet att staten, mot en avgift, lovar att träda in om ett institut inte kan betala sina långivare. Syftet är att underlätta för banker att finansiera sig på olika löptider och därmed skapa bättre förutsättningar för hushåll och företag att låna pengar till rimliga villkor. Parallellt med regeringens insatser vidtog Riksbanken ett antal extraordinära åtgärder för att hantera de likviditetsproblemen som uppstått.

Finansinspektionen granskar att det stöd som har lämnats i form av garantier inte används på ett otillbörligt sätt och att det i förlängningen

också leder till bättre kreditvillkor för hushåll och företag.

Programmet har en ekonomisk ram på 1 500 miljarder kronor och gäller t.o.m. den 31 oktober 2009. Fram till den 15 juni 2009 hade åtta kreditinstitut, däribland Swedbank AB och Skandinaviska Enskilda Banken AB, tecknat avtal med Riksgäldskontoret. Den totala summa som garanterats vid senaste halvårsskiftet var 344 miljarder kronor. Bedömningen är att programmet har haft en stabiliserande effekt på de finansiella marknaderna och därmed kommit alla aktörer till godo, även om inte samtliga institut har valt att gå med. Ett tydligt exempel på detta är de ökade emissionsvolymerna på obligationsmarknaden under våren.

Kapitaltillskottsprogrammet

I takt med att det blev svårare för investerare att låna på den internationella kapitalmarknaden ökade trycket på svenska banker och finansieringsinstitut att öka sina utlåningsvolymerna. Samtidigt krävde marknadsaktörer allt högre kapitaltäckning för att låna ut till banker, vilket gjorde att bankernas kapitalbehov ökade. I osäkra tider kan det vara svårt att ta in nytt ägarkapital och regeringen valde därför att i februari 2009 införa ett kapitaltillskottsprogram genom förordningen (2009:46) om kapitaltillskott till solventa banker m.fl. Därmed kunde solventa banker och andra kreditinstitut som bedömdes vara viktiga för den finansiella stabiliteten få kapitaltillskott från staten. Syftet med programmet är att undvika en kreditåstramning i ekonomin genom att öka bankernas förmåga att förse hushåll och företag med krediter till rimliga villkor.

Tack vare kraftfulla åtgärder från regeringar och centralbanker runt om i världen började likviditetskrisen så småningom att ebba ut. I stället infann sig en växande oro för vilka orealiserade kreditförluster som fanns inom det globala banksystemet. Samtidigt började konjunkturutvecklingarna se allt sämre ut och i Sverige började bankernas investeringar i de baltiska staterna se allt mer problematiska ut. Det blev med andra ord allt tydligare att bankerna skulle behöva ta in ytterligare kapital.

Mot bakgrund av detta valde regeringen därför att förlänga kapitaltillskottsprogrammet fram t.o.m. den 17 februari 2010.

Kapitaltillskottsprogrammet omfattar maximalt 50 miljarder kronor och har fram till i dag

bara utnyttjats i samband med att staten finansierade sin pro rata andel av Nordeas nyemission. Statens andel av emissionen motsvarade 5,6 miljarder kronor. En förklaring till att så få institut har utnyttjat möjligheten att få kapitaltillskott från staten, är att programmet utformats för att i första hand stimulera privata lösningar. Som exempel har både SEB och Swedbank vänt sig till den privata marknaden när de har behövt ta in nytt ägarkapital. Samtidigt är det regeringens bedömning att kapitaltillskottsprogrammet har haft en stabiliserande effekt, och varit en bidragande orsak till att bankernas finansieringsmöjligheter förbättrats det senaste halvåret. Finansinspektionen har som uppgift att granska att det stöd som har lämnats i form av kapitaltillskott inte används på ett otillbörligt sätt.

Akut stöd till insolventa institut

Stödlagen gör det också möjligt för staten att ingripa om ett finansiellt institut skulle få så djupa ekonomiska problem att det finns risk för en allvarlig störning i det finansiella systemet. Det finns enligt stödlagen ett brett mandat att vidta de stödåtgärder som situationen kräver, även om institutet i fråga inte har ansökt om stöd. Det är i mycket svårt att i förväg närmare identifiera vilka åtgärder som skulle kunna bli aktuella. Oavsett formen av stöd bör villkoren utformas så att det i första hand är ägarna och de som bidragit med riskkapital som står för eventuella förluster. Staten kommer därför att lämna kapitaltillskott i första hand genom röststarka preferensaktier som tillförsäkrar staten inflytande och betydande avkastning i det fall institutet återhämtar sig. Stödlagen gör det också möjligt för staten att, som en sista utväg, ta över ägandet av ett kreditinstitut genom tvångsinlösen av aktier. Detta är viktigt för att undvika att hamna i en situation där ett institut som inte vill samarbeta kan ställa orimliga krav för att ta emot stöd.

Stabilitetsfonden

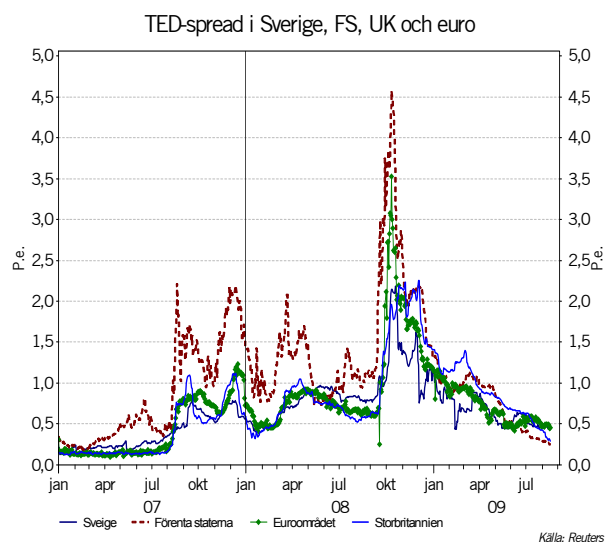
En viktig utgångspunkt för regeringen var att kostnaderna för de statliga stödåtgärderna så långt som möjligt ska bäras av den finansiella sektorn. För att finansiera de åtgärder som vidtagits i enlighet med stödlagen inrättades en stabilitetsfond.

Regeringen har i en remiss till Lagrådet föreslagit att fonden ska finansieras genom årliga

avgifter från de institut som omfattas av stödlagen. Därigenom skapas ett långsiktigt hållbart finansieringssystem som ligger utanför statsbudgeten. Målet är att stabilitetsfonden inom 15 år ska uppgå till motsvarande 2,5 procent av BNP. Beloppet ska motsvara ungefär vad statliga insatser i samband med finansiella kriser kostat historiskt.

Finanskrisen har dämpats

Situationen på finansmarknaderna har förbättrats avsevärt under 2009 och riskbilden är mer balanserad än tidigare. Exempelvis har skillnaden mellan interbankräntan och räntan på statskuldväxlar – den så kallade TED-spreaden – minskat dramatiskt. Den ligger nu nära nivåer som kan anses normala i en lågkonjunktur. Andra riskindikatorer uppvisar en liknande utveckling.

De viktigaste faktorerna bakom stabiliseringen på de finansiella marknaderna är centralbankers räntesänkningar och likviditetstillförsel, regeringars åtgärder för att stötta finansiella institut samt en snabb reparation av bankernas balansräkningar. Man bör dock inte underskatta risken för bakslag framöver, t.ex. i spåren av den stigande arbetslöshet och tröga ekonomisk återhämtning som förväntas de närmaste åren.

De framtida behoven av stödåtgärder

De krisåtgärder som regeringen har vidtagit står under kontinuerlig uppföljning och utvärdering. Det kan konstateras att stödprogrammen hittills har haft god effekt. De har bidragit till att dämpa effekterna av finanskrisen för hushåll och företag, samt förbättrat möjligheterna för en snabbare ekonomisk återhämtning.

Samtidigt står det klart att t.ex. garanti- och kapitaltillskottsprogrammen inte bör vara av permanent art och att en avveckling av stödåtgärderna är en förutsättning för att få till stånd en långsiktigt effektiv och fungerande finansmarknad. Det finns annars en risk för att konkurrens- och prissättningsproblem uppstår eller att oönskat riskbeteende uppmuntras.

I takt med att konjunkturutsikterna ljusnar och kreditgivningen återgår till det normala, blir frågan allt mer aktuell om hur och när programmen ska avvecklas. Med tanke på krisens omfattning och art är det viktigt att denna diskussion sker i en bred krets av länder. Det är viktigt att de olika stödprogrammen som införts runt om i Europa avvecklas på ett samordnat sätt för att undvika att nya problem uppstår som försvårar finanssektorns återhämtning eller snedvrider konkurrensen. En förutsättning för att programmen ska kunna avvecklas är att finansmarknaden har stabiliserats i en sådan omfattning att en återhämtning är möjlig utan statliga stödinsatser. Regeringen kommer löpande att pröva om nuvarande insatser ska förlängas eller villkoren förändras för att möjliggöra en ordnad avveckling av stödåtgärderna.

Initiativ inom EU

Inom EU pågår för närvarande ett omfattande arbete med att bl.a. förstärka och förtydliga reglerna för riskhantering, kapitaltäckning och finansiell tillsyn för att motverka att nya kriser uppstår i framtiden. Det handlar t.ex. om att öka kraven på bankernas kapitaltäckning och att stärka regleringen av finansiella företag som till exempel hedgefonder. I syfte att minska de finansiella aktörernas incitament till överdrivet risktagande och ett kortsiktigt agerande pågår även ett arbete med att se över den roll som ersättnings- och bonussystem har spelat i den finansiella krisen. Dessa frågor kommer att ha hög prioritet under det svenska ordförandeskapet under hösten 2009, se även avsnitt 2.6.1.

Kompetensförsörjning

Utgiftsområdets myndigheter hade under 2008 drygt 4 000 anställda, en minskning med knappt 100 personer jämfört med 2007. Medelåldern, andelen anställda i stockholmsområdet samt personalomsättningen har vidare ökat något jäm-

fört med 2007, men i övrigt är förändringarna små.

Den kapitalintensiva verksamheten dominerar utgiftsområdet med hög andel övriga driftskostnader, men det finns ett flertal s.k. kontorsmyndigheter som har en hög personalkostnadsandel. I jämförelse med staten som helhet är utgiftsområdets personal bl.a. något äldre, något kvinnodominerad, i högre grad tillsvidareanställd samt mera geografiskt koncentrerad.

2.4.2 Analys och slutsatser

Verksamheten inom utgiftsområdet har i stora drag bedrivits planerligt, inom givna finansiella ramar och med uppställda kvalitetskrav samt med goda kundomdömen.

Till avvikelserna hör framför allt de speciella förutsättningar som rått och icke planerade åtgärder som vidtagits till följd av den finansiella oron. Vidare har investeringar i fastigheter blivit betydligt lägre än planerat, avvecklingen av Verva visat sig bli dyrare än ursprungligen beräknat, vissa kvalitetsbrister, bl.a. i någon enstaka statistikprodukt samt mindre träffsäkerhet i vissa prognoser. Det sistnämnda bör ses mot bakgrund av det senaste årets turbulenta utveckling i ekonomin. Riksrevisionen har även redovisat vissa brister i myndigheternas interna styrning och kontroll samt vid införande av elektronisk fakturahantering.

Även om regeringen bedömer att myndigheterna i hög grad bidragit till måluppfyllelsen genom att effektivisera statsförvaltningen samt stabilisera och kontrollera finansmarknaderna, finns det utrymme för förbättringar. Bedömningen av myndigheternas utvecklingsarbete är överlag positivt, men möjligheter till förbättringar finns genom att utveckla den interna styrningen och kontrollen, i effektiviseringar, kvalitetsförbättringar samt i en ökad samverkan mellan myndigheter.

Andra förbättringsområden är att minska de administrativa kostnaderna av olika regelverk i linje med regeringens mål att minska företagens administrativa kostnaderna med 25 procent till 2010. Ytterligare förbättringsområden är att i ökad grad utnyttja konkurrens genom upphandling, att utveckla nya e-tjänster och att fortsätta automatisera ärendehandläggningen.

2.5 Revisionens iakttagelser m.m.

Den årliga revisionen

Samtliga årsredovisningar för myndigheterna inom utgiftsområdet har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande.

Riksrevisionen har dock för sex av utgiftsområdets myndigheter redovisat vissa, främst generella, synpunkter inom tre områden: intern styrning och kontroll, elektronisk fakturahantering samt värdering av tillgångar i samband med ombildning eller avveckling av myndigheter.

Statistiska centralbyrån och Statens fastighetsverk har, i likhet med tidigare år, erhållit revisorsrapport i enlighet med 7 § lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (transparenslagen).

Effektivitetsrevisionen – granskningsrapporter från 2008

Utgiftsområdet berörs av ett antal aktuella effektivitetsrevisioner.

Avveckling av myndigheter (RiR 2008:18)

Riksrevisionen har granskat om regeringens avvecklingar av fem myndigheter har genomförts på ett effektivt sätt och om syftena med omstruktureringarna uppnåtts. Riksrevisionen har funnit ett antal mindre felaktigheter och brister som hämmat effektiviteten i avvecklingarna samt gör bedömningen att det finns utrymme att effektivisera genomförandet av framtida avvecklingar och organisationsförändringar i statsförvaltningen.

I betänkandet Statlig förvaltning föreslog finansutskottet att redogörelsen Avveckling av myndigheter läggs till handlingarna (bet. 2008/09:FiU25). Utskottet konstaterade att Riksrevisionen inte funnit några brister som i sig är allvarliga. Finansutskottet förutsätter att regeringen överväger de iakttagelser som framkommit i granskningen. Inriktningen bör enligt utskottet vara att avveckling av myndigheter görs på ett så effektivt och välordnat sätt som möjligt. Riksdagen har beslutat i enlighet med finansutskottets förslag (rskr. 2008/09:244)

Vid finansutskottets behandling av Riksrevisionens årliga rapport (bet. 2008/09:FiU13) framhöll dock utskottet den årliga revisionens iakttagelser om bristande intern kontroll i samband med större organisations- och verksamhetsförändringar. Utskottet förutsätter att

regeringen framöver försäkras sig om att den interna kontrollen inte åsidosätts eller på andra sätt blir bristfällig vid sådana förändringar.

Ekonomistyrningsverket (ESV) har, tillsammans med Arbetsgivarverket, Kammarkollegiet, Riksarkivet, Riksgäldskontoret, Statens pensionsverk och Statistiska centralbyrån inlett ett utvecklingsarbete för att förbättra stödet till myndigheter vid organisationsförändringar. Även Riksrevisionen deltar i arbetet och delar med sig av sina iakttagelser.

Regeringen avser att under våren 2010 återkomma till frågan i den planerade förvaltningspolitiska propositionen.

Delpension för statligt anställda – tillämpning och effekter (RiR 2008:27)

Rapporten kommenteras i avsnitt 5.4.

Effektivitetsrevisionen – uppföljning av tidigare granskningsrapporter

Samordnade inköp (RiR 2005:10)

I rapporten rekommenderade Riksrevisionen en översyn av systemet med statlig inköps-samordning i sin helhet i syfte att effektivisera organisation, ramavtalsområden och ta till vara statens möjligheter till besparingar. Statskontoret har i juni 2009 på regeringens uppdrag redovisat en översyn av den statliga inköps-samordningen (dnr Fi2008/4012). Rapporten remissbehandlas för närvarande.

Krisberedskap i betalningssystemet (RiR 2007:28).

Finansinspektionen och Riksgäldskontoret har fortsatt arbetet för att stärka motståndskraften och krisberedskapen i betalningssystemet. Frågorna om det övergripande ansvaret för krisberedskap i betalningssystemet, samt om hur de grundläggande kraven på uthållighet och säkerhet i systemet ska regleras, bereds vidare i Regeringskansliet.

Det finanspolitiska ramverket m.m.

I denna proposition Förslag till statsbudget, finansplan m.m., avsnitt 12, kommenteras följande tre rapporter:

- Tillämpningen av det finanspolitiska ramverket – Regeringens redovisning i 2008 års ekonomiska vårproposition (RiR 2008:15).
- Regeringens hantering av tilläggsbudgeten (RiR 2008:17).

- Tillämpningen av det finanspolitiska ramverket – Regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2009 (RiR 2008:30).

Pågående effektivitetsrevisioner

- Riksrevisionen granskar för närvarande om sammanslagningar av olika regionala myndigheter till en nationell myndighet, s.k. enmyndighetsreformer, har lett till ökad enhetlighet, vilket har framhållits som ett viktigt syfte med reformerna.
- Riksrevisionen granskar även om regeringen, Statistiska centralbyrån och övriga berörda myndigheter har säkerställt att redovisningen av utfallet för den offentliga sektorns skatteintäkter är av hög kvalitet.
- Riksrevisionen granskar också 20–70 myndigheters IT-investeringar, dels i vilken utsträckning angelägna investeringar inte genomförs, dels i vilken utsträckning IT-investeringar fördras.
- Riksrevisionen har nyligen beslutat att inleda en granskning av statliga garantier i finanskrisen. Syftet med granskningen är att undersöka om regeringens underlag för åtgärderna i de statliga garantisystemen är tillfredställande.

EA-värdering av myndigheter

I ESV:s årliga mätning av ekonomiadministrativa värden (EA-värden) bedömes hur väl myndigheterna lever upp till kraven i det s.k. EA-regelverket. Värdena för 2008 är i stort sett oförändrade jämfört med föregående år, både för samtliga myndigheter i staten och för utgiftsområdets myndigheter. Det är dock en något högre andel myndigheter i staten med högsta värdet (AA) jämfört med 2007. Inom utgiftsområdet fick 2008 totalt 9 av 12 myndigheter det fullt tillfredsställande värdet AA, jämfört med 11 av totalt 13 myndigheter 2007. Bland frågor med låg relativ poäng finns bland annat rapportering av statlig pensionsrätt, riskanalys, intern styrning och kontroll samt hantering av avtalslicenser.

2.6 Politikens inriktning

Mål och politikens inriktning ligger i huvudsak fast tills vidare, såväl för utgiftsområdet som för

enskilda delområden. Men olika förändringar planeras till en kommande förvaltningspolitisk proposition våren 2010.

Det pågår också ett flertal översyner som kan innebära uppgifts- och strukturförändringar samt ett omfattande förvaltningspolitiskt utrednings- och reformarbete, bl.a. om ny upphandlingslagstiftning, e-förvaltning, och värdegrundsarbete.

Av bilagan framgår också de omfattande förändringar som pågår inom statsförvaltningen, bl.a. inrättande av lokala servicekontor, förändringar i och översyn av den regionala samhällsorganisationen samt av ett flertal andra myndigheter.

I följande delavschnitt lämnas också en redogörelse för pågående och kommande insatser inom finansmarknadsområdet.

2.6.1 Regeringens aktuella ambitioner inom finansmarknadsområdet

Finansmarknaderna är numera integrerade såväl inom EU som globalt. En väl avvägd reglering är en förutsättning för att garantera såväl stabiliteten i systemet som konsumentskyddet. För att möta den internationella konkurrensen måste villkoren för finansiella verksamheter i Sverige också ständigt ses över och anpassas till omvärlden. Detta gällde före den finansiella krisen men har nu blivit ännu mer påtagligt. I det följande lämnas en redogörelse för planerade insatser och reformer.

Det svenska ordförandeskapet inom EU avseende finansmarknadsområdet

Under det svenska ordförandeskapet kommer regeringen att driva utvecklingen framåt avseende ett antal centrala kärnfrågor inom finansmarknadsområdet. Till dessa hör bl.a. frågor om krishantering, lagstiftningsförslagen om en ny tillsynsstruktur, direktiven om ändringar i kapitaltäckningsdirektiven och direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM). Arbetet med att hantera den nuvarande krisen fortsätter. En viktig fråga är företagens och hushållens kreditförsörjning. I takt med att de finansiella marknaderna stabiliseras kommer frågan om hur de olika stödåtgärderna ska avvecklas på bästa sätt bli alltmer aktuell.

Genom finanskrisen har frågan om finansiell stabilitet och krishantering varit i fokus och för

att säkerställa en framtida effektiv krishantering krävs fler gemensamt utvecklade organisatoriska och legala ordningar inom EU samt nationellt. Även i internationella fora, som exempelvis G20, finns förslag till ett starkare internationellt ramverk och förstärkt internationell samverkan för att förebygga uppkomsten av nya kriser.

Bland de frågor som aktualiserats inom EU återfinns att arbeta för att genomföra en översyn av EU:s gemensamma arrangemang för krishantering, en gemensam legal ordning för ett tidigt ingripande för att förhindra eventuella kriser, samt frågan om ett bättre fungerande insättningsgarantisystem för gränsöverskridande banker. Med bättre beredskap och mer gemensamma regler bör kriser kunna hanteras mer effektivt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Frågor om hur tillsynen över finansiella marknader och finansiella institut inom EU bör utformas har varit föremål för diskussion i olika forum under lång tid. Den pågående finanskrisen har lett till en intensifiering av denna debatt. Europeiska kommissionen har därför presenterat ett meddelande med ledning av en rapport som lades fram i slutet av februari 2009, den så kallade de Larosière-rapporten. På makronivå föreslås inrättandet av ett oberoende råd för systemrisk, European Systemic Risk Board (ESRB) med syfte att följa och säkra den övergripande systemstabiliteten inom alla finansiella sektorer. På mikronivå föreslås en tillsynsstruktur benämnd European System for Financial Supervisors (ESFS) som ska bilda ett nätverk för samverkan mellan nationella tillsynsmyndigheter och inrättande av tre tillsynsmyndigheter på EU-nivå. Sverige stödjer denna ansats. Kommissionen kommer att presentera lagstiftningsförslag under hösten 2009. Det svenska ordförandeskapets målsättning är att nå en överenskommelse om en ny framtida tillsynsstruktur inom EU.

En översyn av kapitaltäckningsreglerna för kreditinstitut och värdepappersbolag görs nu inom EU. I ljuset av den finansiella krisen, har det upptäckts en del luckor och brister i befintliga kapitaltäckningsregler. Kapitaltäckningsreglerna för ompaketering av tillgångar, dvs. olika former av värdepapperisering, behöver skärpas. Kapitaltäckningsreglerna behöver också ses över för att bättre kunna ta hänsyn till makroekonomiska aspekter, bl.a. genom att motverka procykliska effekter i det finansiella systemet. I det avseendet är det nödvändigt att ta

fram nya metoder för att begränsa osund expansion av kreditinstituts och värdepappersbolags balansräkningar under goda tider och främja motståndskraft genom högre kapitaltäckning.

Den finansiella krisen har också visat att utformningen av ersättningar till ledande befattningshavare och nyckelpersoner kan ha betydelse för risktagandet i finansiella institut. Inom ramen för översynen av kapitaltäckningsreglerna har kommissionen i syfte att åstadkomma sunda och långsiktigt hållbara ersättningsprinciper utfärdat tillägg till befintliga rekommendationer för medlemsstaterna när det gäller ersättningar till ledande befattningshavare i börsföretag samt helt nya rekommendationer för ersättningar i finanstjänstesektorn. Rekommendationerna har kompletterats med förslag till nya regler när det gäller ersättningar till såväl högre befattningshavare som andra anställda vars aktiviteter kan väsentligt påverka institutens riskprofil för att minska kortsiktiga risktaganden i dessa institut. Det svenska ordförandeskapets ambition är att under hösten nå en överenskommelse om de nya reglerna mellan medlemsstaterna och att inleda förhandlingar med Europaparlamentet.

Arbete med att reformera reglerna för förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM) drivs för närvarande inom ramen för det svenska ordförandeskapet. Förslaget innebär att krav ska kunna ställas på sådana förvaltare avseende bl.a. uppförande, information, hantering av intressekonflikter, riskhanteringssystem, likviditetshandling, värdering av tillgångar och förvaring av tillgångarna i förvaringsinstitut. Förslaget innehåller också krav som rör fonder och förvaltare som hör hemma i tredje land. Regel-förslaget har hög prioritet under det svenska ordförandeskapet och strävan är att verka för en lösning som tillgodoser alla medlemsstaters intressen.

Övriga reformer inom finansmarknadsområdet

En programenlig översyn av prospektivdirektivet (2003/71/EG) pågår som kommer att innebära förbättrad rättssäkerhet genom ökad tydlighet, översyn av oproportionerliga krav och åtgärdande av bristande harmonisering.

Som ett led i reformarbetet i samband med finanskrisen bedrivs inom EU ett särskilt arbete för att förbättra säkerheten och genomlysningen av handeln med s.k. OTC-derivat och andra komplexa finansiella instrument. Detta inklu-

derar derivatkontrakt och andra finansiella instrument som handlas utanför de reglerade marknaderna, i första hand derivatkontrakt för överföring av kreditrisk.

Arbetet runt clearing och avveckling avser att riva ännu kvarstående hinder för en fullt integrerad marknad för handel med finansiella instrument inom EU. Arbetet inkluderar även de avslutande momenten efter avslut, dvs. hantering av betalning och överföring av ägande av värdepapper samt värdepappersförvaring med relaterade tjänster.

Kommissionen har överlämnat ett meddelande om s.k. Packaged Retail Investment Products till rådet och Europaparlamentet. Meddelandet syftar till att se över enhetligheten i EU:s lagstiftning för olika investeringsprodukter till privatkunder. Behovet av enhetlig reglering har ytterligare tydliggjorts under den finansiella krisen.

Förhandlingarna om ett nytt direktiv för försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) har nyligen avslutats. Direktivet planeras att antas i sin slutliga lydelse senare i höst. Redan nu pågår ett omfattande arbete med genomförandebestämmelser - ett arbete som ställer stora krav på Finansinspektionen.

Genom lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut inrättades en stabilitetsfond för att finansiera stödåtgärder. I samma proposition, som låg till grund för stödlagstiftningen, aviserade regeringen att man skulle återkomma med förslag om införande av en s.k. stabilitetsavgift - att betalas av de kreditinstitut och andra företag som omfattas av stödsystemet - för att tillföra stabilitetsfonden de medel som behövs. Regeringen avser under hösten 2009 att besluta om en proposition med förslag om införande av stabilitetsavgift.

Några ytterligare reformeringar kommer att föreslås under pågående riksmöte, vilka beskrivs i avsnittet om Finansinspektionen 9.4.2.

Effektiva finansmarknader

Den finansiella kris som nu håller på att avta skiljer sig i flera avseenden från krisen i början av 1990-talet. Den har tydligt visat på behovet av ett effektivt krishanteringssystem som är flexibelt nog för att kunna tillämpas vid olika typer av kriser. Regeringen överväger därför att initiera en utvärdering för att ta fram ett underlag för långsiktiga effektiva insatser som kan motverka nya framtida störningar. Som en

del bör den reglering för omhändertagande av banker och vissa andra kreditinstitut i kris som infördes hösten 2008 analyseras för att få underlag till ett beslut om i vilken mån regelverket ytterligare behöver kompletteras för att få ett så effektivt krishanteringssystem som möjligt.

Det är angeläget att skattereglerna för olika sparformer är utformade så att likartade ekonomiska aktiviteter behandlas på ett skattemässigt neutralt sätt. Reglerna bör vara enkla och effektiva samt även beakta den pågående integrationen av de finansiella marknaderna i Europa. Regeringen har därför påbörjat ett arbete med att se över beskattningen av sparande. Översynen omfattar sparande genom indirekt aktieägarande via en kapitalförsäkring, men även former av värdepapperssparande. Särskilda skattefrågor finns även kopplade till den fortsatta integrationen av EU:s inre marknad för finansiella tjänster, bl.a. vad avser beskattningen av svenska fondbolag.

Utvecklingen inom det finansiella området har också pekat på behovet av att stärka samverkan mellan finansbranschen, myndigheterna och regeringen. En kommitté, Finansmarknads-kommittén (Dir. 2009:22), har därför tillkallats med uppdraget att utgöra ett forum för dialog och samråd kring den finansiella sektorns villkor för att främja stabilitet, förtroende, effektivitet och utvecklingsmöjligheter. Finansmarknads-kommittén ska bl.a. verka för en diskussion om värdegrund, etik och förhållningssätt inom finanssektorn. Kommittén ska också initiera en diskussion om hur den finansiella sektorns risker för samhällsekonomin kan begränsas, bl.a. genom att ersättningssystemen inte ska uppmuntra till ett samhällsekonomiskt alltför stort risktagande. Frågor om folkbildning i privatekonomiska frågor och ökad konsumentkunskap om finanssektorn utgör också ett led i kommitténs uppdrag, samt att verka för att förbättra kompetensförsörjningen inom området.

Den turbulenta utvecklingen på finansmarknaden har också understrukt behovet av att få ökad kunskap om marknadens funktionssätt och i övrigt förbättra riskhanteringen i finansiella verksamheter. Därför ska ett nationellt långsiktigt program för finansmarknadsforskning genomföras. Årligen avsätts 30 miljoner kronor till forskning om de finansiella marknaderna. Programmet ska utformas så att det stöder utvecklingen av internationellt konkurrenskraftig grundforskning av hög vetenskaplig

kvalitet men också ge bidrag till en effektiv interaktion mellan forskare och finansmarknadens aktörer genom hög relevans i problemformulering och tillämpning.

Kunniga konsumenter

I dag erbjuds konsumenterna ett brett utbud av finansiella tjänster, samtidigt som krav ställs på genomtänkta beslut om t.ex. olika former av pensionssparande eller bostadslån. För att fullt ut kunna utnyttja valmöjligheterna krävs att konsumenterna har tillräckliga kunskaper om olika produkters kostnader, risker och förväntade avkastning. Finansinspektionen tillförs därför även resurser 2010 för att på regeringens uppdrag fortsätta att, i samverkan med olika berörda aktörer, leda konsumentsatsningen om ökad information och förbättrade kunskaper om finansiella tjänster.

Bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering

Regeringen kommer under 2010 att fortsätta att aktivt delta och driva det internationella samarbetet kring att sätta höga globala standarder för att motverka att de finansiella systemen utnyttjas för, penningtvätt eller finansiering av terrorism, bl.a. i Financial Action Task Force (FATF). FATF är standardsättare inom ovan nämnda områden och har även i uppdrag att följa upp hur medlemsländerna följer FATF:s rekommendationer och föreslå förbättringsåtgärder. Finansinspektionen har getts extra resurser för att samordna tillsynen över de aktörer som är skyldiga att följa det nya regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansinspektionen stärks

Finansinspektionen har till uppgift att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och till konsumentskyddet inom det finansiella området. Flera av de planerade reformerna inom finansmarknadsområdet kommer att öka belastningen på Finansinspektionen. Finansinspektionen har fått utökade uppgifter avseende arbetet med samlade kapitalbedömningar och det kommande Solvens 2-regelverket. Därutöver har myndighetens uppgifter utvidgats i samband med den finansiella krisen och de åtgärder som vidtagits genom regeringens stabilitetsplan. Finansinspektionen står vidare inför nya och utvecklade krav på samordning av tillsyn för gränsöverskridande tillsynsarrangemang vilka

finns inom bankområdet, försäkringsområdet och för finansiella konglomerat. Myndigheten tillförs därför från 2010 en permanent resursförstärkning på 28 miljoner kronor. Totalt har Finansinspektionens tillförts omkring 50 miljoner kronor i resursförstärkning sedan 2008. Inom Finansinspektionen pågår ett förändringsarbete som syftar till en mer effektiv verksamhet. Regeringen ser positivt på Finansinspektionens ambitioner och de initiativ till förändringar som myndigheten nu vidtar.

Riksgäldskontorets centrala roll

Riksgäldskontoret har utöver förvaltningen av statsskulden och statens kreditförsörjning en viktig roll för statens centrala finansförvaltning. Sedan den 1 november 2008 är Riksgäldskontoret även stödmyndighet enligt lagen om statligt stöd till kreditinstitut. Inriktningen för den statliga finansförvaltningen är att tillhandahålla system och tjänster så att de statliga myndigheterna på ett effektivt och säkert sätt ges tillgång till de medel som riksdag och regering beslutat om. I rollen ligger också att låna upp medel när statens budget visar underskott och för att ersätta tidigare upplåning. Ledande för detta arbete är att statsskulden ska förvaltas så att kostnaderna långsiktigt minimeras samtidigt som risken beaktas. Stödmyndighetens åtgärder ska inriktas på händelser som skulle kunna åsamka allvarliga störningar i det inhemska finansiella systemet. Åtgärderna ska utformas så att skattebetalarnas medel inte äventyras.

Ett stabilare och effektivare pensionssystem

Regeringen avser att vidta åtgärder för att öka effektiviteten i det svenska pensionssystemet.

Premiepensionssystemet reformeras med inriktning på att förbättra det statliga alternativet i systemet och ge icke-väljarna en förvaltning som är bättre anpassad till den enskilde spararens ålder och riskvilja. Reformeringen rör även i vilken mån det statliga alternativet ska vara valbart och möjligt att kombinera med placeringar på fondtorget.

Kunskaperna om det allmänna pensionssystemet bör höjas. Vidare bör den kundnära servicen, samt styrning och ledning inom pensionsadministrationen effektiviseras. Därför har regeringen beslutat att det ska bildas en samordnad pensionsmyndighet den 1 januari 2010. Premiepensionsmyndighetens verksamhet och

de delar av Försäkringskassan som avser pensionshantering ska flyttas över till den nya myndigheten.

En översyn av AP-fondernas regelverk planeras. Regeringen avser att inom ramen för utvärderingen av AP-fondernas förvaltning följa upp vilka initiativ i första hand Första–Fjärde AP-fonderna har tagit för att undersöka möjligheter till ytterligare samarbete i kostnadsbesparande syfte. Kostnaderna för att administrera ålderspensionssystemet är i dag betydande. De har ökat markant sedan pensionsreformens genomförande. En bidragande orsak är kostnaderna för AP-fondernas förvaltning och ökningen av dessa kostnader till följd av de förändringar i regelverk som skedde i samband med pensionsreformen. AP-fondernas administrationskostnader belastar ålderspensionssystemet och därmed pensionerna. Pensionsgruppen inleder därför en översyn av AP-fondernas administration och placeringsregler i syfte att minska administrationskostnaderna.

2.6.2 Fortsatt arbete med att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen

Det är angeläget att välfärdssystemen är långsiktigt hållbara och rättssäkra. Det är därför viktigt att utbetalningar sker enbart till de som är berättigade till stöd. För att bibehålla förtroendet och legitimiteten för välfärdssystemen är det viktigt att myndigheterna inom utgiftsområdet underlättar för medborgare och företag att göra rätt för sig.

Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statens pensionsverk (SPV) kommer i likhet med vad som sker under innevarande år bidra i detta arbete. Som ett led i arbetet har ESV fått i uppdrag att utveckla en utvärderingsmodell som ska ge möjlighet för regeringen och myndigheterna att årligen följa insatser avseende den kontrollverksamhet som är kopplad till felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

SPV kommer att fortsätta arbetet med att utveckla sitt elektroniska informationsutbyte med andra myndigheter samt arbetet med att kvalitetssäkra sina tjänster, processer och information.

Generella åtgärder som syftar till att säkerställa att rätt utbetalning sker i tid endast till den som är berättigad till stöd redovisas även

i Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt
12.4 Arbetet mot felaktiga utbetalningar inom
välfärdssystemen.

3 Statlig förvaltningspolitik

3.1 Omfattning

Den statliga förvaltningspolitiken syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för att genomföra regeringens politik inom olika områden på ett effektivt och rättssäkert sätt till nytta för medborgare och företag.

Avsnittet omfattar styrning, ledning, organisation och verksamhetsutveckling, viss efterfrågestyrd stabsverksamhet och myndighets-service samt förvaltning och utveckling av den ekonomiska styrningen och budgetprocessen. De myndigheter som ingår i området är Ekonomistyrningsverket (ESV), Kammarkollegiet och Statskontoret.

Statliga arbetsgivarfrågor redovisas i avsnitt 5. Frågor om den regionala samhällsorganisationen, inklusive länsstyrelserna, redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, avsnitt 8.

3.2 Mål

Svensk statsförvaltning ska vara rättssäker, effektiv och medborgarorienterad. Detta ska uppnås genom att utveckla styrning, och då inte minst ekonomisk styrning, samt ledning och organisering av statlig förvaltning. Här ingår också att säkerställa att alla myndigheter systematiskt och kontinuerligt bidrar till förvaltningens verksamhetsutveckling.

Under 2009 har regeringens mål för den statliga förvaltningspolitiken sammanfallit med målet för utgiftsområdet, dvs. att stärka statsförvaltningens förmåga att lösa sina uppgifter

rättssäkert och effektivt till nytta för medborgare, näringsliv och beslutsfattare.

De förvaltningspolitiska prioriteringarna under perioden har främst varit:

- att klargöra statens roll och uppgifter,
- att sätta medborgare och företag i centrum genom ökad samverkan mellan myndigheter,
- att förbättra styrningen genom en tydligare rollfördelning mellan regeringen och myndigheterna samt
- att effektivisera förvaltningen och förenkla möten med medborgare och företag genom e-förvaltning.

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Resultat

Internationell jämförelse

Det finns i dag inga vedertagna metoder som gör det möjligt att mäta hur väl olika länders förvaltningar fungerar. Metoder saknas också för bedömningar av kvaliteten i den offentliga verksamheten. Ett arbete har emellertid påbörjats inom OECD som syftar till att på sikt utarbeta indikatorer avseende effekter och resultat. Arbetet påbörjades 2004. I ett första steg är avsikten bl.a. att jämföra hur mycket resurser som avsätts för offentlig verksamhet samt hur skatte-, budget- och finanspolitiska kontrollsystem är utformade. Syftet är också att ge en bild av de offentligt anställda i termer av bl.a. ålders- och könsfördelning samt kompetens. Även utvecklingen av e-förvaltningen kommer att belysas.

Resultatet av arbetet, som benämns Government at a Glance (GaaG), kommer att offentliggöras av OECD under hösten 2009.

Sverige följer OECD:s arbete på nära håll genom att ingå i en styrgrupp som är knuten till GaaG.

Medborgarnas syn på förvaltningen

Statskontoret har på regeringens uppdrag sammanställt och analyserat resultatet från myndigheternas brukarundersökningar (Statskontoret 2009:1). Enligt rapporten genomför närmare 60 procent av förvaltningsmyndigheterna löpande olika former av brukarundersökningar för att ta reda på hur deras verksamhet uppfattas av medborgare och företag. Sammanställningen visar att ca 75 procent av brukarna ger minst godkänt betyg åt de verksamheter som de har kommit i kontakt med.

Andra brukarundersökningar visar på brister i förvaltningens service till medborgarna, men också på förbättringar. Av Svenskt Kvalitetsindex rapport Myndigheter 2008 framgår bl.a. att betyget på klagomålshantering är lågt. Samtidigt konstateras i Företagarnas Myndighetsranking 2008 att myndigheterna blir allt bättre på att bemöta och ge service till småföretagen.

Enligt SOM-institutet vid Göteborgs universitet är förtroendet för samhällsinstitutioner generellt sett relativt stabilt i Sverige och det gäller t.ex. i stor utsträckning för myndigheter. Det är också värt att notera att förtroendet för de flesta institutioner har stigit något under 2000-talet (SOM-rapport 2008:25).

Regeringen bedriver ett aktivt förändringsarbete

Inom ramen för den statliga förvaltningspolitiken bedriver regeringen ett aktivt förändringsarbete. Nedan ges exempel på områden som varit föremål för utredning och på beslut som fattats för att förbättra förvaltningens sätt att fungera.

Antalet myndigheter fortsätter att minska

Regeringen har redan genomfört och därutöver inlett en rad organisationsförändringar i syfte att förstärka och effektivisera den statliga förvaltningen. Antalet myndigheter fortsätter att minska. Den 1 juli 2009 fanns 33 färre statliga myndigheter jämfört med ett år tidigare. En beskrivning av statsförvaltningens utveckling i termer av organisations- och strukturförändringar ges i bilagan.

Vad staten ska göra och hur

2006 års förvaltningskommitté har haft regeringens uppdrag att göra en bred översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation. Kommittén, som redovisade sitt slutbetänkande Styra och ställa – förslag till en effektivare statsförvaltning (SOU 2008:118) i december 2008, har behandlat områden som:

- det statliga åtagandet,
- myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet,
- styrning av förvaltningen,
- organisering av förvaltningen,
- organiseringen av EU-arbetet,
- kompetensförsörjning,
- värdegrund för statsförvaltningen samt
- effektiviseringar och besparingar.

Kommitténs betänkande har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Regeringens stabsstöd har effektiviserats

Förslagen i Stabsutredningens slutbetänkande Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22) ledde bl.a. till att Verket för förvaltningsutveckling (Verva) avvecklades den 31 december 2008. En särskild utredare har tillsatts för att ansvara för utvecklingen.

För att stärka och effektivisera viss stabsverksamhet inom det förvaltningspolitiska området, främst inom områdena utvärdering, kompetensförsörjning och e-förvaltning, har regeringen vidtagit följande åtgärder.

En e-delegation (dir. 2009:19) har inrättats under 2009 för att uppnå en ökad samordning av e-förvaltningen i enlighet med regeringens e-handlingsplan.

Kammarkollegiet har övertagit dels samordningen av IT-upphandlingen för den offentliga förvaltningen från Verva, dels ett antal administrativa uppgifter från Regeringskansliet.

Kompetensrådet för utveckling i staten har inrättats för att bistå regeringen i frågor som rör kompetensförsörjning (se vidare avsnitt 5).

Statskontorets roll som ett uppföljnings- och utredningsorgan, nära kopplat till Regeringskansliet, har stärkts.

Lagändring öppnar för bättre service till medborgarna

Regeringen har utsett en särskild utredare som ska stödja de statliga myndigheterna i deras arbete med att inrätta gemensamma lokala servicekontor (dir. 2007:68). I uppdraget ingår att utreda former för samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner och möjligheterna till samverkan med viss kommersiell service.

I ett delbetänkande (SOU 2008:34) lämnades förslag till förändringar i lagen (2004:543) om samttjänst vid medborgarkontor. Förändringarna har nu genomförts. Genom ändringarna ska samverkan underlättas och hanteringen av samttjänsttalen förenklas. En ny förordning, förordningen (2009:315) om samttjänst vid medborgarkontor, och förändringarna i lagen trädde i kraft den 1 juni 2009 (prop. 2008/09:123, bet. 2008/09:KU22, rskr. 2008/09:223).

Ett andra delbetänkande, Styr samverkan – för bättre service till medborgarna (SOU 2008:97), har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Utredningen ska lämna ett samlat slutbetänkande i november 2009.

Bättre underlag för genomlysning av myndigheterna

Statskontoret har på regeringens uppdrag tagit fram ett förslag till modell för externa myndighetsanalyser (Statskontoret 2008:17). Analyserna ska utgöra ett underlag för regeringens bedömningar av om en myndighet är rustad för att möta förändringar på sitt område, om regeringens styrning är ändamålsenlig och om verksamheten är avgränsad på lämpligt sätt. Myndighetsanalyserna ska vidare belysa hur myndigheten arbetar och samverkar för att säkerställa en rättssäker, effektiv och medborgar- och företagsorienterad förvaltning. Därmed kan myndighetsanalyserna fungera som ett stöd i regeringens dialog med myndigheterna. Statskontoret har på regeringens uppdrag genomfört en myndighetsanalys av Länsstyrelsen på Gotland (Statskontoret 2009:10). Detta behandlas närmare under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, avsnitt 8.

Högt tempo i arbetet med e-förvaltningen

Regeringen har sedan den tillträdde reformerat styrningen och organiseringen av e-förvaltningsarbetet.

Utgångspunkten har varit att bygga vidare på de goda erfarenheter som gjorts i statsför-

valtningen. Samtidigt måste regeringen se till att sådana problem och möjligheter som ingen enskild myndighet på ett effektivt sätt kan hantera omhändertas på central nivå. Regeringen har därför stärkt den interna samordningen genom inrättandet av en statssekreterargrupp för e-förvaltning. Under 2008 beslutade regeringen om en gemensam handlingsplan för e-förvaltning. Vidare har en delegation för e-förvaltning, E-delegationen, inrättats. Delegationen består av 13 generaldirektörer, bl.a. för några av de tyngsta IT-myndigheterna, och av den verkställande direktören för Sveriges kommuner och länning. Uppgiften är att på ett mer operativt sätt genomföra regeringens handlingsplan och koordinera myndigheternas arbete. I ett första steg ska delegationen utarbeta en strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning. Här ingår att hantera frågan om eID och att föreslå hur statens administrativa verksamhet bör organiseras och bedrivs.

Ny reglering av vidareutnyttjande av offentlig information

Det s.k. PSI-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn) syftar till att skapa förutsättningar för en europeisk informationsmarknad, genom att tydliggöra och åstadkomma enhetliga villkor för vidareutnyttjande av handlingar som produceras inom den offentliga sektorn. Nationella bestämmelser till skydd för den personliga integriteten påverkas inte av direktivet. Genom att de svenska myndigheterna har informationstillgångar av hög kvalitet i elektronisk form, är potentialen för fortsatt utveckling av vidareutnyttjande av sådan information stor.

Ett förslag till en lag om vidareutnyttjande av handlingar, genom vilken ett korrekt genomförande av direktivet säkerställs, är under beredning i Regeringskansliet.

Avsikten är att nödvändiga författningsändringar ska kunna träda i kraft den 1 juli 2010.

Elektroniska inköpsprocesser

Åtgärder som rör utveckling av elektroniska inköpsprocesser behandlas i avsnitt 4 Effektiv upphandling.

Ekonomistyrningsverket

Ekonomistyrningsverket (ESV) har bistått regeringen med underlag i syfte att öka effektiviteten

samt förbättra den interna styrningen och kontrollen i statsförvaltningen. ESV har även samordnat den statliga internrevisionen. Myndigheten har vidare utvecklat och förvaltat regelverk och metoder för en ändamålsenlig ekonomisk styrning på alla nivåer i staten.

ESV har under 2009 påbörjat det fleråriga uppdraget att vara sammankallande myndighet samt leda och fördela arbetet i ett samverkansuppdrag för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. ESV ska även leda den del av arbetet som avser systemövergripande riskanalyser. Utvecklingen av den ekonomiska styrningen, den interna styrningen och kontrollen samt arbetet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen beskrivs utförligare i Förslag till statsbudget, finansplan m.m., avsnitt 12.3 och 12.4.

EU-revisionen

ESV har det samlade ansvaret för EU-revisionen avseende sju fonder under programperioden 2007–2013.

ESV är även attesterande organ för Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Under 2008 har ESV:s uppbyggnadsarbete avseende revisionen fortsatt. En omfattande rekrytering har genomförts under våren 2009 för att möjliggöra det ökade behovet av revision. Verksamhetens kompetens har enligt myndigheten säkerställts.

ESV har i enlighet med EU-regelverket redovisat revisionsstrategier och bedömt hur förvaltnings- och kontrollsystem bör utformas för ett antal EU-fonder. Hittills har åtta av totalt nio revisionsstrategier för fonderna godkänts av EU-kommissionen.

3.3.2 Analys och slutsatser

Redovisningen av regeringens arbete med att utveckla den statliga förvaltningen planeras, som tidigare aviserats, att ske samlat i en förvaltningspolitisk proposition till riksdagen under våren 2010. Sedan regeringen tillträdde 2006 har en rad utredningar tillsatts med uppdrag att se över centrala frågor inom området. Flertalet av utredningarna har nu inkommit med sina slutbetänkanden. Med utgångspunkt i dessa utredningar

pågår arbetet med den förvaltningspolitiska propositionen.

3.4 Politikens inriktning

I avvaktan på den planerade förvaltningspolitiska propositionen ligger såväl förvaltningspolitiska mål som prioriteringar fast.

Den fortsatta hanteringen av regionfrågan

Försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län upphör enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning den sista december 2010. Regeringen avser att senast i början av 2010 lämna förslag till riksdagen med innebörden att Skåne, Västra Götalands och Hallands läns landsting samt Gotlands kommun från den 1 januari 2011 övertar vissa statliga uppgifter. Ansvarsfördelningen mellan staten och dessa landsting samt Gotlands kommun ska i princip följa den som för närvarande gäller för försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län.

Översyn av den statliga regionala förvaltningen

Regeringen beslutade den 16 juni 2009 att en utredare ska genomföra en översyn av den statliga regionala förvaltningen (dir. 2009:62). Utredaren ska ge förslag på hur den statliga regionala förvaltningens utformning kan bli tydligare, mer samordnad och ändamålsenlig. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 december 2012.

Offentlig tillsyn ska bli mer enhetlig, tydlig och effektiv

Regeringen avser att i en skrivelse till riksdagen under hösten 2009 presentera grundläggande och tydliga principer för utformningen av den offentliga tillsynen. Medborgarna ska genom en väl fungerande tillsyn kunna vara förvissade om att deras intressen tas till vara. En större enhetlighet medför även förenklingar för företag. Skrivelsen är avsedd att vara en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att förbättra tillsynen.

Regeringen driver på IT-utvecklingen inom EU

Regeringen anser att en effektiv e-förvaltning kan främja utvecklingen av den inre marknaden. Detta kan komma till stånd genom att underlätta informationsutbytet mellan medborgare, företag

och förvaltning inom EU, göra förvaltningen mer tillgänglig för alla, bidra till ett mer hållbart samhället, samt till att effektivisera förvaltningarna inom EU.

Regeringen har beslutat att hålla ett informellt möte med EU:s e-förvaltningsministrar följt av en konferens på temat eGovernment i Malmö i november 2009. Ministermötet och konferensen kommer bl.a. att fokusera på vad som kan göras inom EU med hjälp av en mer digital förvaltning så att medborgare och företag enklare ska kunna röra sig mellan medlemsstaterna för att t.ex. arbeta och studera.

Regeringens målsättning är att en ministerdeklaration antas vid ministermötet, och att denna läggs till grund för kommissionens handlingsplan för eGovernment under 2010.

Utvecklad framtida finansiell styrning

ESV har fått i uppdrag av regeringen att utifrån regeringens behov av en ändamålsenlig och effektiv styrning av myndigheterna lämna förslag till en långsiktigt stabil utformning av den finansiella styrningen i staten. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2009.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:1 Statskontoret

Tabell 3.1 Anslagsutveckling för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	58 830	-96	
2009	Anslag	88 586 ¹	84 600
2010	Förslag	82 347	
2011	Beräknat	86 023 ²	
2012	Beräknat	86 158 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21).

² Motsvarar 85 330 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 85 012 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Statskontorets förvaltningskostnader och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Statskontoret har också möjlighet att ta ut avgifter om det finns avsevärda extraordinära kostnader kopplade till projekten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.2 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	93 586	93 586	93 586
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 916	3 700	4 217
Beslut	3 100	8 165	7 686
Överföring till/från andra anslag	-16 953	-19 125	-19 226
Övrigt ³	-302	-303	-104
Förslag/beräknat anslag	82 347	86 023	86 158

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget ökar 2010 med 2 000 000 kronor och 2011 med ytterligare ca 3 000 000 kronor för att förstärka uppföljnings- och utvärderingsverksamheten vid Statskontoret.

Anslaget ökas även med 1 100 000 kronor för regeringens arbete med e-förvaltning.

Som en konsekvens av riksdagens beslut med anledning av 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100, bet. 2008/09:KU26, rskr. 2008/09:305) minskas anslaget med 16 953 000 kronor. Det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 82 347 000 kronor, varav regeringen beräknar att 76 407 000 kronor disponeras av Statskontoret.

För 2011 beräknas anslaget till 86 023 000 kronor och för 2012 till 86 158 000 kronor.

3.5.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 3.3 Anslagsutveckling för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	33 498	808	
2009	Anslag	53 951 ¹	50 795
2010	Förslag	60 469	
2011	Beräknat	63 508 ²	
2012	Beräknat	63 795 ²	

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 63 181 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Kammarkollegiets förvaltningskostnader och inkluderar kollegiets kostnader för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt vissa mindre skadestånd enligt 4 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk.

Utöver förvaltningsanslaget disponerar Kammarkollegiet anslagsposter under ett femtiotal anslag inom 16 utgiftsområden för olika ändamål.

Av Kammarkollegiets verksamhet finansieras drygt hälften genom avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.4 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	4 364	0	10 941	-6 577
Prognos 2009	4 300	0	11 700	-7 400
Budget 2010	4 300	0	11 000	-6 700

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser Auktorisation av tolkar m.m. och Stiftelserätt.

Verksamheten är anslagsfinansierad. I samband med ansökan tas en avgift ut enligt avgiftsförordningen (1992:191). Kammarkollegiet disponerar inte ansökningsavgifterna.

Tabell 3.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	271 279	274 139	-2 860
Prognos 2009	309 374	328 174	-18 800
Budget 2010	310 000	314 000	-4 000

Uppdragsverksamheten avser Administrativ service, Kapitalförvaltning, Försäkringsverksamhet, Upphandling av informationsteknik, Fordringsbevakning och Registrering av trossamfund. Intäkternas och resultatets storlek inom uppdragsverksamheten beror i huvudsak på Försäkringsverksamheten. Kostnaderna inom Försäkringsverksamheten består till största delen av försäkringsersättningar.

Avgiften för IT-upp handlingen ska sättas så att full kostnadstäckning uppnås. Över- och underskott bör balanseras över flera verksam-

hetsår eftersom kostnaderna uppstår i inledningen av upphandlingen medan intäkterna kommer först när avtalen är tecknade. Intäkterna, som är baserade på leverantörernas omsättning på ramavtalen, faktureras kvartalsvis i efterskott och varierar mellan kvartalen på grund av säsongsvariationer i försäljningen.

Regeringens överväganden

Tabell 3.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	55 751	55 751	55 751
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 828	2 126	2 388
Beslut	-1 100	1 610	1 618
Överföring till/från andra anslag	4 000	4 021	4 039
Övrigt ³	-10		
Förslag/beräknat anslag	60 469	63 508	63 795

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget ökas med 1 000 000 kronor från 2010 till följd av att Svenska kyrkan jämställts med andra trossamfund i fråga om vigselförstånd och förordnande av vigselförrättare i lagen (1993:305) om rätt att förrätta vigsel inom trossamfund, samtidigt som domare inte längre förrättar vigslar (prop. 2008/09:80). Med anledning av förändringen får Kammarkollegiet en ökad arbetsbörda eftersom antalet ärenden ökar. Finansiering sker genom att anslaget 1:5 *Sveriges domstolar* under utgiftsområde 4 Rättsväsendet minskas med motsvarande belopp.

Anslaget ökas med 900 000 kronor för 2010 och med 600 000 kronor från 2011 för uppgiften att följa upp verksamhet som bedrivs enligt lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor. Finansiering sker genom att anslaget 2:1 *Försäkringskassan* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och anslaget 1:1 *Skatteverket* under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution minskas med

300 000 kronor vardera för 2010 och med 200 000 kronor vardera från 2011.

Anslaget ökas med 4 000 000 kronor för uppgifter som överförs från Regeringskansliet. Här ingår att redovisa utdelningar, köp, försäljningar, aktieägartillskott och andra ekonomiska händelser när det gäller statens aktier och andelar i bolag som förvaltas av Regeringskansliet. Vidare ingår vissa administrativa kontroll- och prövningsmoment vid bidragsgivning samt att praktiskt hantera t.ex. utbetalningar och återkrav av vissa anslag. Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 3 000 000 kronor för att finansiera ökade kostnader för avveckling under anslaget 1:3 *Avvecklingsmyndigheten för Verket för förvaltningsutveckling*.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 60 469 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 63 508 000 kronor och för 2012 till 63 795 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet anser regeringen att tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning vid anskaffningstillfället tillfälligt bör finansieras från en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats ska anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter inklusive ränta regleras genom betalning från den nya myndigheten till krediten hos Kammarkollegiet. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 låta Kammarkollegiet disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 355 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter.

3.5.3 1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling

Tabell 3.7 Anslagsutveckling för 1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	56 557	Anslags-sparande	2 944
2009	Anslag	37 442 ¹	Utgifts-prognos	36 916
2010	Förslag	8 001		
2011	Beräknat	0		
2012	Beräknat	0		

¹ Inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för kostnader som uppstår i samband med avvecklingen av Verket för förvaltningsutveckling (Verva).

Regeringens överväganden

Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling

Tusental kronor				
	2010	2011	2012	
Anvisat 2009¹	11 515	11 515	11 515	
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	0	240	475	
Beslut	-100	-8 270	-8 435	
Överföring till/från andra anslag	-3 414	-3 485	-3 555	
Övrigt ³				
Förslag/beräknat anslag	8 001	0	0	

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Som en konsekvens av riksdagens beslut med anledning av 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100, bet. 2008/09:KU26, rskr. 2008/09:305) minskas anslaget med 3 400 000 kronor. Det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* ökas med motsvarande belopp.

Tiden och kostnaden för avvecklingen är svårbedömda. Regeringens bedömning är att medel behövs 2010 och föreslår därför att anslaget för 2010 uppgår till 8 001 000 kronor.

Finansiering sker bl.a. från anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* med 3 000 000 kronor.

För 2011 och 2012 beräknas inga medel.

3.5.4 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 3.9 Anslagsutveckling för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2008	Utfall	108 601		5 433
2009	Anslag	121 286	Utgifts-prognos	116 876
2010	Förslag	124 070		
2011	Beräknat	124 943 ¹		
2012	Beräknat	125 555 ¹		

¹ Motsvarar 124 470 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Ekonomistyrningsverkets (ESV) förvaltningskostnader, kostnader för att förvalta statens informationssystem för budgetering och uppföljning (Hermes) samt för Regeringskansliets kostnader för utveckling och förvaltning av verksamhetsstöden för budgetering och hantering av dokument inom den statliga budgetprocessen (RK Statsbudgetstöd). Cirka en tredjedel av ESV:s verksamhet beräknas 2010 finansieras genom avgifter.

Anslaget används fr.o.m. 2009 även för att finansiera hyreskostnader om ca 600 000 kronor per år för vissa tomma lokaler för vilka staten har betalningsansvar till dess att avtalen går att avveckla.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.10 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	83 970	80 682	3 288
(varav tjänsteexport)	14 654	14 380	274
Prognos 2009	66 570	61 820	4 750
(varav tjänsteexport)	10 900	10 900	0
Budget 2010	52 850	50 240	2 610
(varav tjänsteexport)	1 000	1 000	0

ESV:s avgifter beräknas 2010 finansiera närmare 40 procent av verksamheten som avser ekonomisk styrning (inköpssamordningen har därvid inte inräknats) samt ca två tredjedelar av

informationssystemet Hermes. Den statliga inköpssamordningen finansieras till 100 procent genom avgifter.

Tabell 3.11 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	2 650	0	0	
Prognos 2009	2 188	0	0	
Budget 2010	2 188	0	0	

Den offentligrättsliga verksamheten avser hyresintäkter från landstingsavtal.

Regeringens överväganden

Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	121 286	121 286	121 286
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 411	3 885	4 497
Beslut	-400	0	0
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-227	-228	-229
Förslag/beräknat anslag	124 070	124 943	125 555

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Anslaget minskar 2010 med 400 000 kronor, vilka överförs till anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för att finansiera ökade utgifter för medlemskap i Bruegel. Minskningen avser medel som regeringen beräknar för Hermes.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 124 070 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 124 943 000 kronor och för 2012 till 125 555 000 kronor.

4 Effektiv offentlig upphandling

4.1 Omfattning

Området Effektiv offentlig upphandling omfattar upphandlingslagstiftningen, information om lagstiftningen och annat upphandlingsstöd, elektronisk upphandling, tillsyn och rättsmedel m.m.

Kammarkollegiet ansvarar sedan den 1 januari 2009 för ett nationellt upphandlingsstöd och för att utveckla en e-upphandlingsplattform.

Konkurrensverket är ansvarig tillsynsmyndighet för frågor om offentlig upphandling. Myndigheten ingår i utgiftsområde 24 Näringspolitik.

Vidare är Konkurrensverket ansvarig tillsynsmyndighet för frågor som omfattas av lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Närmare information om lagen, som trädde i kraft den 1 januari 2009, återfinns under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt under utgiftsområde 24 Näringspolitik.

4.2 Mål

Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och ha till syfte att tillvarata konkurrensen på marknaden så att skattemedlen används på bästa sätt till nytta för medborgarna, den offentliga sektorn och näringslivet.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Resultat

Upphandlingsstöd

Kammarkollegiet ska sedan den 1 januari 2009 ge praktisk vägledning till upphandlande myndigheter och enheter samt till leverantörer om hur en effektiv och rättssäker upphandlingsprocess kan genomföras. I samverkan med upphandlande myndigheter och enheter samt representanter för näringsliv och intresseorganisationer ska kollegiet utveckla hjälpmedel, metoder och system för en effektivare offentlig upphandling.

För att kunna förbereda verksamheten kring upphandlingsstödet fick Kammarkollegiet ett särskilt uppdrag i november 2008 av regeringen (dnr Fi2008/6941). I uppdraget ingick även att förbereda en verksamhet för att bl.a. ta fram och förvalta en plattform för elektronisk upphandling (se vidare under Elektronisk upphandling).

Kollegiet har även fått i uppdrag att verka för att upphandlande myndigheter och enheter ska väga in bl.a. kvalitet och hållbar utveckling samt underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandlingar. Med en ökad prioritering av kriterier som kvalitet och hållbar utveckling ges lokala företag bättre förutsättningar att hävda sig i konkurrensen.

Som ett led i upphandlingsstödet har Kammarkollegiet även fått i uppdrag att vidta de åtgärder som behövs för att utveckla och ansvara för en vägledning för upphandling inom vård och omsorg (dnr S2007/11029/HS). Uppdraget

ska redovisas senast den 1 mars 2010. I uppdraget ingår bl.a. att redogöra för möjligheterna att på sikt lägga samman vägledningen med det övriga upphandlingsstöd som Kammarkollegiet har ansvaret för att inrätta.

Statliga inköpssamordningen

Statskontoret har fått i uppdrag att dels göra en översyn av den statliga inköpssamordningen, dels utreda behov och konsekvenser av att införa bestämmelser om inköpscentraler (dnr Fi2008/4012). I uppdraget ingick även att kartlägga leverantörsstrukturen inom de statliga ramavtalen samt att kartlägga och beskriva hur andra jämförbara EU-länder samt den Europeiska kommissionen arbetar i syfte att öka små och medelstora företags möjligheter att delta i samordnade upphandlingar.

Statskontoret har den 17 november 2008 redovisat sitt uppdrag beträffande inköpscentraler i promemorian Offentliga inköpscentraler i Sverige? (Statskontoret 2008:108). I promemorian föreslår Statskontoret att bestämmelser tas in i upphandlingslagarna som gör det möjligt att använda en inköpscentral vid upphandling. Ett sådant förslag har även tagits in i departementspromemorian Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet (Ds 2009:30), som behandlas närmare i det följande (se nedan under avsnitt 4.4).

Uppdraget som avser den statliga inköpssamordningen har redovisats i rapporten En effektivare statlig inköpssamordning – analys och förslag (Statskontoret 2009:12). Statskontoret konstaterar i rapporten att den statliga inköpssamordningen sannolikt medför betydande besparingar för staten som helhet. Den upphandling som bedrivs inom ramen för den statliga inköpssamordningen utestänger generellt sett inte små och medelstora företag från att delta. Tvärtom är de mindre företagen relativt väl representerade. Det finns emellertid ett antal ramavtalsområden där de små och medelstora företagen är i klar minoritet, vilket är potentiellt problematiskt. Statskontoret föreslår att en ny myndighet för samordnad upphandling i staten inrättas vars uppgift bör vara att upphandla och förvalta ramavtal för statsförvaltningens räkning. Rapporten remissbehandlas för närvarande.

Elektronisk upphandling

I regeringens handlingsplan för e-förvaltning anges att målet är att göra hela inköpsprocessen elektronisk (dnr Fi2008/491). Genomförandet kan delas in i följande tre steg.

- i det första steget infördes 2006–2008 elektroniska fakturor i staten,
- i det andra steget utvecklas gemensamma IT-stöd för beställningar från ramavtal,
- i det tredje steget utvecklas förutsättningarna för IT-stöd i upphandlingsprocessen.

Ekonomistyrningsverket (ESV) har på regeringens uppdrag kartlagt och kostnadsberäknat införandet av elektroniska beställningar i statsförvaltningen (dnr Fi2007/9783). Vidare har regeringen uppdragit åt ESV att leda och samordna införandet av elektroniska beställningar från ramavtal i statsförvaltningen (dnr Fi2007/9783). Uppdraget ska redovisas senast den 16 januari 2010. Målet är att myndigheterna ska kunna hantera egna utgående beställningar av varor och tjänster elektroniskt vid utgången av 2013. Redan i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utg.omr. 2 avsnitt 4 och 13) har regeringen uttalat att arbetet med att öka användningen av elektronisk upphandling bör intensifieras. Kammarkollegiet ansvarar för att utveckla en plattform för elektronisk upphandling som föreslås i nämnda proposition. Syftet med denna satsning är att hela upphandlingsprocessen ska kunna genomföras elektroniskt.

Elektronisk upphandling är även ett strategiskt verktyg för att skapa bättre förutsättningar för handel över gränserna. Ett praktiskt inriktat utvecklingsarbete på detta område bedrivs inom ramen för ett delvis EU-finansierat konsortium under namnet PEPPOL (Pan-European Public Procurement On-Line). Projektet syftar till att stimulera utvecklingen av den gränsöverskridande handeln och att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden.

Konsortiet kommer att utvidgas under 2009 och Sverige har erbjudits att delta. Avsikten med utvidgningen är att nå bättre geografisk täckning genom fler deltagare i konsortiet. Finland, Danmark och Norge ingår redan i konsortiet och från konsortiets sida är intresset av ett svenskt deltagande stort.

PEPPOL-arbetet bygger på tillämpningar som utvecklats inom ramen för ett standardiseringsprojekt där bl.a. flera av de nordiska länderna ingår (CEN/BII). Arbetet bedrivs i pilotform och är uppdelat i åtta delprojekt: e-signaturer, företagsinformation, e-kataloger, e-beställning, e-faktura, projektledning, informationsspridning och arkitektur. Särskilt arbetet kring e-fakturor ansluter väl till det svenska utvecklingsarbete som bedrivits av ESV. Frågan om ett svenskt deltagande i PEPPOL bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regelförenkling

Den 25 juni 2008 presenterade Europeiska kommissionen meddelandet Tänk småskaligt först, En Small Business Act för Europa (KOM(2008)394 slutlig). I meddelandet föreslår kommissionen förenklingar inom bl.a. upphandlingsområdet som såväl kommissionen som medlemsstaterna bör införa. Meddelandet behandlades i Konkurrenskraftsrådet och Europeiska rådet under hösten 2008. I slutsatserna uppmanas medlemsstaterna att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling.

Under året har regeringen fortsatt arbetet med regelförenklingar. Upphandlingsstödet och e-upphandling är stora satsningar som rör tillämpningen av upphandlingslagarna. Regeringen föreslår även regelförenklingar i upphandlingslagarna i departementspromemorian Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet (Ds 2009:30), se nedan under avsnitt 4.4.

Försvarsupphandling

Den 13 juli 2009 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG. En särskild utredare har getts i uppdrag att lämna förslag till hur direktivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2009:37). Utredaren ska lämna förslag till en ny lag om upphandling inom försvars- och säkerhetsområdet och övriga åtgärder som EG-direk-

tivet kan ge anledning till. Uppdraget ska redovisas senast den 1 februari 2010.

4.3.2 Analys och slutsatser

Av en rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO), Regelverk och praxis i offentlig upphandling, framgår att den potentiella vinsten med formellt genomförda upphandlingar är stor (ESO 2009:2). Vinsterna varierar i genomsnitt mellan 20 och 25 procent av värdet på upphandlingen. En annan slutsats är att kostnaderna för formaliserade upphandlingar hos upphandlande myndigheter och enheter är lägre än vad som tidigare har gjorts gällande. Detta talar för att det nuvarande regelverket uppfyller målet att vara effektivt och tillvaratar konkurrensen på marknaden så att skattemedlen används på bästa sätt.

Kammarkollegiets arbete med upphandlingsstödet bedöms leda till att tillämpningen och kunskapen om regelverket förbättras, vilket i sin tur torde leda till att fler upphandlingar annonseras och att fler företag väljer att delta i offentliga upphandlingar. Upphandlingsmomentet skapar en konkurrenssituation mellan de företag som är med och lämnar anbud, vilket leder till högre kvalitet på de varor och tjänster som efterfrågas samt till att priserna hålls nere.

Satsningarna på den elektroniska upphandlingen bedöms medföra snabbare processer och minskad administration både för upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer. Detta ligger i linje med regeringens arbete med att lindra den administrativa bördan i upphandlingsförfarandet.

Regeringen avser dock att fortsätta arbetet med att förbättra tillämpningen av regelverket för att ytterligare öka möjligheterna för de små och medelstora företagen att delta i offentliga upphandlingar.

4.4 Politikens inriktning

Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet

Rättsmedel

I departementspromemorian Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet (Ds 2009:30) finns förslag till ändringar i lagen (2007:1091)

om offentlig upphandling (LOU) och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF). Promemorian innehåller i huvudsak förslag om hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 93/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling ska genomföras i svensk rätt. Promemorian remissbehandlas för närvarande och bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juni 2010.

Det övergripande syftet med ändringsdirektivet är att komma till rätta med två väsentliga problem. Det första problemet är att en upphandlande myndighet eller enhet skyndar sig att teckna ett upphandlingskontrakt, dvs. ingår avtal för att på så sätt stänga möjligheten till överprövning. Genom ändringsdirektivet införs bestämmelser som innebär att upphandlande myndigheter och enheter förbjuds att ingå avtal inom en viss tid efter det att underrättelse om tilldelningsbeslutet har skickats till berörda anbudssökande och anbudsgivare. Det andra problemet är att det saknas effektiva rättsmedel mot otillåtna direktupphandlingar av kontrakt, dvs. upphandlingar sker utan vederbörlig annonsering. För att komma till rätta med detta föreslås bestämmelser som innebär att ett avtal kan förklaras ogiltigt av domstol.

Promemorian innehåller även förslag om införande av en sanktionsavgift, en s.k. marknadsskadeavgift. Vidare föreslås Konkurrensverket få talerätt i mål om marknadsskadeavgift.

Förslagen förväntas öka regelefterlevnaden på upphandlingsområdet. Därmed genomförs upphandlingar, vilket är till fördel för företagen som får en större marknad att vara verksamma på. En ökad konkurrensutsättning leder dessutom till lägre priser och bättre kvalitet på de varor och tjänster som efterfrågas.

Förhandsinsyn

I promemorian föreslås att upphandlande myndigheter och enheter frivilligt ska kunna annonsera sin avsikt att genomföra en föreskriven direktupphandling och avvakta med att ingå avtal under en viss tid från publiceringen av annonsen. Förfarandet kallas förhandsinsyn och skulle möjliggöra för leverantörer att ansöka om överprövning innan avtal sluts. Om förfarandet iakttagits kan det avtal som ingås inte förklaras

ogiltigt. Annonsering föreslås ske i en nationell databas som inrättats för ändamålet.

Regelförenkling

Promemorian innehåller även regelförenklingsförslag för upphandlingar såväl över som under tröskelvärdena i EG-direktiven. Bland annat föreslås att den upphandlande myndigheten eller enheten ska ansvara för att hämta in uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten om huruvida en leverantör betalar sina skatter och socialförsäkringsavgifter. Vidare ska den upphandlande myndigheten eller enheten få begränsa kontrollen av intyg, certifikat, betyg och andra handlingar som visar anbudssökandes och anbudsgivares kapacitet och redlighet till vissa anbudssökande/anbudsgivare. För upphandlingar under direktivens tröskelvärden föreslås fasta beloppsgränser för direktupphandlingar som motsvarar 15 procent av det tröskelvärde som gäller för kommuner och landsting vid upphandling av varor och tjänster, dvs. det belopp som i dag uppgår till 1 911 155 kronor. För försörjningssektorerna beräknas beloppsgränsen till 3 822 309 kronor, vilket motsvarar tröskelvärdet för varor och tjänster i LUF.

Inköpscentraler

För att ytterligare förbättra effektiviteten i upphandlingarna föreslås att bestämmelser införs i LOU och LUF om att inrätta och nyttja inköpscentraler.

Upphandling från statliga och kommunala företag

I departementspromemorian Upphandling från statliga och kommunala företag (Ds 2009:36) föreslås att en ny bestämmelse införs i LOU. Bestämmelsen är en temporär lösning som innebär att upphandlande myndigheter, under vissa förutsättningar, inte behöver tillämpa lagen när de anskaffar varor eller tjänster från en juridisk person som myndigheten helt eller delvis innehar eller är medlem i.

Bakgrunden till förslaget är att Regeringsrätten i ett avgörande klargjort att den praxis som EG-domstolen utvecklat i form av kontroll- och verksamhetskriterierna inte är möjlig att tillämpa såvida det inte införs en uttrycklig bestämmelse om detta i svensk lagstiftning. Staten, kommuner och landsting är enligt gällande rätt således skyldiga att genomföra

upphandling i enlighet med LOU när de anskaffar varor och tjänster från t.ex. sina bolag.

Promemorian remissbehandlas för närvarande.

För att kunna ta ställning till om bestämmelsen bör införas mer permanent krävs en mer ingående analys av bl.a. behovet och omfattningen av en sådan eventuell bestämmelse. En särskild utredare har därför fått i uppdrag att analysera om det finns ett behov av ett generellt eller sektoriellt undantag från kravet på att staten, kommuner och landsting ska vara skyldiga att tillämpa LOU, när de anskaffar varor eller tjänster från företag som de helt eller delvis innehar eller är medlemmar i. För det fall utredaren finner att ett undantag bör införas ska det motsvara de s.k. kontroll- och

verksamhetskriterierna. I uppdraget ingår att göra en analys av vilka ekonomiska och organisatoriska konsekvenser ett krav på upphandling skulle medföra på kort och lång sikt samt vilka effekter detta medför på konkurrensen och för små och medelstora företag. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2010 (dir. 2009:81).

Övriga åtgärder

Upphandlingsutredningens förslag i slutbetänkandet Nya upphandlingsregler 2 (SOU 2006:28) om bl.a. nya upphandlingsförfaranden bereds i Regeringskansliet.

5 Statliga arbetsgivarfrågor

5.1 Omfattning

Området Statliga arbetsgivarfrågor omfattar personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning. Här ingår bl.a. frågor om hälsa, etnisk och kulturell mångfald, värdegrundsarbete samt jämställdhet inom staten. Till området hör Arbetsgivarverket, Kompetensrådet för utveckling i staten, Statens pensionsverk, vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området, nämligen Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens utlandslönenämnd, Statens överklagandenämnd samt Stiftelsen Statshälsan och Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

5.2 Mål

Målet för området Statliga arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. För att uppnå detta måste staten vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. De statliga myndigheterna ska bedriva ett strategiskt arbete med sin kompetensförsörjning. Att de statsanställda avspeglar befolkningens sammansättning har betydelse för legitimiteten och allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen. Ett respektfullt och värdigt bemötande av allmänheten har också betydelse för förtroendet.

Följande delmål har satts upp för de statliga arbetsgivarerna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Indikatorer

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- myndigheternas arbete med kompetensförsörjningen,
- personalförsörjningsläget i staten,
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,
- andelen kvinnor på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten, och

- utvecklingen av nybeviljade sjukpensioner i staten.

I bilagan Statsförvaltningens utveckling ges en sammanfattande redogörelse för kompetensförsörjningen i staten. Den är i år begränsad vad gäller jämförelser över tid då regeringen planerar att lämna en förvaltningspolitisk proposition till riksdagen under våren 2010.

5.3.2 Resultat

En strategisk kompetensförsörjning i staten

För att regeringen ska kunna följa upp kompetensförsörjningen i staten redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 de åtgärder som vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. På uppdrag av regeringen har Statskontoret analyserat den strategiska kompetensförsörjningen i statsförvaltningen, bl.a. med utgångspunkt i myndigheternas årsredovisningar för 2008 (dnr Fi2009/4501). Statskontorets slutsats är att myndighetsledningarna betraktar kompetensförsörjningen som en viktig fråga för att myndigheterna ska kunna klara sina uppgifter. Statskontoret har inte identifierat någon generell risk för den framtida kompetensförsörjningen i statsförvaltningen. Statskontoret betonar dock vikten av att regeringen noga följer upp myndigheternas arbete med den strategiska kompetensförsörjningen. I den uppföljningen är de årliga mål- och resultatdialogerna centrala.

I de underlag som togs fram inför mål- och resultatdialogerna under våren 2009 har de arbetsgivarpolitiska frågorna getts relativt stor uppmärksamhet.

Vid regeringens genomgång av myndigheternas redovisning av kompetensförsörjningen för 2008 har följande iakttagelser gjorts.

- Generellt har redovisningarna en mycket tydlig koppling till verksamheten och merparten av redovisningarna har ett längre perspektiv än de närmaste föregående åren.

- Generellt har myndigheterna en god beredskap när det gäller pensionsavgångar. Många myndigheter är redan inne i en generationsväxling och ser ofta denna situation som en möjlighet till kompetensväxling. Myndigheterna ges tillfälle att komplettera organisationen med andra och nya kompetenser som verksamheten kräver nu eller på längre sikt. Det finns dock

undantag där en myndighet kan vara beroende av en specifik spetskompetens eller där konkurrenssituationen på marknaden är svår.

- En omfattande samverkan sker mellan myndigheter på en rad områden men även med näringslivet.

- Generellt satsar myndigheterna kontinuerligt på friskvård, arbetsmiljö och rehabiliteringsåtgärder, vilket kan utgöra en förklaring till varför sjukfrånvaron sjunker inom statsförvaltningen.

- Många myndigheter har kontinuerliga medarbetarundersökningar och kundnöjdhetsmätningar som utgångspunkt vid verksamhetsplanering och i sina kompetensförsörjningsstrategier.

Den 1 januari 2009 inrättades Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus). Krus har till uppgift att bistå regeringen i frågor som rör den strategiska kompetensförsörjningen. Det innebär bl.a. att Krus ska genomföra prioriterade projekt och tillhandahålla utbildningar inom området.

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarverket

Den statliga arbetsgivarpolitiken utvecklas genom samverkan mellan Arbetsgivarverkets medlemmar och samordnas av Arbetsgivarverket. Verket svarar också för information, rådgivning och utbildning i arbetsgivarfrågor. Alla statliga myndigheter som har arbetsgivaransvar är medlemmar i Arbetsgivarverket. Därutöver finns ett antal frivilliga medlemmar med anknytning till det statliga området.

Arbetsgivarverket har under 2008 fortsatt att utveckla och effektivisera sin verksamhet. Verket har bl.a. utvecklat sin hemsida för att göra myndighetens information mer lättillgänglig och underlätta samverkan mellan medlemmarna. En långsiktig strategi för arbetsmiljöbevakning har tagits fram för att effektivisera bevakningen och få en helhetsbild.

Arbetsgivarverket genomför ett särskilt utvecklingsprojekt med målsättningen att de statliga cheferna ska vara väl förtrodda med arbetsgivarpolitiken och ha förmåga att tillämpa den för verksamhetens bästa. Under 2008 har verkets styrelse beslutat om en strategi för det fortsatta arbetet som bl.a. innebär att verkets hemsida kommer att utvecklas ytterligare. Som exempel kan nämnas att det skapas en egen ingång för

chefer inom staten i syfte att informera dem om hur arbetsgivarpolitiken formas och utvecklas.

Ramavtalen om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet som Arbetsgivarverket slutit med dess motparter gäller för tiden den 1 oktober 2007–den 30 september 2010 (RAL 2007–2010). Inom ramen för avtalen har bl.a. flera åtgärder genomförts i syfte att stimulera de statliga arbetsgivarna att utveckla sin hantering av enskilda överenskommelser mellan arbetsgivaren och den anställde så att anställningsvillkoren bättre främjar verksamheten.

En rad aktiviteter har genomförts för att främja användningen av lönesättande samtal. Aktiviteterna ska ses mot bakgrund av det mål som de statliga arbetsgivarna fastställt om att minst 50 procent av de statsanställdas löner ska sättas genom lönesättande samtal. Enligt verkets mätningar har andelen anställda som fått sin lön fastställd genom lönesättande samtal ökat kraftigt, men ännu inte nått upp till målsatt nivå.

Den årliga servicebarometern visar att 85 procent av de svarande var nöjda med Arbetsgivarverket som helhet (svarsfrekvens 79 procent). Medlemmarna var särskilt nöjda med rådgivningen och servicen. Någon jämförelse med tidigare år kan inte göras då mätmetoden har förändrats.

Statens pensionsverk

Statens pensionsverk (SPV) har under 2008 infört ett automatiskt system för hantering av de allt större volymerna ålderspensioner. Nyhetsbrevet Bulletin har utvecklats och distribueras till alla arbetsgivare elektroniskt. SPV har under 2008 inlett ett arbete för att stärka organisationen. Bland annat utvecklas en ny verksamhetsstyrningsmodell. I det arbetet ingår att SPV arbetar vidare med att utveckla nyckeltal för en effektivare tjänstepensionsadministration.

Arbetet med att införa ändringar och tolkningar av kollektivavtal i IT-systemen följer tidigare uppgjord plan.

Det s.k. aktualiseringsarbetet, dvs. att en persons historiska tjänstetid och intjänade pensionsrätt utreds och fastställs, är prioriterat och målsatt.

Den övergripande nöjdheten bland arbetsgivarna, som numera undersöks årligen, är på samma nivå som 2007. Pensionärernas och arbetstagarnas nöjdhet undersöks vartannat år. Ett sätt att få underlag för utvecklingen av

pensionsadministrationen är att genomföra årliga undersökningar av såväl arbetsgivares som pensionärers och arbetstgares nöjdhet.

I syfte att underlätta de administrativa processer som myndigheterna ska hantera i samband med tjänstepensioneringar kan SPV erbjuda utökad pensionsadministration för de myndigheter som efterfrågar detta.

SPV har i enlighet med regeringens uppdrag redovisat vilka åtgärder som vidtagits och planeras samt en tidsplan i syfte att minska felaktiga utbetalningar. SPV förbereder ett elektroniskt informationsutbyte med Skatteverket för att åstadkomma en kontrollfunktion av vissa utbetalningar.

SPV hanterar den statliga försäkringsmodellen. Under hösten 2007 beslutades nya försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag som trädde i kraft den 1 januari 2008. En av de stora ändringarna är det nya dödlighetsantagandet, som baseras på generationsdödlighet.

En föredömlig och attraktiv arbetsgivare

För att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som myndigheterna är ålagda måste staten vara en föredömlig och attraktiv arbetsgivare.

Ett av de prioriterade målen i den myndighetsgemensamma strategin för den statliga arbetsgivarpolitiken är att öka informationen om staten som attraktiv arbetsgivare för studerande och redan yrkesverksamma. Under 2008 utvecklade Arbetsgivarverket en söktjänst² på Internet för alla lediga statliga arbeten. Söktjänsten har mött stor uppskattning såväl inom statsförvaltningen som bland de arbetssökande. Under året har även en skrift om att profilera sig som statlig arbetsgivare utarbetats.

En stor undersökning om attityder till en statlig karriär bland 1 100 högskolestudenter har genomförts av Arbetsgivarverket i syfte att öka kunskapen om unga akademikers syn på staten som arbetsgivare. Arbetsgivarverkets slutsats är att statliga arbetsgivare bör bli bättre på att profilera och marknadsföra staten som arbetsgivare.

Arbetsgivarverket och Konjunkturinstitutet genomför två gånger per år en konjunkturbarometer för den statliga sektorn i vilken samt-

² se www.arbetsgivarverket.se.

liga myndigheter med minst tio anställda ingår. Av myndigheterna svarade 82 procent på Konjunkturbarometern våren 2009, vilket motsvarar ca 99 procent av de statsanställda. Barometern visar att andelen myndigheter med en förväntad övertalighet de närmaste åren minskar medan andelen myndigheter som sagt upp personal det senaste halvåret ökat. Endast ett fåtal myndigheter anser att generationsväxling har en negativ inverkan på kompetensförsörjningen. Några myndigheter anser att pensionsavgångarna har påverkat kompetensförsörjningen positivt.

Av Konjunkturbarometern framgår också att personalomsättning och övertidsuttag väntas bli oförändrade i flertalet av myndigheterna.

När en statsanställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist ansvarar Trygghetsstiftelsen för att om möjligt förhindra att han eller hon blir arbetslös. Stiftelsens arbete är individanpassat och har en markant arbetslinjeprofil.

Antalet övertaliga statstjänstemän som anmälde till Trygghetsstiftelsen under 2008 uppgick till 3 196 personer, vilket utgör en minskning med närmare 600 personer jämfört med 2007. Av dessa var 53 procent kvinnor och 47 procent män. En ovanligt stor andel av de anmälda, 43 procent, var tidsbegränsat anställda.

Trygghetsstiftelsens resultat för 2008 var något sämre jämfört med tidigare år. Av de tillsvidareanställda var 26 procent arbetslösa när uppsägningstiden löpte ut, en siffra som tidigare år varit ca 5 procentenheter lägre. En stor del av dessa personer var 55–64 år och en majoritet var kvinnor. Andelen som löst sin situation, dvs. inte längre är anmälda hos Trygghetsstiftelsen, uppgick till 60 procent, vilket motsvarar ett normalår.

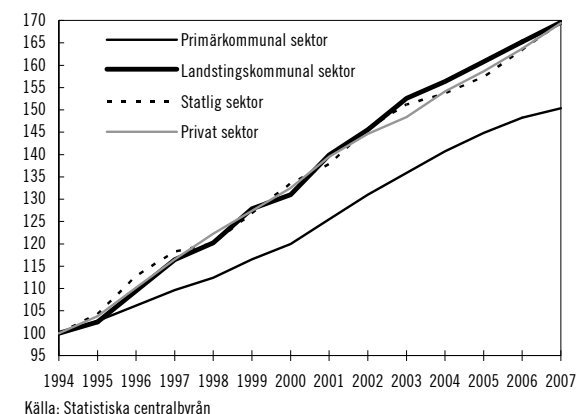
Löneutvecklingen i staten

Regeringens mål är att staten totalt sett inte ska vara löneledande. Som underlag för uppföljningen av detta mål används utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer.

Som framgår av diagram 5.1 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

Diagram 5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2007

Index 1994=100

Källa: Statistiska centralbyrån

Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

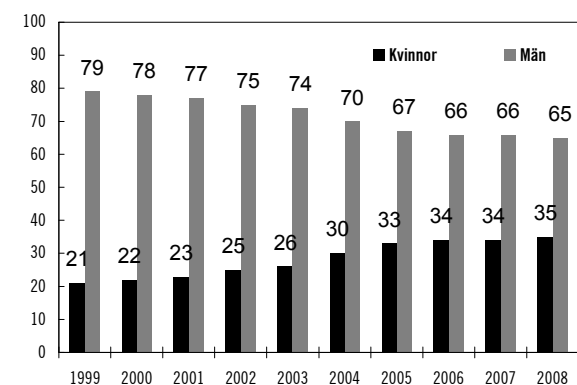
Andelen kvinnor på ledande befattningar

Regeringens mål är att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka. Målet följs i första hand upp genom statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet (ledningskompetens).

Som framgår av diagram 5.2 har andelen kvinnor på ledande befattningar ökat under perioden 1999–2008.

Diagram 5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 1999–2008

Procent

Källa: Arbetsgivarverket

Totalt sett har staten en jämn könsfördelning. I gruppen kärnkompetens är 48 procent kvinnor, vilket är en ökning med en procentenhet sedan föregående år. I gruppen stödkompetens dominerar andelen kvinnor och uppgår till 59 procent, vilket är en minskning med ca en procentenhet jämfört med föregående år.

Av RALS-avtalen 2007–2010 framgår att det partsgemensamma arbetet, som påbörjades i sam-

band med tecknandet av RALS 2002–2004, ska fortsätta och intensifieras. Syftet är att åstadkomma en jämnare könsfördelning inom samtliga befattningskategorier inom staten, men med fokus på högre befattningskategorier. Arbetet bedrivs med stöd av Partsrådet.³ Regeringen beslutade 2008 att införa ett program för kvinnors karriärutveckling i syfte att öka andelen kvinnor på chefs- och expertfunktioner i staten. Krus leder detta program som pågår till och med den 31 december 2010. Partsrådet kommer att följa arbetet och vid behov erbjuda stöd.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2008 anställde regeringen totalt 58 myndighetschefer, varav 31, motsvarande 53,4 procent, var kvinnor.

Bland myndighetscheferna är andelen kvinnor 39 procent i september 2009, vilket innebär en ökning med ca 1 procentenhet sedan 2008. Det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer har minskat från 217 till 208 mellan 2008–2009. Detta har sin förklaring i de organisationsförändringar som genomförts i statsförvaltningen.

Tabell 5.1 Fördelningen den 8 september 2009 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	46	57	103
Landshövdingar	8	13	21
Rektorer ¹	14	22	36
Överintendenter	2	8	10
Övriga titlar ²	11	27	38
Myndighetschefer totalt³	81	127	208

¹ Regeringen utser rektorer efter förslag från högskolestyrelsen.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

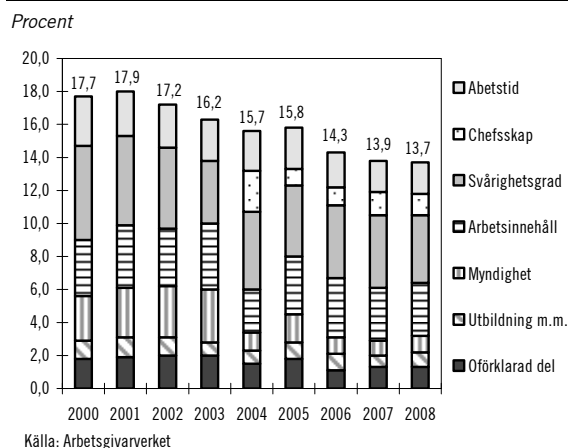
³ Inklusiva vikarierande myndighetschefer

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

År 2008 var de statsanställda kvinnornas genomsnittslön totalt sett 13,7 procent lägre än de statsanställda männens genomsnittslön (se diagram 5.3). Motsvarande siffra var 17,7 procent 2000 och 13,9 procent 2007. Den totala skillnaden – utan att hänsyn tagits till förklarande faktorer såsom arbetstid och arbetsinnehåll – har således minskat.

Diagram 5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000–2008

Som framgår av diagram 5.3 är det fyra faktorer som står för cirka 75 procent av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. De två viktigaste förklaringarna till löneskillnaderna är att kvinnor jämfört med män oftare befinner sig på befattningar med en lägre svårighetsgrad och att kvinnor och män i stor utsträckning arbetar inom olika yrkesområden. De andra faktorerna är att kvinnor mer sällan är chefer och att de i större utsträckning än män arbetar deltid. Om hänsyn tas till samtliga faktorer återstår en skillnad på drygt 1 procentenhet, s.k. oförklarade löneskillnader.

Arbetsgivarverket har i rapporten Den stora generationsväxlingen i statsförvaltningen studerat vad generationsväxlingen kommer att få för konsekvenser i staten. I rapporten framhålls att generationsväxlingen ger möjligheter som kan komma att påverka löneskillnaderna positivt.

Den etniska och kulturella mångfalden

Regeringens mål är att den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i staten ska öka på alla nivåer. Målet följs framför allt upp med stöd

³ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet (Partsrådet) är ett organ som är bildat av parterna på det statliga avtalsområdet och som bedriver partsgemensamt utvecklingsarbete i statsförvaltningen.

av statistik avseende hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund.⁴

Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten fortsätter att öka. Som framgår av tabell 5.2 hade 12,0 procent av de statsanställda utländsk bakgrund 2008. Jämfört med 2007 har det skett en ökning inom samtliga kompetens-kategorier och bland såväl kvinnor som män.

Tabell 5.2 Andel med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2006–2008

Procent			
	2006	2007	2008
Staten totalt ¹	11,1	11,4	12,0
Kvinnor	11,9	12,2	12,7
Män	10,3	10,7	11,3
Fördelat på kompetenskategori			
Ledning	5,4	5,7	5,9
Kärn	11,6	12,1	12,9
Stöd	10,1	10,3	10,4
Befolkningen 20-64 år	18,8	19,6	20,3

Källa: Arbetsgivarverket

¹ Avser personer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

En förklaring till de senaste årens ökning är enligt Arbetsgivarverket att antalet nyanställda i staten är högt samtidigt som andelen med utländsk bakgrund inom denna grupp har ökat. År 2008 hade andelen nyanställda⁵ med utländsk bakgrund ökat till 18,4 procent.

Av tabell 5.2 framgår att andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten, trots ökningen, fortfarande är lägre totalt sett än bland befolkningen i arbetsför ålder i dess helhet. Bland befolkningen i arbetsför ålder (20–64 år) uppgick andelen personer med utländsk bakgrund till 20,3 procent 2008.

Arbetsgivarverket skriver i rapporten Den stora generationsväxlingen i statsförvaltningen att generationsväxlingen har förutsättningar att öka den etniska mångfalden i statsförvaltningen snabbare än tidigare. Detta beror på att andelen med utländsk bakgrund som är 55 år eller äldre proportionellt sett är mindre jämfört med motsvarande grupp med svensk bakgrund.

Statskontoret har utvärderat två större projekt inom mångfaldsområdet. Det ena var ett regionalt utvecklingsprojekt om mångfald och antidiskriminering. I projektet deltog ett femtiotal myndigheter i fem län under två år.

Statskontorets bedömning (dnr Fi2006/1496) visar att projektet genomförts med varierande framgång. Ett positivt resultat av projektet är att det bl.a. har bidragit till att rekryteringsarbetet har utvecklats och till en ökad medvetenhet om frågornas betydelse. Samtidigt har mångfaldsfrågorna inte fått större genomslag hos de medverkande myndigheterna än hos en jämförbar grupp. Statskontorets slutsats är att tidsbegränsade projekt inte är någon lösning för en långsiktig utveckling av arbetet för mångfald och mot diskriminering.

Det andra projektet avsåg en försöksverksamhet med avidentifierade ansökningshandlingar samt en jämförande studie om rekrytering med mångfaldsperspektiv.

I Statskontorets utvärdering (dnr Fi2006/227) gör myndigheten bedömningen att det inte går att dra några entydiga slutsatser om metodens värde för att öka mångfalden, bl.a. på grund av vissa metodproblem. Statskontoret menar att metoden med avidentifierade ansökningshandlingar ännu inte är ett färdigutvecklat verktyg och att det krävs ytterligare utvecklingsarbete. Däremot har försöket påverkat rekryteringsprocessen positivt vid de medverkande myndigheterna i form av tydligare kravprofiler och bättre rekryteringsstöd.

Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i staten

Arbetsgivarverket har tillsammans med sina medlemmar tagit fram strategin Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i staten. Strategin är ett verktyg som kan användas som stöd för myndighetscheferna i arbetet med kompetensförsörjningen och fokuserar på mångfald i vid bemärkelse. Strategin ger myndighetsledningen stöd i hur man kan leda och styra verksamheten mot mångfald, men också skapa en organisation som präglas av ett inkluderande synsätt. Regeringen följer myndigheternas arbete med strategin. Arbetet har pågått under relativt kort tid, så några slutsatser kan ännu inte dras.

⁴ Med utländsk bakgrund avses personer som är födda utomlands, personer med två föräldrar som är födda utomlands och personer med okänt födelseland.

⁵ Med nyanställda avses dels personer som inte var anställda i staten föregående år, dels personer som bytt anställning inom staten sedan föregående år.

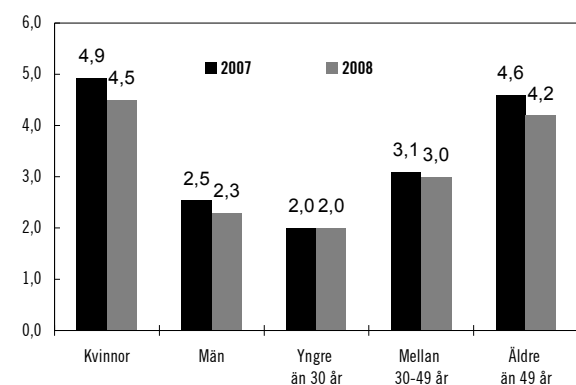
En god arbetsmiljö

Regeringens mål är att arbetsmiljön i staten ska vara god. Målet följs framför allt upp utifrån uppgifter om sjukfrånvaro och sjukpension i.

Den genomsnittliga sjukfrånvaron har minskat i staten de senaste åren, från 4,8 procent av tillgänglig arbetstid 2003 till 3,4 procent 2008. Mellan 2007 och 2008 minskade sjukfrånvaron med 0,3 procentenheter (dnr Fi2009/4232).

Diagram 5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2007 och 2008

Procent

Källa: Statskontoret

Som framgår av diagram 5.4 minskade sjukfrånvaron jämfört med föregående år för såväl kvinnor och män som för samtliga åldersgrupper utom en, de under 30 år. Inom denna åldersgrupp var sjukfrånvaron oförändrad.

Sjukfrånvaron var oförändrad eller hade minskat vid 153 myndigheter 2008, medan 58 myndigheter hade ökad sjukfrånvaro jämfört med föregående år.⁶

Antalet statsanställda med nybeviljad sjukpension har minskat för såväl kvinnor som för män (se tabell 5.3).

Tabell 5.3 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2007–2008

Antal

	2007 Kvinnor	2007 Män	2008 Kvinnor	2008 Män
Tillfällig sjukpension < 100 procent	427	192	379	138
Tillfällig sjukpension 100 procent	113	82	90	64
Sjukpension	319	177	262	128

Källa: Statens pensionsverk

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension.

Kunskap och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen

Regeringens mål är att de statligt anställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman, dvs. för ett offentligt etos.

Kompetensrådet för utveckling i staten har den 1 september 2009, på uppdrag av regeringen, lämnat ett förslag på hur ett projekt om offentligt etos kan utformas (dnr Fi2009/3563). Projektet ska bedrivas under 2010–2011 och vänder sig till hela statsförvaltningen, med särskilt fokus på cheferna i förvaltningen.

Utformningen av projektet bygger bl.a. på en kartläggning av hur svenska myndigheter samt förvaltningar i övriga Norden och Europa arbetar med offentligt etos. Som en del i förberedelserna av projektet pågår ett arbete med att sammanställa de författningar som speglar den gemensamma värdegrunden i statsförvaltningen.

Myndigheternas personalansvarsnämnder och Statens ansvarsnämnd har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.⁷

Under 2008 avgjorde Statens ansvarsnämnd slutligt sju ärenden, varav fem om avsked, åtalsanmälan eller disciplinär åtgärd. I ett av dessa fall beslutades om avsked och i två ålades

⁶ Myndigheter med färre än 10 anställda har utelämnats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. För myndigheter som avvecklats/nybildats saknas redovisning/jämförelsetal.

⁷ Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda. Statens ansvarsnämnd prövar frågor som disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning, läkarundersökning eller avskedande när det gäller statligt anställda med högre befattningar, t.ex. myndighetschefer, domare, åklagare, polischefer och professorer. Statens ansvarsnämnd tar upp ärenden endast på anmälan av anställningsmyndigheten, riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern. Skrivelser från t.ex. allmänheten tas däremot inte upp av ansvarsnämnden.

disciplinpåföljd i form av varning. Därutöver fattade ansvarsnämnden i två ärenden delbeslut om åtalsanmälan. Redovisningen för 2008 har förändrats, vilket försvårar jämförelser över tid.

Myndigheternas personalansvarsnämnder hanterade samma år sammanlagt 339 ärenden, varav 218 ledde till någon form av åtgärd.

Tabell 5.4 Ärenden som lett till åtgärd av myndigheternas personalansvarsnämnder 2003-2008

Antal	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Personalansvarsnämnder	167	219	208	228	245	218

Källa: Arbetsgivarverket

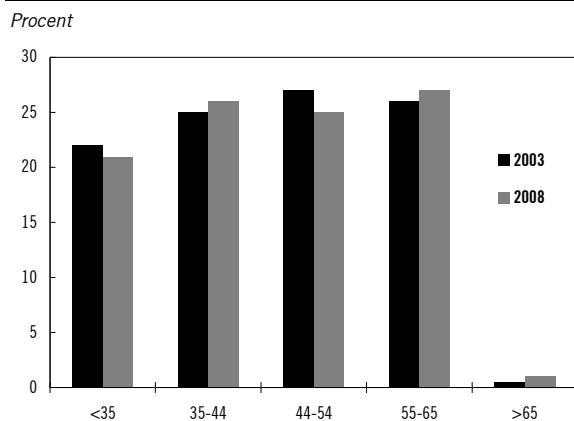
Den vanligaste disciplinpåföljden i myndigheternas personalansvarsnämnder under 2008 var, liksom 2007, varning (107 ärenden). Under 2008 sjönk antalet ärenden som föranledde någon form av åtgärd i förhållande till 2007. Andelen ärenden som har lett till någon åtgärd i förhållanden till det totala antalet ärenden ett visst år fortsätter att minska.

Sedan augusti 2007 samverkar ca 85 myndigheter mot korruption, mutor och jäv. Krus samordnar arbetet som i huvudsak är inriktat på riskhantering, förebyggande arbete och aktiva åtgärder.

En ändamålsenlig åldersstruktur

En av de utmaningar som statsförvaltningen har att hantera avser generationsväxlingen bland de anställda. För att följa utvecklingen i detta avseende används uppgifter om åldersstrukturen i staten. Som framgår av diagram 5.5 har andelen anställda under 35 år minskat något samtidigt som andelen anställda över 55 år har ökat.

Diagram 5.5 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2003 och 2008

Källa: Arbetsgivarverket.

Genomsnittsålder för kompetenskategorierna lednings-, kärn och stödkompetens respektive för samtliga anställda framgår av tabell 5.5.

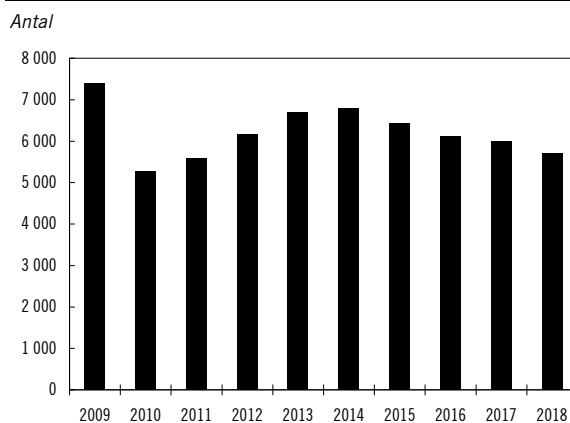
Tabell 5.5 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda

	Alla	Kvinnor	Män
Ledningskompetens	50	49	50
Kärnkompetens	45	45	45
Stödkompetens	47	47	47
Samtliga	46	46	46

Källa: Arbetsgivarverket.

Under 2009–2018 beräknas 62 175 personer i statsförvaltningen uppnå pensionsålder.

Diagram 5.6 Statsanställda som uppnår pensionsålder 2009-2018

Källa: Statens pensionsverk

Ann. Vissa anställda med pensionsåldern 65 år har enligt övergångsbestämmelser till pensionsavtalet rätt att avgå med pension vid en lägre ålder. Dessa har redovisats vid denna lägre ålder. I värdet för 2009 ingår även de som uppnått pensionsålder före 2009 och som fortfarande var anställda vid ingången av 2009.

Medianåldern för personer som tar ut ålderspension har fortsatt att stiga och uppgår 2008 till 65 år. Allt fler statsanställda fortsätter att arbeta efter 65-årsdagen. Antalet statsanställda som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka och uppgick 2008 till cirka 650 personer, att jämföra med drygt 30 personer 2002.

Tjänstepensioner vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner

En särskild utredare har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av regleringen av tjänstepensioneringen för de anställda vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner. Enligt direktiven skulle översynen vara inriktad på att systemet ska vara anpassat till de speciella förhållanden som råder på området och att arbetsgivarnas kostnader för pensionsförmånerna ska vara förutsägbara. Betänkandet

Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten (SOU 2009:50) remissbehandlas under hösten 2009.

5.3.3 Analys och slutsatser

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för samtliga delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med angivna indikatorer. Löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortsätter att minska liksom sjukfrånvaron i staten. Andelen kvinnor på ledande befattningar och andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat. Löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

När det gäller mångfaldsfrågan avser regeringen att fortsätta att följa myndigheternas arbete med mångfaldsstrategin Inkluderande synsätt samt utvecklingen av andelen anställda med utländsk bakgrund. Statskontoret har utvärderat två större projekt inom mångfaldsområdet. Ett resultat av de genomförda mångfaldsprojekten är en förbättrad kvalitet i rekryteringsprocessen. Regeringen anser att det är angeläget att myndigheterna fortsätter att arbeta för att utveckla rättssäkra och effektiva rekryteringsprocesser.

Myndigheternas redovisningar visar att kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl. Detta överensstämmer med Statskontorets slutsats att man inte har identifierat någon generell risk för den framtida kompetensförsörjningen i statsförvaltningen. Staten har dock fått fler äldre bland sina anställda, medan de yngre blivit färre. Det är positivt att äldre medarbetare väljer att stanna kvar längre i sin anställning. Samtidigt är det angeläget att de statliga arbetsgivarna fortsätter att arbeta för att attrahera yngre arbetskraft.

Generationsväxlingen ses i många fall som en möjlighet till bl.a. kompetensväxling och kommer att kunna hanteras på ett för verksamheterna positivt sätt. De statliga arbetsgivarna bör dock bli bättre på att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare.

Det är i första hand Arbetsgivarverkets medlemmar som ska bedöma verkets resultat. Den servicebarometer som Arbetsgivarverket har genomfört visar på fortsatt goda resultat. Arbetsgivarverket har också i uppgift att genomföra stabsuppgifter till regeringen.

Regeringen bedömer att dessa har utförts på ett tillfredsställande sätt.

Enligt regeringens bedömning bedriver Arbetsgivarverket ett strategiskt arbete med sin egen kompetensförsörjning.

Regeringens sammanvägning av ett antal indikatorer (driftskostnader, Nöjd-Kund-Index, analys av kostnadsutvecklingen, säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar, för mycket utbetald pension och aktualiseringsgrad) pekar på att SPV hanterar den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegruppplivförsäkring på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen bedömer att SPV arbetar målmedvetet med sin strategiska kompetensförsörjning. Från 2010 och fem år framåt kommer cirka 20 procent av personalen vid SPV att avgå med ålderspension. Kompetensöverföring från experter till övrig personal är ett viktigt inslag. Samarbetet mellan olika arbetsgivare inom Sundsvallsregionen, i vilket SPV deltar, har utvecklats.

5.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i sin rapport Delpensioner för statligt anställda – tillämpningar och effekter (RiR 2008:27) lämnat rekommendationer som rör Arbetsgivarverket. Myndigheten bör enligt Riksrevisionen

- följa upp om delpensionsavtalet har förutsättningar att leda till ett ökat arbetsutbud,
- skaffa sig bättre kunskaper för att kunna bedöma om det finns behov av att samordna myndigheternas tillämpning av delpensionsavtalet, och
- se över hur tillämpningen av delpensionsavtalet skulle kunna utvecklas för att i högre grad leda till att arbetsutbudet ökar.

Regeringen konstaterar att rapporten rör en kollektivavtalsfråga som regeringen följer.

5.5 Politikens inriktning

Regeringens mål för staten som arbetsgivare är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. Genom den arbetsgivarpolitiska delegeringen har myndigheterna en betydande

frihet att själva utforma sin organisation och kompetensförsörjning. De av regeringen sedan tidigare angivna delmålen för de statliga arbetsgivarna kvarstår.

Regeringen planerar att under våren 2010 överlämna en förvaltningspolitisk proposition och där redovisa hur uppföljningen av arbetet med den strategiska kompetensförsörjningen kommer att utvecklas.

En omfattande satsning i form av ett projekt om offentligt etos och värdegrundsfrågor i statsförvaltningen kommer att genomföras under 2010–2011. De anställdas kunskaper om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman ska stärkas. Bemötandet av såväl medborgare som företag ska i alla lägen kännetecknas av värdighet och respekt. Syftet med projektet är att inspirera de statliga arbetsgivarna att med medborgare, verksamhet och personal i fokus verka för att stärka allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen och även öka effektiviteten och rättssäkerheten i den statliga förvaltningen. Regeringen ser det som angeläget att de erfarenheter som finns av dessa frågor i förvaltningen tas till vara inom ramen för projektet.

Regeringen kommer i en skrivelse under hösten 2009 att redovisa reformeringen av utnämningssystemet.

En chefspolicy som samlat behandlar frågor om rekrytering, utveckling och avveckling av statliga myndighetschefer tas för närvarande fram i Regeringskansliet.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 5.6 Anslagsutveckling för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor				
2008	Utfall	1 977	Anslags-sparande	690
2009	Anslag	13 053 ¹	Utgifts-prognos	12 809
2010	Förslag	18 553		
2011	Beräknat	19 553		
2012	Beräknat	9 553		

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bl.a. sådana stabsuppgifter som regeringen eller Regeringskansliet kan

komma att beställa hos Arbetsgivarverket och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, t.ex. statistikuppgifter för uppföljning av myndigheternas arbetsgivarpolitik och uppgifter i anslutning till utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst. Anslaget används vidare för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området, t.ex. för konsult- och utredningsuppdrag.

Anslaget används även för kostnader för vissa nämnder. Detta avser främst arvoden till ledamöter och ersättare i Statens ansvarsnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd samt Statens utlandslönenämnd.

Anslaget används också för kostnader för Kompetensrådets för utveckling i staten verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	9 553	9 553	9 553
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	9 000	10 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	18 553	19 553	9 553

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Under 2010 och 2011 ökas anslaget med 9 000 000 kronor respektive 10 000 000 kronor för ett tvåårigt projekt om ett offentligt etos i statsförvaltningen. Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 18 553 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 19 553 000 kronor och för 2012 till 9 553 000 kronor.

5.6.2 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 5.8 Anslagsutveckling för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2008	Utfall	9 460 713	Anslags-sparande	- 4 150
2009	Anslag	9 936 000	Utgifts-prognos	10 017 000
2010	Förslag	10 147 000		
2011	Beräknat	10 306 000		
2012	Beräknat	10 507 000		

Anslaget används för tjänstepensioner och andra förmåner samt särskild löneskatt och premie-skatt. Förmånerna regleras huvudsakligen i kollektivavtal som sluts mellan Arbetsgivar-verket och de centrala arbetstagarorganisa-tionerna på det statliga avtalsområdet.

Flertalet arbetsgivare betalar fr.o.m. den 1 januari 1998 försäkringsmässigt beräknade premier (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FiU1, rskr. 1996/97:53) som redovisas under inkomst-titeln 5211 Statliga pensionsavgifter. Inkomsterna på inkomstiteln motsvarar inte utgifterna på anslaget beroende på att premierna avser beräk-nade pensionskostnader för aktiv personal för ett visst år medan anslaget belastas med de förmåner som utbetalas samma år.

Medelsbehovet för anslaget styrs främst av antalet förmånstagare, nivån på deras förmåner samt av förändringar i basbeloppen. Löne-utvecklingen har betydelse för nytillkomna förmånens storlek.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	277 695	277 677	18
Prognos 2009	285 028	282 078	2 950
Budget 2010	285 560	280 020	5 540

Regeringens överväganden

Tabell 5.10 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	9 936 000	9 936 000	9 936 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar		- 14 000	451 697
Volym	195 544	374 914	101 847
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	15 456	9 086	17 456
Förslag/beräknat anslag	10 147 000	10 306 000	10 507 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Det makroekonomiska antagande som har abso-lut störst inverkan på anslaget är prisbas-beloppet. Kommande generationsskifte avspeglar höjningen av volymen som påverkar anslagets storlek. I posten Överföring till/från andra anslag ingår systemtekniska justeringar. I posten Övrigt ingår korrigeringar av tidigare genomförd överföring till Försäkringskassan och andra systemtekniska justeringar.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 10 147 000 000. För 2011 beräknas anslaget till 10 306 000 000 kronor och för 2012 till 10 507 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 besluta om en rörlig kredit i Riksgälds-kontoret på högst 75 000 000 kronor för att till-godose Statens pensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen

Skälen för regeringens förslag: Statens pensionsverk (SPV) får bedriva uppdragsverk-samhet när det gäller pensionshanteringen där mycket stora penningflöden hanteras. SPV hanterar även flödet för Individuell ålders-pension (IÅP) och Kåpan. Enbart det senare flödet omsätter cirka 350 miljoner kronor varje månad och faktureras med väldigt kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på drygt 50 miljoner kronor.

Regeringen anser att ett rörelsekapital i form av en övrig kredit i Riksgäldskontoret bör finnas även 2010. Regeringen föreslår därför att regeringen bemyndigas att för 2010 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 75 miljoner kronor för att tillgodose SPV:s behov

av likviditet i samband med pensionshanteringen, dvs. avseende pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning samt för IÅP och Kåpan. Den föreslagna rörliga krediten ligger på samma nivå som för 2009.

6 Statistik

6.1 Omfattning

Statistik omfattar Statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet som är produktion, spridning, utveckling och samordning av statistik. SCB har ansvar för att producera dels officiell statistik inom ett flertal områden, t.ex. arbetsmarknad och nationalräkenskaper, dels annan statlig statistik. På uppdrag producerar myndigheten statistik åt statistikansvariga myndigheter och andra beställare.

SCB har även till uppgift att samordna den officiella statistiken som för närvarande omfattar 25 statistikansvariga myndigheter. SCB är den största av statistikmyndigheterna och ansvarade 2008 för 127 av totalt 338 produkter som avsåg officiell statistik.

Närmare hälften av SCB:s verksamhet finansieras genom avgifter från främst uppdragsfinansierad statistikproduktion, varav statistikansvariga myndigheter och övriga staten står för cirka 75 procent av intäkterna från avgifter.

6.2 Mål och villkor

Målet för verksamheten är statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Ett villkor är att kostnaderna för uppgiftslämnandet ska minska och att statistikproduktionen ska vara effektiv.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultat

Löpande statistikproduktion

Punktligheten i offentliggörandet av statistiken var totalt 97 procent 2008, vilket innebär att andelen statistikprodukter som publicerats enligt den fastställda publiceringsplanen är densamma som föregående år.

Framställningstiderna för den officiella statistik som SCB ansvarar för var ungefär desamma 2008 som för 2007. För årsstatistiken har den dock minskat något.

Det arbete som initierats i syfte att standardisera arbetssätt, metoder och IT-stöd har fortsatt under 2008 med implementering.

Kvalitet i statistikproduktionen

SCB genomför regelbundet studier av kvalitetsutvecklingen i produktionen. Undersökningen 2008 har omfattat 156 reguljära statistikprodukter inom den officiella statistiken, både anslags- och avgiftsfinansierade produkter. Resultatet från SCB:s enkät 2008 till SCB:s produktansvariga, om hur de bedömer att användarna uppfattar kvalitetsutvecklingen, visar på en positiv utveckling för fyra av fem huvudkomponenter. Huvudkomponenten jämförbarhet och sammanvändbarhet är oförändrad jämfört med föregående år. De övriga huvudkomponenterna är innehåll, tillförlitlighet, aktualitet samt tillgänglighet och förståelighet. Sammantaget är ökningstakten i de kvalitetsindex som använts högre 2008 än för 2007.

Under 2008 uppkom ett fel i konsumentprisindex, det s.k. skofelet, vilket ledde till ökade utgifter för staten. En analys av händelsen och en

översyn av produktionssystemen har genomförts av SCB på uppdrag av regeringen. Myndighetens vidtagna och planerade åtgärder för att stärka säkerhetsrutinerna och för att förhindra liknande fel i framtiden har redovisats. Nya säkerhetsrutiner beräknas av myndigheten att i sin helhet vara införda senast under december 2009.

Tabell 6.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet

	2004	2005	2006	2007	2008
Innehåll ¹	+ 17	+ 16	+ 8	+6	+8
Aktualitet ¹	+ 5	+ 6	+ 7	+4	+2
Tillförlitlighet ¹	+ 17	+ 17	+ 12	+7	+10
Jämförbarhet och sam användbarhet ¹	+2	+1	+ 4	+1	0
Tillgänglighet och förstälighet ¹	+ 23	+ 15	+ 15	+6	+8
Databas-användare	35 900	37 500	38 900	40 000	40 700
Databasuttag (1000-tal)	587	653	769	693	738
Nöjd kundindex ²	71	73	73	-	74
Punktlighet	83%	89%	96%	97%	97%
Totala kostnader (mnkr)	904	903	927	968	1 008
Produktivitetsförändring	4,0%	3,3%	7,0%	3,6%	6,9%
Företagens kostnader för hela statistikområdet (mnkr)	u.s.	u.s.	299,2 ³	299,3	300,1
-varav SCB:s produkter utgör	u.s.	u.s.	264,3	262,8	262,4
Allmänhetens inställning (mycket eller ganska positiv) (%)	47	50	50	- ⁴	53
Antal registerutdrag enl. PUL	3 700	2 500	395	231	263

¹ Produktansvarigas vid SCB bedömning av kvalitetsutvecklingen. Andelen produkter (%) med förbättrad kvalitet minus andelen produkter med försämrad kvalitet jämfört med föregående år.

² Nöjd-kund-index-talet kan variera mellan 1 och 100. Genomfördes ej 2007.

³ Justerad siffra enligt Nutek:s rapport (R 2008:27).

⁴ Genomfördes ej 2007.

Krav på tre procents produktivitetssökning

Produktivitetsutvecklingen i den anslagsfinansierade statistikproduktionen för den senaste femårsperioden har varit i genomsnitt 4,9 procent per år. För 2008 uppgick den till 6,9 procent, vilket innebär att regeringens krav på en ökning om minst tre procent per år uppfyllts med god marginal. Delar av det tillgängliga produk-

tivitetsutrymmet har bl.a. använts för förbättringar av arbetskraftsundersökningen och den ekonomiska statistiken. Utrymmet kommer även att användas för kostnader i samband med EU-ordförandeskapet.

Företagens administrativa kostnader för statistiken
Tillväxtverket mäter företagens administrativa kostnader för deras lagstadgande skyldighet att inom olika områden lämna uppgifter till statistiken. Företagens kostnader till följd av uppgiftslämnarplikten på statistikområdet avser framför allt undersökningar som rör beräkning av nationalräkenskaperna, vilka SCB ansvarar för.

Tillväxtverkets rapport Näringslivets administrativa kostnader för statistikområdet, uppdatering 2008 (Rapport 0020), visar att SCB har minskat företagens kostnader som är kopplade till myndighetens statistikprodukter med 1,9 miljoner kronor, eller 0,7 procent, jämfört med den första mätningen 2006. Kostnaderna har minskat med 0,2 procent sedan 2007. Företagens administrativa kostnader för hela statistikområdet minskade med 0,3 procent 2008 jämfört med 2006.

De största kostnaderna för företagen på grund av uppgiftslämnarplikten föranleds av regleringen i EU-förordningen om gemenskapsstatistik över varuhandeln mellan medlemsstaterna, Intrastat (638/2004/EG). Cirka hälften av de kostnader som SCB:s undersökningar ger upphov till avser denna undersökning. Intrastatundersökningen har reviderats, vilket uppskattningsvis kommer att innebära att fr.o.m. 2009 är det 3 000 färre företag som behöver lämna uppgifter till statistiken. Därutöver är det ytterligare 500 företag som endast behöver rapportera exportuppgifter. Effekterna kommer främst att beröra de mindre företagen.

Samtliga uppgiftslämnarens kostnader för att lämna uppgifter till SCB

SCB genomför egna mätningar för att erhålla en samlad bild över den totala kostnaden för både företag och andra uppgiftslämnare för att förse statistikområdet med uppgifter. Dessa mätningar avser myndighetens samtliga undersökningar, inklusive undersökningar utan uppgiftslämnarplikt. Den senaste mätningen visar att de totala kostnaderna 2008 uppgick till 640 miljoner kronor, en ökning med 13 miljoner kronor eller 2 procent i förhållande till 2007. De ökade kostnaderna beror på ökade urval för vissa under-

sökningar som rör företag och organisationer. Därmed har regeringens krav på att kostnaderna för uppgiftslämnandet ska minska ännu inte uppfyllts.

Uppgiftslämnarnas kostnader för företagsundersökningar med uppgiftsskyldighet minskade dock med 675 000 kronor eller 0,9 procent.

Förbättringar av den ekonomiska statistiken

SCB har under 2008 genomfört utvecklingsinsatser avseende den ekonomiska statistiken, framför allt beträffande konsumentprisindex (KPI), prisindex i producent- och importled samt tjänsteprisindex.

De olika utvecklingsinsatserna består av att handdatorer successivt har införts för intervjuarnas prisinsamling till KPI. Utredningsarbetet avseende egnahemsposten i KPI har fortsatt. Tjänsteprisindex har under året utvecklats med nya delprisindex för ett antal branscher. En urvalsförstärkning har under 2008 genomförts för beräkning av prisindex för producent- och importled som kommer att ske under 2009. En ny modell för att beräkna byggnadsprisindex togs fram under 2008. Tjänsteproduktionsindex publiceras månatligen sedan maj 2008. Dessutom har den årliga statistikpublikation som beskriver strukturella förändringar av de offentligt finansierade tjänsterna vidareutvecklats under 2008, och arbete har bedrivits med att utveckla en jämförbar statistik över välfärdstjänster producerad i offentlig respektive privat regi. Därmed har den ekonomiska statistiken förbättrats i enlighet med regeringens önskemål.

En viss omprioritering inom SCB:s ekonomiska ramar har gjorts från de resurser som avsatts för förbättringsarbetet av den ekonomiska statistiken till förmån för arbetskraftsundersökningen. Åtgärdsplanen för den ekonomiska statistiken ska dock fullföljas, om än med viss fördröjning.

Arbetskraftsundersökningen

SCB har sedan 2007 vidareutvecklat arbetskraftsundersökningen (AKU), vilket bl.a. lett till att myndigheten sedan slutet av 2008 publicerar nya indikatorer på arbetsmarknadssituationen för befolkningen i arbetsför ålder (15–74 år). För att bättre kunna följa arbetsmarknadssituationen har regeringen beslutat att fr.o.m. 2009 öka urvalet i undersökningen och att ställa fler frågor runt intervjupersonernas arbetsmarknadssituation. Urvalsökningen innebär att AKU tillförs

cirka 20 miljoner kronor mer årligen. Enligt regleringsbrevet för 2009 är AKU en prioriterad uppgift.

Det europeiska statistiksystemet

EU-samarbetet på statistikområdet syftar till att harmonisera medlemsländernas statistik så att den blir jämförbar. Statistiken regleras av övergripande ramförfattningar beslutade av Europaparlamentet och rådet samt detaljerade tillämpningsförfattningar beslutade av kommissionen.

Under 2008 har ett stort antal författningar beslutats. I förordningen om den europeiska statistiken (223/2009/EG) finns generella bestämmelser om utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik. Förordningen trädde i kraft den 1 april 2009.

Ett rådgivande organ (ESGAB) har tillsatts med uppgift att utöva en oberoende tillsyn av det europeiska statistiksystemet vad gäller tillämpningen av den europeiska uppförandekoden för statistik.

6.3.2 Analys och slutsatser

SCB har inom ramen för sitt ansvarsområde producerat, spridit och utvecklat statistiken plan enligt. Verksamhetens resultat 2008 har uppnåtts med drygt 1 miljard kronor i intäkter som i huvudsak utgjorts av hälften anslags- och hälften avgiftsintäkter. De totala kostnaderna uppgick till 1 miljard kronor, varav personalkostnaden utgjorde den största delen.

SCB:s produkter är viktiga och fel i dessa kan få stora ekonomiska konsekvenser. Regeringen konstaterar att det är viktigt att myndighetens arbete med inrättande av kvalitetssäkringssystem och kvalitetskontroller slutförs i sin helhet.

Det regelförenklingsarbete som SCB bedriver för att minska företagens administrativa kostnader för uppgiftslämnandet visar på en positiv utveckling framöver. Därmed anser regeringen att det finns förutsättningar för SCB att inom statistikområdet minska kostnaderna för företagen.

Regeringen bedömer att målen för verksamheten i huvudsak har uppfyllts samt att resultatet verksamt bidragit till samhällets informationsinfrastruktur i form av statistik av god kvalitet. Statistiken har i stor utsträckning använts som underlag för beslutsfattande, samhällsdebatt och forskning.

6.4 Politikens inriktning

Statistikens kvalitet är även fortsättningsvis en överordnad uppgift. I detta arbete har den ekonomiska statistiken en fortsatt hög prioritet.

Regeringen anser att SCB ska kvalitetssäkra produktionsprocessen och göra den mer effektiv, bl.a. genom fortsatt standardiseringsarbete. Vidare anser regeringen att det är angeläget att den interna styrningen och kontrollen stärks inom SCB, bl.a. genom att en internrevisionsfunktion inrättas. SCB är en jämförelsevis stor myndighet och den statistik som myndigheten producerar är viktig utifrån flera aspekter. Brister och eventuella felaktigheter i statistiken kan få stora konsekvenser om beslut fattas på felaktiga grunder. Det är således nödvändigt att det pågående arbetet inom SCB med att stärka säkerhetsrutinerna i produktionen leder till önskvärda förbättringar.

SCB:s arbete med att minska kostnaderna för uppgiftslämnarna samt att vidta åtgärder för att underlätta uppgiftslämnandet ska fortgå.

Förbättrad tillgänglighet till statistiken var en av grunderna till statistikreformen i början av 1990-talet. Tillgängligheten till statistiken har förbättrats på flera områden. Regeringen anser dock att det är angeläget att SCB och övriga statistikansvariga myndigheter förbättrar tillgängligheten ytterligare. Kvalificerade användares tillgång till statistiken bör inte inskränkas mer än vad som är nödvändigt för att säkra statistiksekretessen.

Hushålls- och bostadsstatistik

Riksdagen beslutade 2006 en lag om lägenhetsregister (prop. 2004/05:171, bet. 2004/05:FiU8, rskr. 2005/06:268). Lantmäteriet bygger för närvarande upp lägenhetsregistret kommun för kommun. När detta arbete är klart kommer Skatteverket att folkbokföra på lägenheter. Lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenheter är förutsättningar för att SCB ska kunna ta fram hushålls- och bostadsstatistik i slutet av 2011 för leverans till Eurostat i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning om folk- och bostadsräkningar. Myndigheternas arbete med att bygga upp lägenhetsregistret och folkbokföringen fortgår enligt plan.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 6.2 Anslagsutveckling för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2008	Utfall	487 451	4 147	
2009	Anslag	493 285 ¹		489 782
2010	Förslag	515 700		
2011	Beräknat	520 208 ²		
2012	Beräknat	523 025 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21).

² Motsvarar 515 381 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 515 368 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Statistiska centralbyråns förvaltningskostnader för produktion av sektorsövergripande statistik och samordning av Sveriges officiella statistik. Cirka hälften av verksamheten finansieras av avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	516 033	509 796	6 237
(varav tjänsteexport)	76 245	77 033	-788
Prognos 2009	520 000	520 000	0
(varav tjänsteexport)	80 000	80 000	0
Budget 2010	495 000	495 000	0
(varav tjänsteexport)	80 000	80 000	0

Den avgiftsfinansierade verksamheten avser produktion av officiell statistik åt andra statistikansvariga myndigheter, produktion av annan statistik och tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	482 985	482 985	482 985
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	16 141	20 816	23 557
Beslut	14 574	14 389	14 454
Överföring till/från andra anslag	2 000	2 019	2 030
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	515 700	520 208	523 025

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas 2010 med 14 550 000 kronor för att en urvalsökning i arbetskraftsundersökningen (AKU) ska kunna genomföras. Finansiering sker delvis genom att det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* minskas med 2 400 000 kronor och det under samma utgiftsområde uppförda anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska prog-*

ram och insatser minskas med 7 000 000 kronor. Därutöver beräknas SCB inom sina ekonomiska ramar omprioritera i storleksordning 6 450 000 kronor från i första hand den ekonomiska statistiken till förmån för AKU.

Anslaget ökas vidare med 24 000 kronor för varaktig utökning av Företags Register och Individ Databas (FRIDA) avseende punkt- och miljöskatter för Finansdepartementets behov. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution uppförda anslaget 1:1 *Skatteverket* minskas med 24 000 kronor.

Därutöver ökas anslaget 2010 med 2 000 000 kronor till följd av ett nytt ansvar för statistik som avser sektorsspecifika ekonomiska uppgifter om primärkommunerna. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 1:1 *Statens skolverk* respektive det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 9:1 *Socialstyrelsen* minskas med vardera 1 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 515 700 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 520 208 000 kronor och för 2012 till 523 025 000 kronor.

7 Prognos- och uppföljningsverksamhet

7.1 Omfattning

Området prognos- och uppföljningsverksamhet omfattar uppföljning och analys av utfall samt utarbetande av kort- och medelfristiga prognoser och analyser avseende den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Budgetprognoser och prognoser för svensk och internationell makroekonomi är viktiga verksamheter inom området. Därutöver ingår också miljöekonomiskt utvecklingsarbete samt arbete med att ta tillvara resultat från den national-ekonomiska forskningen som är relevanta för Regeringskansliet. Verksamheten är i huvudsak anslagsfinansierad och bedrivs inom Ekonomistyrningsverket (ESV), Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) och Expertgruppen för miljöstudier (EMS).

7.2 Mål

Målet för området är tillförlitliga och väldokumenterade prognoser, analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen.

För att bedöma måluppfyllelsen av prognos- och analysverksamheten används dels kvantitativa mått på prognosprecisionen för de viktigaste prognosvariablerna, dels de omdömen om prognoserna och analyserna som lämnas av användarna.

För ESV:s prognoser gäller att de ska vara tillförlitliga och ha hög precision. De bakomliggande analyserna ska vara tolkningsbara och dokumenteras tydligt.

Konjunkturinstitutets mål är att prognoser och medelfristiga kalkyler för den ekonomiska utvecklingen inom och utom landet ska vara tillförlitliga som beslutsunderlag. De makroekonomiska prognosernas precision redovisas och kommenteras regelbundet, bl.a. i Konjunkturinstitutets årsredovisning.

Finanspolitiska rådet ska bidra till målet genom att följa upp och bedöma måluppfyllelsen i finanspolitiken och i den ekonomiska politik som riksdagen och regeringen beslutar om. Finanspolitiska rådet ska även verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken.

ESO ska bidra till att bredda och fördjupa underlaget för framtida finanspolitiska och samhällsekonomiska avgöranden.

EMS ska bidra till att bredda och fördjupa underlagen för politiska och samhällsekonomiska avgöranden inom miljöområdet. Fokus för gruppens arbete ligger på miljöpolitiken.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultat

Ekonomistyrningsverkets prognosverksamhet

ESV:s uppdrag inom området är att tillgodose statsmakternas och allmänhetens behov av information om den statliga ekonomin. ESV lämnar kvartalsvis kort- och medelfristiga prognoser till regeringen över statsbudgeten, månadsvisa uppföljningar av statsbudgetens utfall och en årlig uppföljning av prognosprecisionen samt underlag för årsredovisningen för staten. ESV producerar även finansstatistik över

den statliga verksamheten som underlag till nationalräkenskaperna. Vidare lämnar ESV underlag till statsbudgetens utfall.

Ekonomistyrningsverkets analyser

ESV:s prognoser byggs upp underifrån genom prognoser på enskilda anslag och inkomstitlar. Detta innebär att prognosen på aggregerad nivå byggs upp av en stor mängd delkomponenter. ESV har sedan 2007 förbättrat verktygen för att kunna analysera den helhetsbild som framträder av prognoserna för de enskilda delarna. Även analysen av den sammantagna utvecklingen i trygghetssystemen (arbetslöshetsersättning, sjukpenning, föräldrapenning etc.) har förstärkts.

Under 2008 har ESV gjort en specialanalys av hur konjunktürkänsligt budgetsaldot är. Från och med den tredje budgetprognosen har ESV även beräknat ett strukturellt finansiellt sparande för staten för att ge en bild av den underliggande utvecklingen av statens finanser.

ESV har under året även förbättrat analysen av skatteintäkterna genom att utveckla metoder för prognoser inom viktiga områden som företagskatt och hushållens kapitalskatt.

Ekonomistyrningsverkets prognosprecision

ESV gör årligen en uppföljning av träffsäkerheten i föregående års budgetprognoser. Uppföljningen görs utifrån den genomsnittliga avvikelsen rensad för de effekter som beror på nya politiska beslut eller ändrade makroekonomiska förutsättningar. Uppföljningen för 2008 visar att budgetprognoserna hade en relativt god träffsäkerhet. Under perioden 1999–2008 avvek prognoserna för takbegränsade utgifter igenomsnitt med 4,5 miljarder kronor från det faktiska utfallet. Det motsvarar 0,52 procent av utgifterna under utgiftstaket. Inkomstprognoserna avvek under samma period med 10,7 miljarder kronor eller 1,41 procent av inkomsternas omslutning. Träffsäkerheten för budgetprognoserna avseende 2008 var sämre än genomsnittet under perioden 1999–2008 vad beträffar de takbegränsade utgifterna. För inkomsterna var dock precisionen bättre än genomsnittet för perioden. De fem prognostillfällena under 2008 resulterade i ett medelfel om 0,86 procent för takbegränsade utgifter och 0,84 procent för statsbudgetens inkomster. Enligt ESV:s bedömningskala, som baseras på historiska avvikelser, uppfylldes målet

om hög precision fullt ut för inkomstprognoserna, men endast delvis för utgiftsprognoserna.

Större prognosavvikelser förekom på fyra utgiftsområden: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, Arbetsmarknad, Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt Försvar och beredskap mot sårbarhet. För samtliga utgiftsområden överskattades utgifterna.

Viktiga förklaringar till detta var att nedgången av antalet sjukpenningdagar fortsatte under 2008 och blev kraftigare än beräknat, vilket ledde till en överskattning av utgifterna för sjukpenning i de fyra första prognoserna. Utgifterna för utgiftsområdet Arbetsmarknad överskattades främst till följd av att andelen av de arbetslösa som fick ersättning från arbetslöshetsförsäkringen blev lägre än beräknat. Utgifterna för utgiftsområdet Försvar och beredskap mot sårbarhet överskattades till följd av att medel inte utnyttjades under 2008 i beräknad utsträckning beroende på bl.a. förseningar i materielleveranser. För utgiftsområdet Hälsovård, sjukvård och social omsorg överskattades utgifterna huvudsakligen till följd av att utnyttjandet av det nya tandvårdssystemet, som infördes den 1 juli 2008, blev lägre än beräknat.

Prognoserna för statsbudgetens inkomster, rensat för avvikelser som beror på politiska beslut eller den makroekonomiska utvecklingen, var överskattade framför allt i prognoserna i mitten av året. Förklaringen är främst att inkomsterna från företagsskatter blev lägre än beräknat då vinstutsikterna i företagssektorn drastiskt försämrades från halvårsskiftet 2008. Även betalningsdifferensen överskattades.

Konjunkturinstitutets prognosverksamhet

Konjunkturinstitutet bedriver regelbunden prognosverksamhet samt utvecklar metoder och modeller för prognoser och makroekonomiska analyser. Institutet publicerar också barometerundersökningar av företag och hushåll samt arbetar med frågor som rör den ekonomiska statistikens kvalitet och utveckling.

Konjunkturinstitutet tillfördes budgetåret 2008 extra medel för att ytterligare kunna höja kvaliteten i sitt makroekonomiska prognos- och analysarbete. De extra medlen har huvudsakligen använts till att förbättra prognoserna för de offentliga finanserna och till utveckling av nya modeller samt till uppdatering av existerande tidsserieekonometrisk prognosmodeller.

Konjunkturinstitutets prognosprecision

Den genomsnittliga precisionen i de prognoser som Konjunkturinstitutet gjorde under 2007 och 2008 för den makroekonomiska utvecklingen under 2008 redovisas för tre nyckelvariabler i den sista kolumnen i tabell 7.1. Mätt på detta sätt var träffsäkerheten i Konjunkturinstitutets, liksom andra prognosmakares, prognoser för BNP-tillväxten 2008 mycket sämre än den varit de senaste åren. Konjunkturinstitutets BNP-prognos för 2008 var dessutom sämre än genomsnittsprognosen för ett antal prognosinstitut. En jämförelse med andra prognosmakare finns i Finansdepartementets senaste prognosutvärdering i 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/2009:100, bil. 2, avsnitt 2). Däremot var träffsäkerheten i Konjunkturinstitutets prognoser för arbetslöshet avseende 2008 betydligt bättre än övriga prognosmakares. När det gäller inflationsprognoserna hade Konjunkturinstitutet ungefär lika stora prognosfel som de andra prognosmakarna.

Tabell 7.1 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år

Medelvärde av absoluta prognosfel för Konjunkturinstitutet samt ett medelvärde för prognosinstitut¹. Procentenheter

	2004	2005	2006	2007	2008
BNP, volymutveckling, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,7	0,3	1,0	0,9	3,1
- Medelvärde	0,9	0,4	1,0	0,7	2,7
Arbetslöshet, nivå, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,6	0,6	0,3	0,2	0,2
- Medelvärde	0,6	0,6	0,4	0,3	0,2
Inflation, KPI, årsmedelvärde, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,4	0,6	0,2	0,2	0,8
- Medelvärde	0,7	0,6	0,2	0,3	0,7

¹Institut: Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Svenskt Näringsliv, Nordea, SEB, Handelsbanken, Swedbank, OECD, Riksbanken.

Anm.: På grund av ändrade definitioner för arbetslöshet är jämförelsen mellan olika prognosmakare svårare att göra för 2008. För 2008 begränsas därför beräkningen av medelvärdet till prognoserna från Konjunkturinstitutet, Riksbanken och regeringen.

Fördjupade specialstudier

Utöver den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten genomför Konjunkturinstitutet fördjupade analyser inom olika specialområden av betydelse för förståelsen av den makroekonomiska utvecklingen. Analyserna ingår i det kontinuerliga utvecklingsarbetet och redovisas bl.a. i form av fördjupningsrutor i publikationen Konjunkturläget. Institutet genomför även mer

omfattande specialstudier. Såväl den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten som den fördjupade makroekonomiska analysen förutsätter ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete.

Konjunkturinstitutets modellverksamhet

Utvecklingsinsatserna inom det makroekonomiska området inriktades under 2008 bl.a. på att utveckla de ekonomiska simuleringsmodellerna KIMOD och FIMO samt ett antal ekonomiska tidsseriemodeller. Under året tog även institutet fram en s.k. BVAR-modell som har förstärkt analysen av de realekonomiska konsekvenserna av finanskrisen. Under 2008 utvecklades vidare en ny version av makromodellen KIMOD. Konjunkturinstitutet påbörjade också arbetet med att ta fram en modell för att beräkna det s.k. BNP-gapet. Likaså uppdaterades Konjunkturinstitutets beräkningar av jämviktsarbetslösheten.

Konjunkturinstitutet allt mer involverat i miljömålsarbetet

Inom det miljöekonomiska området blir Konjunkturinstitutet allt mer involverat i miljömålsarbetet. Under 2008 har Konjunkturinstitutets Allmän jämviktsmodell EMEC bl.a. använts på uppdrag av regeringen för att analysera de samhällsekonomiska effekterna av Klimatberedningens handlingsplan för svensk klimatpolitik. Konjunkturinstitutet har även gjort samhällsekonomiska modellberäkningar på Energimyndighetens uppdrag.

På uppdrag av regeringen har Statskontoret genomfört en översyn och utvärdering av arbetet med utvecklingen av monetära miljöräkenskaper och miljöekonomisk analys (dnr Fi2008/2301). Utvärderingen omfattar erfarenheterna av de tre uppdrag med efterföljande arbete som regeringen 1993 lade på Statistiska centralbyrån, Statens naturvårdsverk samt Konjunkturinstitutet (prop. 1993/94:100, bilaga 1.4). Resultatet av översynen har redovisats till regeringen i mars 2009 och därefter remissbehandlats.

Utredaren konstaterar i sin rapport att den miljöekonomiska verksamheten vid de ovan nämnda tre myndigheterna i stort sett fungerar väl och finner därför inga skäl för att radikalt ompröva dagens modell. Utredaren föreslår att Konjunkturinstitutet, som är den av de tre myndigheterna som har en tydligt fristående miljöekonomisk analysroll, ges en utökad och förstärkt roll på området. Den utökade rollen

innebär att Konjunkturinstitutet bör arbeta med att ge miljöekonomiskt metodstöd åt myndigheter m.fl. när dessa ska göra samhällsekonomiska konsekvensanalyser av planerade åtgärdsförslag på exempelvis miljöområdet, att utveckla ett bredare utbud av modeller än i dag, samt att agera bryggfunktion mellan forskning och politik/praktik på området (bl.a. genom att inrätta ett miljöekonomiskt råd).

Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak förslaget. Förslaget bereds i Regeringskansliet.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet lämnade den 11 maj 2009 sin andra rapport Svensk finanspolitik till regeringen. Med rapporten som utgångspunkt anordnade finansutskottet en offentlig utfrågning av rådets ordförande och finansministern. I Förslag till statsbudget, finansplan m.m., avsnitt 12 Granskning, kontroll och ekonomisk styrning, kommenterar regeringen rådets rapport.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

ESO bedriver i första hand projekt genom att lägga ut uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Därutöver gör ESO också egna studier. Projekten mynnar ut i rapporter som publiceras i en egen skriftserie. I samband med publicering av ESO-rapporter anordnas seminarier eller konferenser.

ESO startade sitt arbete under 2008 och publicerade sina första två rapporter under sommaren 2009. För närvarande finns 16 pågående projekt som planeras att publiceras som ESO-rapporter under 2009 och 2010.

Expertgruppen för miljöstudier

I likhet med ESO lägger EMS ut uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier och publicerar rapporter i en egen skriftserie.

EMS har under perioden 2006–2009 publicerat nio rapporter. Expertgruppen har just nu elva pågående projekt, som kommer att publiceras som EMS-rapporter löpande under innevarande och nästa år.

Expertgruppernas arbetsformer

Expertgruppernas arbete leds av respektive styrelse. De båda expertgrupperna har ett gemensamt kansli och en referensgrupp, bestående av tjänstemän från Regeringskansliet med relevant sakkunskap, finns knuten till kansliet.

Kansliet medverkar i arbetet med att ge uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Kansliet tar också fram förslag till studieområden och medverkar i upprättandet av projektplaner inför styrelsernas beslut.

Till de studier som görs knyts också referensgrupper som består av olika sakkunniga: forskare, andra experter och tjänstemän med relevant sakkunskap från Regeringskansliet.

7.3.2 Analys och slutsatser

Ekonomistyrningsverket

Regeringen bedömer att målet för ESV:s verksamhet i stort är uppfyllt. ESV:s verksamhet har resulterat i prognoser och utfallsinformation av god kvalitet. Regeringen bedömer att såväl de speciella fördjupningar som gjorts i enskilda budgetprognoser som den metodutveckling som bedrivits har gett upphov till bättre kvalitet på underlaget som levererats jämfört med tidigare år.

Konjunkturinstitutet

När olika konjunkturbedömares prognosprecision ska jämföras är det olämpligt att utgå från resultaten för ett enskilt år eftersom tillfälligheter då får stort genomslag. I tabell 7.2 redovisas därför femåriga glidande medelvärden för de olika institutens prognosfel. Tabellen visar att Konjunkturinstitutets precision ligger i nivå med genomsnittet för andra prognosinstitut när det gäller prognoserna för BNP och arbetslöshet medan precisionen såvitt avser prognoserna för inflationen är något bättre än genomsnittet.

De olika svenska prognosinstitutens bedömningar är inte oberoende av varandra. Konjunkturinstitutets rapporter och databaser används i stor utsträckning av andra prognosmakare som underlag och utgångspunkt för deras prognoser.

Tabell 7.2 Precision i prognoser för BNP, inflation och arbetslöshet gjorda våren och hösten före aktuellt år samt våren och hösten under aktuellt år

Femåriga glidande medelvärden av absoluta prognosfel för Konjunkturinstitutet samt ett medelvärde för prognosinstitut¹. Procentenheter

	2004	2005	2006	2007	2008
BNP, volymutveckling, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,8	0,8	0,7	0,7	1,2
- Medelvärde	0,8	0,8	0,7	0,7	1,1
Arbetslöshet, nivå, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,3	0,4	0,4	0,4	..
- Medelvärde	0,4	0,4	0,5	0,4	..
Inflation, KPI, årsmedelvärde, procent					
- Konjunkturinstitutet	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4
- Medelvärde	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

¹Institut: Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Svenskt Näringsliv, Nordea, SEB, Handelsbanken, Swedbank, OECD. OECD ingår dock inte i jämförelsen för inflationen.

Anm.: På grund av ändrade definitioner för arbetslöshet är jämförelsen mellan olika prognosmakare svårare att göra för 2008. Därför beräknas inget glidande medelvärde för detta år.

Vid sidan av det kontinuerliga arbetet med att förbättra den kvantitativa prognosprecisionen har Konjunkturinstitutet under de senaste åren utvecklat sina rapporter i riktning mot en mer fördjupad analys. Regeringens bedömning är att detta har gjort rapporterna mer användbara som underlag för diskussioner och beslut i ekonomisk-politiska frågor.

Målen för de makroekonomiska prognosernas precision bedöms vara uppfyllda. Även när det gäller de kvalitativa målen för den makroekonomiska prognosverksamheten bedöms målen vara uppfyllda. Regeringen gör bedömningen att Konjunkturinstitutet, i enlighet med sitt uppdrag, har bidragit till att utveckla den ekonomiska statistikens kvalitet.

Finanspolitiska rådet

Regeringen bedömer att Finanspolitiska rådet genom publiceringen av rapporten Svensk finanspolitik, arrangerande av konferenser och seminarier, den egna skriftserien m.m. har uppnått målen om en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och effektivitet.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi och Expertgruppen för miljöstudier

ESO och EMS har en viktig roll genom att de bidrar till arbetet med att ta fram kvalificerade underlag för den ekonomiska politikens utformning.

7.4 Politikens inriktning

Tillförlitlighet och hög precision ska även i fortsättningen gälla för ESV:s budgetprognoser. Utvecklingsarbetet ska fortsätta. Det är viktigt att ESV har en egen analyskompetens avseende makroekonomi. Vidare ska ESV fortsätta arbetet med att förbättra bevakningen och analysen av utvecklingen av statens finanser samt löpande redovisa sina slutsatser till Regeringskansliet. Dokumentationen av prognoserna ska tydliggöra underliggande analyser och bedömningar under respektive prognosområde.

Inom den makroekonomiska prognos- och analysverksamheten ska Konjunkturinstitutet även i fortsättningen prioritera förbättrad prognosprecision genom utveckling och fördjupning av den ekonomiska analysen samt genom fortsatt metod- och modellutveckling.

En översyn och utvärdering har genomförts av arbetet med anknytning till utvecklingen av monetära miljöräkenskaper och miljöekonomisk analys (se avsnitt 7.3.1). Förslaget bereds, som tidigare nämnts, i Regeringskansliet.

Den miljöekonomiska verksamheten ska i fortsättningen lägga särskild vikt vid sådan samhällsekonomisk analys som förbättrar beslutsunderlaget för svensk miljö- och klimatpolitik. För att ta fram underlag för detta är det viktigt att det finns modeller som förmår analysera samspelet mellan dels den ekonomiska utvecklingen och dess miljöpåverkan, dels effekterna av olika styrmedel på den ekonomiska utvecklingen.

Finanspolitiska rådet ska även i fortsättningen, med utgångspunkt i den ekonomiska vårpropositionen och budgetpropositionen, följa upp och granska om de grundläggande målen för finanspolitiken uppnåtts.

Regeringen lägger stor vikt vid analyser och forskning som grund för den framtida ekonomiska politikens utformning. Det finns också ett behov av oberoende underlag för prövning av existerande verksamheter. Erfarenheter från

tidigare expertgrupper visar på värdet av att det finns ett särskilt forum för möten mellan forskning och politik, där en hög grad av oberoende förenas med närhet till beslutsfattandet.

I direktiven för ESO (dir. 2007:46) och EMS (dir. 2003:85, 2007:47) anges att regeringen avser att låta utvärdera expertgruppernas arbete under 2009. Utvärderingen av ESO bör för att vara meningsfull ske när expertgruppen har varit verksam under en längre tid och har publicerat fler rapporter. ESO och EMS bör utvärderas vid samma tidpunkt, eftersom de båda expertgruppernas verksamhetsområden ligger nära varandra och de har ett gemensamt kansli. Regeringen avser att låta utvärdera expertgruppernas arbete tidigast under 2011.

7.5 Budgetförslag

Budgetförslag för Ekonomistyrningsverket finns under avsnitt 3.5.

7.5.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 7.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	6 288	Anslags-sparande	807
2009	Anslag	7 070	Utgifts-prognos	7 466
2010	Förslag	7 297		
2011	Beräknat	7 344 ¹		
2012	Beräknat	7 382 ¹		

¹ Motsvarar 7 297 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Finanspolitiska rådets förvaltningskostnader.

Tabell 7.4 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	7 070	7 070	7 070
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	227	274	312
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 297	7 344	7 382

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 7 297 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 7 344 000 kronor och för 2012 till 7 382 000 kronor.

7.5.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 7.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	50 435	Anslags-sparande	1 437
2009	Anslag	50 718	Utgifts-prognos	50 745
2010	Förslag	52 633		
2011	Beräknat	53 142 ¹		
2012	Beräknat	53 440 ¹		

¹ Motsvarar 52 633 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Konjunkturinstitutets förvaltningskostnader. En mindre del av myndighetens verksamhet finansieras av avgifter.

Tabell 7.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	2524	2813	-289
Prognos 2009	1694	1950	-256
Budget 2010	1650	1800	-150

Tabell 7.7 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	50 718	50 718	50 718
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 915	2 424	2 722
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	52 633	53 142	53 440

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 52 633 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 53 142 000 kronor och för 2012 till 53 440 000 kronor.

8 Fastighetsförvaltning

8.1 Omfattning

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av de fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl inte ansetts lämpliga att förvalta i bolagsform, bl.a. regeringsbyggnader, länsresidens, ambassader, de kungliga slotten, museer, teatrar, monument, försvarsfastigheter, markområden och vissa fastigheter som har donerats till staten.

Kulturarvsfastigheter förvaltas tillsammans med vissa andra fastigheter av Statens fastighetsverk (SFV). Fortifikationsverket (FortV) förvaltar fastigheter som i huvudsak används för försvarsändamål. Verksamheten finansieras framför allt genom avgifter, dvs. hyresintäkter. I området ingår också statens lokalförsörjning.

- Myndigheterna ska uppfattas som goda och serviceinriktade hyresvärdar.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljövärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

SFV och FortV ska i sin verksamhet uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en viss avkastning på genomsnittligt myndighetskapital. Avkastningskravet för 2009 ligger på 6,1 procent för SFV och 6,0 procent för FortV.

Målet när det gäller SFV:s bidragsfastigheter är att intäkterna på sikt ska öka. Bidragsfastigheterna är de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott.

8.2 Mål

Målet för området är en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning. Förvaltningen ska ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. I korthet innebär detta att de fastighetsförvaltande myndigheterna ska tillämpa följande övergripande målsättningar.

- Fastigheterna ska förvaltas så att godushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktig lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Resultat

SFV och FortV är de två största förvaltarna av statens fastigheter. De förvaltar bl.a. olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader och ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Kammarkollegiet, Vägverket, Banverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och vissa affärsverk. Fastigheternas värdeförändring sedan 2005 framgår av tabell 8.1.

Tabell 8.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendomBokfört värde i miljoner kronor ¹

	2005	2006	2007	2008
Staten totalt	39 591	39 935	41 407	42 182
- varav SFV	13 039	12 899	13 322	13 725
- varav FortV	8 498	8 672	9 065	9 337
SFV och FortV:s andel	54,4 %	54,0 %	54,1 %	54,7 %

¹ Uppgifterna i tabellen bör bedömas med viss försiktighet då bl.a. vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen.

SFV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick på balansdagen den 31 december 2008 till 13,7 miljarder kronor. Under 2008 har en bytesaffär genomförts med Vasakronan AB som inneburit att Vasakronan förvärvat fastigheten Uggleborg i Stockholm, som var en av de fastigheter som SFV tog över från Försäkringskassan. SFV förvärvade i affären fem kommersiella kulturfastigheter från Vasakronan.

FortV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick på balansdagen den 31 december 2008 till 9,3 miljarder kronor, vilket är en viss ökning sedan 2005 beroende på den ökade investeringstakt som följt av tidigare försvarsbeslut.

Tabell 8.2 Fastighetsförvaltningens omfattningLokalarea (1000m²)

	2006	2007	2008
Statens fastighetsverks bestånd	1 742	1 756	1 733
varav inrikes hyresfastigheter	1 223	1 232	1 217
varav utrikes hyresfastigheter	152	157	157
varav bidragsfastigheter	367	367	359
Försvarsfastigheter ¹	3 100	3 050	2 960

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea, omräkningsfaktor till lokalarea är 0,83 (omräkningsfaktor var tidigare 0,8).

Sedan 2006 har inga större förändringar skett vad avser SFV:s totala lokalarea.

Uppgifterna om lokalarea för FortV omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet. FortV:s lokalarea har minskat under flera år som en konsekvens av försvarsbesluten 1996, 2000 och 2004.

För 2009 uppgick SFV:s resultat till ca 261 miljoner kronor. Avkastningskravet till staten omfattade 179 miljoner kronor för 2008, vilket motsvarar 5,5 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet.

Tabell 8.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2005	Utfall 2006	Utfall 2007	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010
Totala intäkter	2 079	2 328	2 524	2 619	2 570	2 638
Totala kostnader	1 901	2 101	2 169	2 358	2 350	2 493
Resultat	178	227	355	261	220	145

FortV:s resultat under 2008 uppgick till ca 67 miljoner kronor. Statens avkastningskrav uppgick till 129 miljoner kronor, vilket motsvarar 5,6 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet. Det lägre resultatet för 2008 beror på att FortV under 2008 lämnade kompensation till sina hyresgäster för tidigare överuttag av hyror.

Tabell 8.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2005	Utfall 2006	Utfall 2007	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010
Totala intäkter	2 851	2 615	2 988	3 077	3 230	3 170
Totala kostnader	2 462	2 388	2 766	3 010	2 965	3 000
Resultat	389	227	222	67	265	170

8.3.2 Analys och slutsatser

SFV har genomfört sina instruktionsenliga uppgifter, uppfyllt de mål som regeringen ställt upp och genomfört sitt uppdrag på ett tillfredställande sätt. Mätningar avseende kundernas uppfattning om myndigheten genomfördes 2007 och visar på goda resultat vad avser kundnöjdhet. Myndigheten har även uppfyllt sitt avkastningskrav.

Behovet av underhållsåtgärder på bidragsfastigheterna är även fortsättningsvis omfattande. Regeringen gav därför under 2008 Riksantikvarieämbetet i uppdrag att dels se över de nuvarande kriterierna för vilka fastigheter som ur ett kulturhistoriskt perspektiv ska förvaltas av staten, dels redovisa förslag om en övergripande inriktning på arbetet med att bevara dessa statliga fastigheter. Regeringen gav också SFV i uppdrag att, utifrån den av Riksantikvarieämbetet redovisade översynen,

lämna förslag på vilka fastigheter, inklusive s.k. bidragsfastigheter, som långsiktigt bör förvaltas av staten. SFV skulle även utvärdera den nu gällande inriktningen och målsättningen för myndighetens förvaltning av s.k. bidragsfastigheter samt redovisa en lämplig modell för en framtida förvaltning. SFV skulle också enligt uppdraget redovisa en beräkning av myndighetens kostnader och intäkter för förvaltningen av de berörda fastigheterna. Dessa uppdrag har rapporterats till regeringen och kommer att utgöra underlag för den utredning som regeringen tillsatt för att göra en översyn av statens fastighetsförvaltning (dir. 2009:45). Utredaren ska bl.a. lämna förslag till vilka fastigheter som ur ett kulturhistoriskt perspektiv bör förvaltas av staten och hur underskott för vissa kulturfastigheter ska finansieras.

Regeringen bedömer att FortV uppfyllt de mål regeringen ställt. Erfarenhetsmässigt har det visat sig vara svårt att vid en försäljning av sådana fastigheter som verket förvaltar, få ersättning för de kostnader som tidigare lagts ner, eftersom marknadsvärdet är betydligt lägre än investeringskostnaderna för den aktuella typen av särskilt anpassade byggnader. Regeringen anser att FortV:s försäljningar genomförts affärsmässigt och att statens intressen tillvaratagits på ett bra sätt. FortV har presterat ett gott resultat. Myndighetens mätningar gällande kundnöjdhet visar på goda relationer med nöjda hyresgäster. Myndigheten har sammantaget under året genomfört sina uppdrag på ett tillfredställande sätt.

8.4 Politikens inriktning

De av riksdagen 1991 beslutade lokalförsörjnings- och fastighetsreformerna, som låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993, ligger fast.

FortV ska inom ramen för målen anpassa sin verksamhet till förändrade förutsättningar till följd av bl.a. försvarspolitiska beslut.

Regeringen beslutade den 13 maj 2009 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att genomföra en översyn av statens fastighetsförvaltning (dir. 2009:45). Syftet är att analysera grunderna för och organisationen av den nuvarande fastighetsförvaltningen samt lämna förslag till en mer effektiv struktur på statens

fastighetsförvaltning. Regeringen beslutade också samma dag att tillsätta en särskild utredare för att utvärdera och analysera gällande förordningar om statens fastighetsförvaltning (dir. 2009:46). De två utredarna ska redovisa sina uppdrag den 1 december 2010.

Hyressättningsprinciper

Regeringen har för närvarande inte för avsikt att förändra de grundläggande principerna för hyressättningen för statliga myndigheter. Regeringen avser dock även fortsättningsvis följa utvecklingen inom området för att långsiktigt säkerställa en effektiv fastighetsförvaltning och lokalförsörjning inom staten.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 Statens fastighetsverk

SFV:s uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose primärverksamhetens behov av lokaler och optimera brukarens nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för underhållkostnader och löpande driftunderskott i sina bidragsfastigheter.

Större investeringar i pågående projekt

Under 2010 och åren framöver beräknas stora investeringarna i samband med den sedan länge planerade renoveringen och ombyggnaden av fastigheterna som utgör de s.k. regeringsbyggnaderna i Stockholm. Planerade investeringar i andra fastigheter är lägre för 2012.

Renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna omfattar i detta skede kvarteret

Loen. Hela projektet beräknas innebära en investering om 939 miljoner kronor.

Gamla riksarkivet på Riddarholmen i Stockholm planeras att byggas om för en framtida uthyrning. En potentiell hyresgäst finns. Investeringen beräknas till 150 miljoner kronor. Regeringen har sedan tidigare beslutat om delar av investeringsramen för projektet.

Byggnaderna Sparreska palatset och Kammarrättens hus i Stockholm är tänkt att byggas om för att samla Regeringsrättens verksamhet. Investeringen beräknas till 100 miljoner kronor.

Byggnad 102–103 (minverkstaden och mindepartementet) på Skeppsholmen i Stockholm behöver totalrenoveras. Renovering kommer att ske både invändigt och utvändigt. Renoveringen beräknas pågå till slutet av 2010. Investeringen beräknas till 80 miljoner kronor.

Kammarrättens salar m.m. (Gamla riksdagshuset) byggs om för att samla Kammarrättens verksamhet med bl.a. fler förhandlingssalar.

Gamla skogsinstitutet planeras att byggas om för att hyras ut som ambassad.

Större investeringar som planeras av SFV och som inte är beslutade av regeringen

I kvarteret Brunkhalsen i Stockholm planerar SFV att genomföra vissa ombyggnationer.

Vasamuseet önskar utöka sin besökskapacitet och för detta krävs om- och tillbyggnad.

SFV har undersökt förutsättningarna för att bygga om och uppgradera ambassadanläggningen i Peking.

Annexet i Kungliga biblioteket behöver utvecklas genom ombyggnation samt nybyggnation för att uppfylla hyresgästens behov.

Före detta Räddningsskolans lokaler i Rosersberg behöver rustas upp i samband med att nuvarande hyresgäst lämnar lokalerna. Lokalerna kommer också att anpassas för ny hyresgäst.

En ny ambassadanläggning planeras i Islamabad.

I kvarteret Västertorns huvudbyggnad (gamla auktionskammaren) i Stockholm behöver installationer moderniseras. Projektet är något osäkert och samordning måste ske med nuvarande eller ny hyresgäst.

Kvarteret Munken i Uppsala (Gamla Anatomicum och Laboratorium Chemicum) är tänkt att totalrenoveras i samband med att

nuvarande hyresgäst lämnar lokalerna. Lokalerna kommer också att anpassas för ny hyresgäst.

Västra stallet i kvarteret Krubban i Stockholm (f.d. byggnader för konungens livgarde till häst) är i behov av en allmän upprustning i samband med att den nuvarande hyresgästen lämnar lokalerna. Lokalerna kommer också att anpassas för ny hyresgäst.

I den fastighet som inrymmer Kungliga Operan i Stockholm beräknas flera större arbeten med inomhusmiljön att genomföras i samband med installation av nytt scenmaskineri. Projektet är för närvarande osäkert vad gäller starttid.

En docka för en ubåt på Stumholmen i anslutning till Marinmuseum i Karlskrona planeras att uppföras för Statens maritima museer.

Nationalmuseum behöver renoveras. SFV undersöker nu olika alternativ vad gäller renoveringen.

Ambassadörens residens i Washington är i dåligt skick och behöver renoveras.

Universitetsbiblioteket Carolina Rediviva i Uppsala behöver renoveras.

I New York behöver FN-ambassadörens residens byggas om. Viss osäkerhet råder för projektets genomförande på grund av förändringen av generalkonsulatet i New York.

Fysbotan i Botaniska trädgården i Uppsala behöver renoveras för att kunna hyras ut som kontor.

I kvarteret Krubban planeras en ombyggnad av hus 1 i västra delen motsvarande den renovering som genomförts av husets östra del.

I Karlsborg finns det en värmepanna för skogsflis som försörjer Karlsborgs fästning och några externa kunder. Pannan planeras att ersättas.

I regeringskanslibyggnaden i kvarteret Brunkhuvudet i Stockholm (Fancoils) behöver ventilationen byggas ut.

I Kristianstad behöver residenset byggas om för befintlig och ny hyresgäst.

I Lund planeras etapp 2 av tillbyggnader av Skissernas museum att genomföras.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplan för Statens fastighetsverk enligt tabell 8.5.

Tabell 8.5 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2010–2012

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Beräkn. 2011	Beräkn. 2012
Inrikes	341	453	690	820	573
Utrikes	40	57	101	91	84
Mark	12	8	27	21	17
Summa investeringar	393	519	818	932	673
Summa finansiering via lån	393	519	818	932	673

Tabell 8.6 Statens Fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2010–2012

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Beräkn. 2011	Beräkn. 2012
Projekt som är beslutade av regeringen¹:					
Regeringsbyggnader Kv. Loen, Kv. Björnen och Kv. Brunkhalsen	13	52	230	284	253
Gamla riksarkivet	7	11	60	72	–
Kammarrättens hus / Sparreska palatset	4	13	61	23	–
Skeppsholmen by. 102- 103	3	49	3	–	–
Kammarrättens salar	3	40	–	–	–
Gamla skogs-institutet	14	1	12	–	–
Nya större planerade projekt som inte är beslutade av regeringen¹:					
Kv. Brunkhalsen	–	–	5	15	40
Utbyggnad Vasamuseet	1	3	8	20	69
Utbyggnad av kansli, Peking	–	–	–	–	30
Kungl. biblioteket, Annexet	–	5	13	30	37
Rosersberg, läns-polisen, Sigtuna	–	10	20	38	10
Nytt kansli, Islamabad	1	3	15	40	22
Västertorn	–	–	–	8	30
Kv Munken, Uppsala	–	–	5	35	25
Kv Krubban, Västra Stallet	–	–	5	52	–
Kungliga Operan, innermiljö	–	1	29	25	–
Marinmuseum, Karlskrona	2	5	10	20	13
Nationalmuseum	–	–	16	16	17
Residens, Washington, Nebraska	–	–	5	25	10
Carolina Rediviva, Uppsala	–	–	18	18	–
Residens, New York (FN-repr)	1	–	25	4	–
Botaniska trädgården, Fysbotan, Uppsala	–	–	15	13	–
Kv Krubban västra Hus 1	–	–	–	10	15
Karlsborgs fästning, utbyte panna	–	–	–	20	–
Regeringsbyggnader Kv. Brunkhuvudet, fancoils	–	–	14	6	–
Residens, Kristianstad	–	2	9	9	–
Skissernas museum etapp 2, Lund	–	–	12	8	–

¹ Projekten redovisas i fallande storleksordning med utgångspunkt i projektets totala omfattning. Där ingen ort anges är orten Stockholm

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor redovisas inte närmare i investeringsplanen men omfattningen av dessa beräknas under åren 2010–2012 variera mellan 100 och 280 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån inom en ram av högst 12 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter m.m.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2009 om 11 900 miljoner kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov, vara 12 000 miljoner kronor för 2010.

Tabell 8.7 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Utfall 2007	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010
Utnyttjad låneram	8 462	9 543	9 299	11 900	12 000
Utnyttjad andel av låneram (%)	84,6	86,8	78,1	100,0	100,0

8.5.2 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 8.8 Anslagsutveckling för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

År	Utfall	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2008		290 220		1 406
2009	Anslag	310 000	Utgifts-prognos	310 000
2010	Förslag	280 000		
2011	Beräknat	280 000		
2012	Beräknat	180 000		

Anslaget används för underhållskostnader och löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som förvaltas av SFV. Med bidragsfastigheter

avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott.

SFV förvaltar 92 bidragsfastigheter med ca 1 000 byggnader och anläggningar. I ungefär hälften av bidragsfastigheterna ingår parker och trädgårdar. Vidare ingår bl.a. kungliga slottsmiljöer, ytterligare ett antal slotts- och herrgårdsmiljöer, flera stora slottsparkar, ett antal fästningsmiljöer, ruiner, kloster, bruksmiljöer och Vasaminnena. Två världsarv, Drottningholms slott och delar av Karlskrona örlogsstad, ingår också i bidragsfastigheterna.

Regeringens överväganden

Tabell 8.9 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2008 ¹	310 000	310 000	310 000
Förändring till följd av:			
Beslut	-20 000	-20 000	-130 000
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	280 000	280 000	180 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Under perioden 2004–2006 fick SFV belasta resultatet med i snitt 180 miljoner kronor per år för bidragsfastigheternas underskott. För 2006 fick SFV därutöver belasta resultatet med ytterligare 6 miljoner kronor för säkerhetsåtgärder på vissa bidragsfastigheter.

Mot bakgrund av att behovet av underhållsåtgärder är stort på bidragsfastigheterna uppfördes ett särskilt anslag på statsbudgeten 2007 och ytterligare resurser tillfördes för ändamålet.

För 2010 och 2011 ökas anslaget med 100 miljoner kronor jämfört med tidigare aviserad plan. Anslagsjusteringen finansieras genom att Statens fastighetsverk levererar in en del av sitt balanserade resultat 2010.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 280 000 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 280 000 000 kronor och 2012 till 180 000 000 kronor.

Som tidigare nämnts (se avsnitt 8.4) tillsatte regeringen den 13 maj 2009 en särskild utredare för att genomföra en översyn av statens fastighetsförvaltning. Utredaren ska

lämna sitt betänkande den 1 december 2010 och regeringen har för avsikt att återkomma till frågan om bidragsfastigheterna i budgetpropositionen för 2012.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå ekonomiska avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor under 2011–2012.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som avser att vårda och underhålla de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. De ekonomiska bindningar det gäller är större enskilda underhållsprojekt där kostnaden överstiger 10 miljoner kronor. Övriga mindre projekt innebär inte några mer omfattande ekonomiska bindningar och bör betraktas som löpande.

För att ett rationellt och planmässigt underhållsarbete ska kunna bedrivas bör regeringen bemyndigas att under 2010 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå ekonomiska avtal för underhåll på bidragsfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 miljoner kronor under 2011–2012.

Tabell 8.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden		30 000		
Nya åtaganden	30 000	30 000		
Infriade åtaganden	0	-30 000	-30 000	
Utestående åtaganden	30 000	30 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	0	0

8.5.3 Fortifikationsverket

FortV:s huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastig-

heter. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. FortV har också ansvar för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. Inom FortV:s uppdrag ryms också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att kompetens för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas.

FortV:s verksamhet finansieras främst med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplan för Fortifikationsverket enligt tabell 8.11.

Tabell 8.11 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2010–2012

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Beräkn. 2011	Beräkn. 2012
Nybyggnad	307	340	500	570	700
Ombyggnad	414	350	500	510	600
Markanskaffning	27	50	30	30	30
Summa investeringar	748	740	1 030	1 100	1 330
Betalplan	103	90	130	110	130
Lån	645	650	900	1 000	1 330
Förskottshyra	–	–	–	–	–
Summa finansiering	748	740	1 030	1 100	1 330

Tabell 8.12 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2010–2012

Ort	Typ	Investering/objekt	Total utgift (Mkr)
Berga, Haninge	N	militärrestaurant	79
Boden	O	kasern 3	25
	N	hall för artillerisystem	26
Eksjö	N	utbildningslokaler SWEDEC	20
Göteborg	O	kaj tångudden	27
	O	vågbrytare, Pir	41
	N	ledningscentral (för flera myndigheter)	160
Halmstad	N	teknikhus FMST	150
	O	verkstadsbyggnad	35
	O	ombyggnad utbildningslokal	31
Karlberg, Stockholm	N	elevförläggning för MHS	250
Karlsborg	O	utbildningslokaler	206
	O	taxi- och rullbana för flyg	102
Karlskrona	O	breddning av Skeppsbron	20
Kungsängen	N	utbildningshall SWEDINT	85
	N	musikövningshus	81
	O	kontorslokaler	30
	N	material förråd	21
Kvarn, Motala	N	anläggning för strid i bebyggelse	140
	N	elevförläggning	95
	N	gymnastikbyggnad	26
	N	markköp vid skjutfält	50
Luleå	O	uppställningsplatta flygplan	63
	ON	tvätthall m.m.	80
Malmen, Linköp	N	logistikområde	68
	O	tillsynshangar	26
	N	elförsörjning	35
	N	räddningsbyggnad	70
Myttinge, Värmdö	N	HKP-bas för Polis m.fl.	159
Revingehed, Lund	N	utbildningscentrum etapp 1	55
	N	utbildningscentrum etapp 2	40
	N	spolhall	31
Ronneby	N	helikopterhangar	293
	N	uppställningsplatta, hkp	54
	N	räddningsbyggnad	105
	N	infrastruktur, VA, vägar m.m.	57
	N	drivmedelsanläggning	42
	N	flygledartorn	39
	N	uppställningsplatta, flyg	27
	O	uppställningsplatta JAS	30
Skövde	N	lokaler för motorskola	121
Livgardet, Sthlm	O	militärrestaurang	33
Såtenäs, Lidköping	O	dränering av flygfält	26

Förkortningarna för typ av investering står för följande: N (Nybyggnad), O (Ombyggnad), T (Tillbyggnad) NO (Ny- och Ombyggnad)

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor redovisas inte närmare i investe-

ringsplanen, men omfattningen av dessa beräknas under åren 2010–2011 uppgå till mellan 425 och 450 miljoner kronor per år.

Det sista året i 2004 års försvarspolitiska inriktningsbeslut var 2007. Investeringsverksamheten inom FortV har varit låg under 2008 och 2009 i avvaktan på den försvarspolitiska inriktning riksdagen i år fattat beslut om (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Inför 2010 och åren som följer kommer investeringar att ske i enlighet med den nya försvarspolitiska inriktningen.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2010 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån inom en ram av högst 9 400 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler.

Skälen för regeringens förslag: FortV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2009 om 9 090 miljoner kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov, vara 9 400 miljoner kronor för 2010.

Tabell 8.13 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Utfall 2007	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010
Utnyttjad låneram	6 925	7 670	8 064	9 090	9 400
Utnyttjad andel av låneram (%)	100,0	93,8	88,7	100,0	100,0

9 Finansinspektionen

9.1 Omfattning

Avsnittet avser den verksamhet som bedrivs inom Finansinspektionen och omfattar tillsyn, reglering och tillståndsgivning inom den finansiella sektorn.

9.2 Mål

De övergripande målen för Finansinspektionen är att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och till konsumentskyddet inom det finansiella området. De åtgärder som vidtas i detta syfte ska vägas mot eventuella negativa effekter på det finansiella systemets effektivitet.

9.3 Resultatredovisning

9.3.1 Resultat

Under 2008 har Finansinspektionen genom riskanalyser, undersökningar, regelgivning, ingripanden och information bidragit såväl inom områdena systemstabilitet som konsumentskydd. Finansinspektionen har också bidragit genom att, i nära samarbete med regeringen, andra myndigheter i Sverige och utomlands, agera och hantera effekterna av den finanskris som blev akut i slutet av september 2008. Vid sidan av det löpande, förebyggande tillsynsarbetet har Finansinspektionen under krisens akuta skede granskat såväl de svenska bankernas förmåga att praktiskt hantera akuta finansiella problem som de finansiella företagens största exponeringar.

Inspektionen har också löpande informerat allmänheten och regeringen om läget i det svenska finansiella systemet och agerat för att förebygga ryktesspridning i media och på marknaden.

Verksamhetens kostnader uppgick under 2008 till 257 miljoner kronor. Finansinspektionens finansiering sker via anslag från statsbudgeten och myndigheten tar ut avgifter från de företag som står under tillsyn. Avgiftsinkomsterna förs till statsbudgetens inkomstsida.

Finansinspektionen finansieras även genom avgifter som disponeras av myndigheten för prövning av tillstånd och anmälningar. Kostnaderna för de olika verksamheterna fördelas enligt tabellen nedan. I fördelningen ingår även de myndighetsgemensamma kostnaderna.

Tabell 9.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader per verksamhet

Procent

	2006	2007	2008
Tillsyn	57	63	67
Regelgivning	19	16	15
Tillstånd och anmälningar	19	17	14
Statistik	5	4	4

Tillsyn

Finansinspektionen har tillsyn över 3 900 finansiella företag, 600 utländska finansiella företag i Sverige och över redovisningsinformationen från 300 börsbolag.

Inom Finansinspektionen är tillsynen av de finansiella företagen och marknaderna en av huvuduppgifterna. Under 2008 förbrukades 67 procent av myndighetens resurser inom verksamhetsgrenen tillsyn. Tillsynen delas upp i stabilitetstillsyn och marknadstillsyn. Båda tillsynsgrenarna innehåller konsumentskyddsaspekter.

Tillsynen avseende gränsöverskridande finansiella företagsgrupper är en viktig del av den löpande tillsynen. Arbetet har bedrivits i grupper med tillsynsmyndigheter från flera EU-länder. Finansinspektionen har haft en central samordningsroll som ansvarig för hemlandstillsynen av systemviktiga bankgrupper.

Inom ramen för EU-samarbetet arbetar Finansinspektionen aktivt i flera sammanhang, främst inom de europeiska tillsynskommittéerna. För bank finns CEBS (Committee of European Banking Supervisors), inom värdepapper finns CESR (Committee of European Securities Regulators) och för försäkringar och tjänstepensioner finns CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors).

På global nivå deltar Finansinspektionen i arbetet inom flera organisationer vilka syftar till att skapa en gemensam, internationell regel- och tillsynsstandard på finansmarknaderna. Inom bankområdet finns Baselkommittén (The Basel Committee on Banking Supervision), för försäkringstillsynsmyndigheter finns IAIS (International Association of Insurance Supervisors), för värdepapperstillsyn finns IOSCO (International Organization of Securities Commissions) och för finansiella åtgärder mot penningtvätt finns FATF (Financial Action Task Force).

Finansinspektionen tillämpar en strategi där företagen delas in i fyra riskklasser efter den påverkan de bedöms ha på det finansiella systemet, där riskklass I bedöms ha störst betydelse.

Tabell 9.2 Totalt nedlagd tid i antal timmar på tillsynsaktiviteter i riskklasserna

	2006	2007	2008
Riskklass I	12 683	15 368	13 596
Riskklass II	9 984	11 334	15 884
Riskklass III	10 400	9 035	16 624
Riskklass IV	721	715	337
SUMMA	33 788	36 452	46 441

Det totala antalet timmar nedlagd tid på riskklasserna har ökat kraftigt, särskilt i riskklasserna II och III. Detta är ett resultat bl.a. av att resurserna till Finansinspektionen totalt sett har ökat under senare år, att vissa omklassificeringar har gjorts, samt omprioriteringar under hösten 2008 i samband med finanskrisen. Minskningen i riskklass I förklaras också av omklassificeringar och omprioriteringar.

Finansinspektionen har i sin tillsyn redovisat utvecklingen avseende IT-incidenter inom de finansiella företagen. Granskningen visar att IT-avbrotten ökar hos vissa företag och minskar hos andra. Finansinspektionen konstaterar att det till stor del är samma företag som återkommande har ett stort antal avbrott. Hos företag med många avbrott är sannolikheten således stor att de fortsätter ha en instabil IT-lösning. Totalt sett ligger antalet avbrott på en konstant, men hög nivå konstaterar Finansinspektionen.

Den tillsyn som utgått ifrån produktklassificeringen har utgjort 28 procent av den totala tillsynstiden. Produkterna är indelade i tre grupper: produkter med ett högt tillsynsbehov, medelhögt behov respektive lågt tillsynsbehov. Den tillsynstid som lagts ner på produkter fördelas med 66 procent på produkter med högt tillsynsbehov, 18 procent medelhögt behov och 16 procent lågt behov.

Finansinspektionens tillsynsarbete för att motverka penningtvätt och terrorismfinansiering genom platsundersökningar innebar att huvuddelen av värdepappersföretagens rutiner gällande penningtvätt granskats i samband med tillståndsverifieringen. En varning och en avgift om 50 miljoner kronor har under året meddelats av Finansinspektionen till en bank vars penningtvättsrutiner inte följde de krav som finns.

Den direkta redovisningstillsynen av företag som är noterade på en reglerad marknad ska utföras av den börs som driver denna marknad. Finansinspektionens tillsyn är därför inriktad på att övervaka börsernas redovisningstillsyn. Finansinspektionen har undersökt börsernas rutiner för tillsynen och konstaterar att det är fortsatt viktigt att börserna löpande utvärderar sina resurser i frågan. Finansinspektionen konstaterar vidare att utvärderingen av börsernas årliga rapporter om redovisningstillsyn visserligen uppfyller ställda krav, men att förbättringsutrymme finns.

I samband med den finansiella krisen har Finansinspektionen regelbundet granskat effekterna av regeringens insatser. Finansinspektionen granskar bl.a. att de åtgärder som beslutats enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut också kommer hushållens och företagens berättigade intressen till del. Finansinspektionen ska vidare granska att instituten inte på ett otillbörligt sätt använder det stöd som har lämnats i form av garantier eller kapitaltillskott. I Finansinspektionens granskning ingår även

utvecklingen av institutens utlåning i andra länder, t.ex. utvecklingen av utländska dotterbolags utlåning och kreditförluster.

Konsumentfrågor

Inom den konsumentinriktade tillsynen har Finansinspektionen prioriterat sparande i traditionell pensionsförsäkring, fondsparande och ansvarsförsäkring.

Finansinspektionen har redovisat en bedömning av företagens rådgivning, information och klagomålshantering gentemot kunderna. Finansinspektionen bedömer att konsumentens ställning på finansmarknaden är god, trots de inbyggda intressekonflikter som finns mellan de finansiella företagen och deras kunder samt det utsatta läge som konsumenten per definition har vid användning av finansiella produkter.

Finansinspektionen har haft i uppdrag att genom information och privatekonomisk utbildning stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden. Inom ramen för detta uppdrag har Finansinspektionen tillsammans med Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten genomfört en kampanj i ett antal gymnasieskolor under temat ”Koll på cashen”. Totalt besöktes 24 skolor runt om i landet under tiden september till december 2008. Cirka 4 000 elever och 750 lärare deltog i kampanjen. Finansinspektionen har vidare driftsatt portalen www.finanskunskap.se i syfte att sprida information om läromedel och utbildningsmaterial för ämnet privatekonomi, i första hand till lärare och andra utbildare.

Finansinspektionen har också inom ramen för uppdraget deltagit i det särskilda pensionsråd som inrättats för samarbetet inom pensionsområdet och tillsammans med Aktiespararna bedrivit ett samarbete med tidningen Metro på temat kunskap för bättre privatekonomi. Finansinspektionen har motsvarande uppdrag under innevarande budgetår.

Regelgivning

Reglerna som Finansinspektionen tar fram ska enligt målen vara enkla, tydliga och ändamålsenliga samt bidra till stabilitet och genomlysning av de enskilda finansiella företagen och till ett gott konsumentskydd. Varje föreskrift och allmänt råd har inom Finansinspektionen därför genomgått en språkgranskning för att reglerna ska bli så tydliga och enkla som möjligt utifrån

givna förutsättningar. Ändamålsenligheten har prövats genom behovsanalyser.

Reglerna som Finansinspektionen tar fram ska utarbetas efter samråd med berörda intressenter. Insatserna ska dessutom sträva till att säkerställa en likformig tolkning av reglerna inom EU och att minska de administrativa kostnaderna för företagen i samband med regelgivningen. De föreskrifter och allmänna råd som beslutats av Finansinspektionen har därför föregåtts av en behovsanalys som bl.a. har syftat till att bedöma behovet av reglerna i förhållande till de administrativa kostnader dessa medför för företagen.

Genom behovs- och konsekvensanalyser försöker Finansinspektionen säkerställa att relevanta marknadsmisslyckanden identifieras och att de regler som införs bidrar till stabiliteten i de finansiella företagen och ett gott konsumentskydd.

Tillstånd och anmälningar

Finansinspektionen bedriver en omfattande verksamhet med att ge olika typer av tillstånd för att bedriva finansiell verksamhet. Finansinspektionen tar även emot olika slags anmälningar från företagen. Handläggningen av denna verksamhet ska hålla hög kvalitet samt vara snabb och kostnadseffektiv. Under 2008 inkom 5 695 ärenden avseende ansökningar om tillstånd samt anmälningar till Finansinspektionen, motsvarande siffra under 2007 var 6 119. Den totala genomsnittliga handläggningstiden 2008 låg på samma nivå som 2007.

Tabell 9.3 Genomsnittlig handläggningstid i dagar för tillstånds- och anmälningensärenden

Antal dagar/ärende			
	2006	2007	2008
Handläggningstid	31	29	29

Finansinspektionen har ett serviceåtagande för tillstånds- och anmälningensärenden, vilket anger ramar för den tid det ska ta att handlägga ett ärende av ett visst slag. Under 2008 behandlades 86 procent av ärendena inom utsatt tid, motsvarande för 2007 var 90 procent.

Finansinspektionen har förklarat att det försämrade resultatet beror på en stor personalomsättning i kombination med ett stort antal ingripandeärenden och den finansiella turbulensen under hösten 2008.

Statistik

Finansinspektionen ansvarar för den officiella statistiken inom finansmarknadsområdet. Finansinspektionen samlar in uppgifter från företagen, men produktionen av statistiken sköts av Statistiska centralbyrån (SCB) på Finansinspektionens uppdrag. Riksbanken omfattas också av samarbetet på statistikområdet. Rådet för finansmarknadsstatistik, som inrättades 2007 med syfte att bland annat lämna synpunkter på utformning och utvecklingsbehov, består av kvalificerade användare av den aktuella statistiken. Rådet har diskuterat och gett synpunkter på det för Finansinspektionen och SCB viktiga arbetet med de finansiella företagens inrapportering, som under året bedrivits inom ramen för Finansinspektionens uppdrag att minska företagets administrativa börda.

Östersjösamarbete

Finansinspektionen ska medverka till goda förutsättningar för att bedriva finansiell verksamhet i Östersjöområdet och övriga Norden. Inom detta område har Finansinspektionen tagit olika initiativ.

- Finansinspektionen har haft en nära samverkan och en löpande dialog med den svenska finansbranschens organisationer bl.a. om ny regelgivning. Finansinspektionen pekar också på sin strävan att snabbt kunna handlägga tillståndsärenden för att underlätta etablering i Sverige.
- Tillsynen över större koncerner med utlandsverksamheter har skett genom samarbete med utländska tillsynsmyndigheter. Fokus på konsumentskyddsfrågor har förstärkts i syfte att främja konsumenternas tillit och förtroende för Sverige som finansplats.
- Alla företag som driver värdepappersrörelse är skyldiga att rapportera samtliga transaktioner med finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad. Finansinspektionens egenutvecklade system för övervakning av denna handel (transaktionsrapporteringssystemet) har tagits fram i samarbete med tillsynsmyndigheter i Norden och Litauen. Även tillsynen kring OMX utvecklas inom Östersjöområdet.

Statskontorets rapport *Finansinspektionen – verksamhet och resurser 2009:7*

Statskontoret har under året kartlagt Finansinspektionens verksamhet i förhållande till beslutade och planerade förändringar samt analyserat förutsättningarna för att effektivisera verksamheten. Statskontoret har även genomfört en jämförande analys av verksamhet och resurser mellan Finansinspektionen och ett urval av motsvarande tillsynsmyndigheter inom EU och övriga Norden.

Statskontoret gör bedömningen att skillnader i uppdrag och organisation gör att det inte är meningsfullt att jämföra kostnader och dimensionering för de studerade europeiska tillsynsmyndigheterna. Statskontoret anser att det finns delar av Finansinspektionen som kan behöva förstärkas, både tillfälligt och permanent, samtidigt som det finns utrymme för effektivisering av kärnverksamheten. Statskontoret anser också att effektiviseringar kan och bör genomföras inom Finansinspektionen och att en diskussion bör föras om ambitionsnivån avseende den operativa tillsynen.

Finansinspektionen har med anledning av Statskontorets bedömningar redovisat sina synpunkter och redogjort för planerade insatser (Fi2009/5045).

9.3.2 Analys och slutsatser

Regeringen anser att Finansinspektionen fyller en viktig roll inom den finansiella sektorn. Den finansiella tillsynen är central för såväl stabiliteten i systemet som konsumentskyddet. Under 2000-talet har Finansinspektionens verksamhet kännetecknats av stora förändringar genom vidgade uppdrag vad gäller tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning. Inte minst de senaste två årens finanskris har understrukit den turbulenta miljö som myndigheten verkar i.

Regeringen vill betona vikten av att den tillsyn som Finansinspektionen bedriver prioriteras utifrån dess betydelse för systemstabiliteten och konsumentskyddet. En viktig del i detta är att Finansinspektionens strategi för tillsynsarbetet är väl dokumenterad och kommunicerad. En annan viktig del är att Finansinspektionen i sin förebyggande tillsyn tillser att bankerna och kreditinstitutet har en god kapitalberedskap och förebygger potentiellt skadliga risker i sin verksamhet. Proaktivitet förutsätter nära kontakt

med relevanta aktörer inom den finansiella sektorn. Ett led i denna strävan bör vara att öka den operativa tillsynen som genomförs på plats.

Regeringen vill även betona betydelsen av Finansinspektionens nyinrättade samordningsansvar och tillsynsansvar för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Inom det internationella samarbetet, främst inom ramen för EU, har Finansinspektionen en viktig uppgift som framöver kommer att utvecklas ytterligare. Finansinspektionens nya och utökade krav avseende samordning av tillsyn för gränsöverskridande banker och försäkringsbolag ska fullföljas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Regeringen vill även understryka vikten av att slutsatser av tillsynen ska vara underbyggda med kvalificerade analyser vilket, bl.a. förutsätter att analyserna sätts in i ett större finansiellt och samhällsekonomiskt perspektiv. På så sätt bör uppbyggnad och ansamling av risker kunna upptäckas tidigare. Utan tillräcklig analys och strategisk inriktning riskerar tillsynen att bli alltför reaktiv. Finansinspektionen bör också göra en översyn av prioriteringarna inom myndigheten mot bakgrund av erfarenheterna från den finansiella krisen.

Inom konsumentområdet spelar Finansinspektionen en viktig roll genom sitt ansvar för tillsyn och reglering. Finansinspektionens uppdrag att genom information och privatekonomisk utbildning stärka konsumentskyddet har genomförts väl och bör kunna bedrivas även kommande år.

En betydande del av Finansinspektionens resurser används för tillståndsprövning. Denna bör vara snabb och förutsägbar, särskilt då prövningen ofta berör nya företag eller företag i utveckling. Handläggningstiderna är oförändrade i förhållande till året innan och färre ärenden har behandlats inom utsatt tid. Regeringen bedömer att inom detta område bör förbättringar kunna genomföras.

Uppgifterna inom Finansinspektionen ställer sammantaget stora krav på myndighetens kompetens och anpassningsförmåga och det är myndigheten som ansvarar för att nödvändig kompetens rekryteras, utvecklas och vidmakthålls. Dessutom ska Finansinspektionen tillse att verksamheten inom myndigheten kan bedrivas effektivt. I detta ligger bl.a. att myndighetens ledning utformar effektiva styrprocesser som medger flexibilitet och underlättar prioriteringar. Detta

medför att befintliga resurser kan utnyttjas mer effektivt.

Regeringen ser positivt på de ambitioner och initiativ till förändringar som myndigheten nu vidtar. Statskontorets rapport utgör här ett underlag för den fortsatta utvecklingen av Finansinspektionens verksamhet. Det bör även betonas att Finansinspektionen de senaste åren tillförts ökade resurser, vilka främst motiverats av utvidgade uppgifter. Nya resurser måste dock alltid prövas mot befintlig verksamhet för att klargöra möjligheter till ökad samordning och ökad effektivitet inom myndigheten. Regeringen avser att i samband med styrningen av Finansinspektionen följa upp myndighetens insatser för att utveckla effektiviteten.

Regeringens bedömning är att Finansinspektionen i stort har levt upp till ställda krav inom de givna ramarna. Därmed har Finansinspektionen bidragit till gällande mål för området (målen anges i avsnitt 9.2).

9.4 Politikens inriktning

Det senaste årets utveckling på de finansiella marknaderna har visat moderna ekonomiers beroende av stabila finansiella marknader med väl fungerande regler och tillsyn. Den internationella finanskrisen har också tydligt visat att staten har en central roll att spela för att minska olika störningar inom det finansiella systemet när dessa uppstår. Finanskrisen har ställt Finansinspektionen och det framväxande internationella tillsynssamarbetet inför nya utmaningar. Insatserna från regeringar, centralbanker och tillsynsmyndigheter innebär att statens roll, och förväntningarna härpå, har förändrats. Krisen har också gett viktiga erfarenheter som gör att arbetet med reglering och tillsyn nu diskuteras, utvärderas och nyorienteras på olika nivåer. Som en konsekvens av den finansiella krisen har en rad insatser beslutats och genomförts, vilka redogörs för närmare i avsnitt 2.4.1. En redogörelse för regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet lämnas i avsnitt 2.6.1.

Under året har därutöver flera nya reformer genomförts eller föreslagits inom det finansiella området. Uppgiften att genomföra dessa ligger till stor del på Finansinspektionen.

9.4.1 Beslutade reformer

Nya och utvidgade regler om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har införts i enlighet med proposition Genomförande av tredje penningtvättsdirektivet (prop. 2008/09:70, bet. 2008/09:JuU13, rskr. 2008/09:163). De nya bestämmelserna innebär att fler aktörer omfattas, att kraven på aktörerna höjs och att tillsynen skärps. Bestämmelserna omfattar även åtgärder mot finansiering av terrorism genom att samma åtgärder som används för att bekämpa penningtvätt även ska nyttjas för att förhindra finansiering av terrorism. Finansinspektionen har ett samordningsansvar för tillsynen som utförs vid flera myndigheter och organ.

Genom förslagen i regeringens proposition Säljstödjande finansiering (prop. 2008/09:148) kan bl.a. ett företag i en icke finansiell koncern tillhandahålla finansiering i samband med avsättning av varor och tjänster som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern utan krav på tillståndspflicht enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (bet. 2008/09:FiU31, rskr. 2008/09:262).

Bestämmelserna om ägarprövning i finansiella företag har blivit tydligare och mer förutsägbara i samband med genomförandet av förslagen i proposition Förvärv av kvalificerade innehav i finansiella företag, m.m. (prop. 2008/209:155, bet. 2008/08:FiU32, rskr. 2008/09:225). Genom denna reform har EG:s s.k. förvärvsdirektiv (2007/44/EG) genomförts i svensk rätt. Förvärvsdirektivet harmoniserar den ägarprövning som ska göras vid vissa större förvärv av aktier eller andelar i kreditinstitut, värdepappersföretag och försäkringsföretag. Ändringarna innebär bl.a. att det tydligare anges vad Finansinspektionen ska väga in vid sin bedömning och hur myndighetens handläggning ska gå till.

Regler som förbjuder börser att uppställa oskäligt betungande krav på börsens emittenter och deltagare har beslutats och genomförts genom regeringens proposition Oskäliga krav i börsens regelverk (prop. 2008/09:164, bet. 2008/09:FiU30, rskr. 2008/09:261).

EG:s direktiv om gränsöverskridande fusioner har genomförts för bankaktiebolag, kreditmarknadsföretag, fondbolag, värdepappersbolag, börser, clearingorganisationer och försäkringsaktiebolag genom förslagen i proposition Gränsöverskridande fusioner för finansiella företag

m.m. (prop. 2008/09:180 bet. 2008/09:FiU38, rskr. 2008/09:298).

9.4.2 Planerade reformer och insatser

Några reformer planeras inom området, vilka också innebär utvidgningar av Finansinspektionens uppdrag.

Försäkringsrörelselag

Ett arbete pågår med att utarbeta en ny försäkringsrörelselag. Den kommande reformen bygger på förslagen från Försäkringsföretagsutredningen. Utredningens förslag återfinns i betänkandet Ny associationsrätt för försäkringsföretag (SOU 2006:55). Betänkandet har remissbehandlats (Fi2006/2981). Den nya lagen innebär en språklig och redaktionell modernisering av rörelsereglerna för försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar. De rörelse regler som gäller för försäkringsbolag avses i huvudsak gälla även för försäkringsföreningarna. I förslaget avses även ingå en långtgående anpassning för de nämnda företagen till det allmänna associationsrättsliga regelverket. Den nya försäkringsrörelselagen avses träda i kraft den 1 januari 2011.

Betaljänstdirektivet

Betaljänstdirektivet (Payment Services Directive, PSD) är antaget inom EU och ska införlivas med svensk rätt. Bestämmelserna innehåller regler för tillhandahållande av betaltjänster och syftar till att i stor utsträckning harmonisera regelverket för dessa tjänster inom EU. Dessutom innehåller direktivet regler om hur verksamheten i en ny form av institut, betalningsinstitut, ska bedrivas. Betalningsinstitut ska enligt direktivet vara föremål för tillsyn på nationell nivå. Beredning av förslag till införlivande av betaltjänstdirektivet med svensk rätt pågår.

9.4.3 Resurstillskott

Faktorer som nya europeiska regelverk, ökat internationellt tillsynssamarbete, ökad internationalisering av svenska finansiella företag och ökade krav avseende konsumentfrågorna, präglar verksamheten vid Finansinspektionen. Till detta

ska läggas effekterna för myndigheten av den finansiella krisen.

Finansinspektionen är mot denna bakgrund i behov av ökade resurser. I 2009 års proposition om vårtilläggsbudget (prop. 2008/09:99) ökades anslaget för Finansinspektionen. Därutöver föreslås ytterligare ett resurstillskott fr.o.m. 2010, vilket framgår av förslagen i avsnitt 9.5.1.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 1:11 Finansinspektionen

Tabell 9.4 Anslagsutveckling för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

År	Utfall	2008	2009	2010	2011	2012
2008	Utfall	213 258				
2009	Anslag		252 774 ¹			
2010	Förslag			263 609		
2011	Beräknat				265 645 ²	
2012	Beräknat					267 054 ³

¹ Inklusive tilläggsbudget till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21).

² Motsvarar 263 609 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Finansinspektionens förvaltningskostnader avseende tillsyn och regelgivning inom det finansiella området. Inspektionens tillståndsprövning finansieras helt med avgifter från de ansökande företagen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 9.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	303 194	34 735	257 301	80 628
Prognos 2009	325 000	30 000	286 000	69 000
Budget 2010	317 000	35 000	299 000	53 000

Avgifterna regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen och genom förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna bestäms i syfte att uppnå full kostnadstäckning. Finansinspektionen tar ut avgifter för den verksamhet som är anslagsfinansierad, bortsett från verksamheten som avser samordning av tillsyn för penningtvätt. Detta innebär att en

höjning av anslaget är saldoneutralt då motsvarande belopp tas in på inkomstsidan.

I beloppen för intäkter till inkomsttitel ingår även bötesmedel och andra sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelser, vilket förklarar överskottet för respektive år.

Regeringens överväganden

Tabell 9.6 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	227 774	227 774	227 774
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 835	9 655	10 914
Beslut	28 000	28 216	28 366
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	263 609	265 645	267 054

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Finansinspektionen har fått utökade uppgifter avseende såväl tillsyn som reglering avseende exempelvis arbetet med samlade kapitalbedömningar och det kommande Solvens 2-regelverket. Därutöver har myndighetens uppgifter utvidgats i samband med den finansiella krisen och de åtgärder som vidtagits genom regeringens stabilitetsplan. Finansinspektionen står vidare inför nya och utvecklade krav på samordning av tillsyn för gränsöverskridande tillsynsarrangemang vilka finns inom bankområdet, försäkringsområdet och för finansiella konglomerat. Mot bakgrund av ovanstående utökas anslaget med 28 miljoner kronor.

Av anslaget beräknas 5 000 000 kronor avsättas för satsningar inom konsumentområdet för genomförande av bl.a. privatekonomisk utbildning och 3 500 000 kronor för den nya samordningsfunktionen inom Finansinspektionen för åtgärder mot penningtvätt och terrorism.

Regeringen föreslår att anslaget för Finansinspektionen under 2010 uppgår till 263 609 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 265 645 000 kronor och för 2012 till 267 054 000 kronor.

10 Riksgäldskontoret

10.1 Omfattning

Riksgäldskontoret är statens finansförvaltning. Uppdraget är att finansiera det som regering och riksdag har beslutat. I uppdraget ingår att vara statens internbank, förvalta och finansiera statskulden samt att ge statliga garantier och lån. Sedan den 1 januari 2008 ansvarar Riksgäldskontoret för insättningsgarantin och investerarskyddet och sedan den 1 november 2008 är Riksgäldskontoret även stödmyndighet enligt lagen om statligt stöd till kreditinstitut.

Verksamhetsgrenarna hänger naturligt ihop. Statens internbank tillhandahåller system för statens in- och utbetalningar. Skillnaden mellan in- och utbetalningarna till och från staten styr hur mycket Riksgäldskontoret behöver låna, vilket i sin tur påverkar statsskuldens storlek. Garantier är en latent skuld. Detta innebär att om staten måste infria en garanti eller ge finansiellt stöd utbetalas pengar, vilket gör att statskulden ökar. Insättningsgarantin, investerarskyddet och stödet till kreditinstitut har starka beröringspunkter med övrig garantiverksamhet. Det lagfästa målet för statsskultsförvaltningen är att låna till så låg kostnad som möjligt utan att ta för stora risker. Regeringen styr statsskultsförvaltningen genom årliga riktlinjer till Riksgäldskontoret.

10.2 Resultatredovisning

Riksgäldskontoret har under 2008 genomfört sina uppgifter inom befintliga ramar. Utfallet på förvaltningskostnadsanslaget blev 281 miljoner kronor, vilket motsvarar det anvisade anslaget.

10.2.1 Resultat

Statens internbank

Statens internbank inom Riksgäldskontoret tillhandahåller system och tjänster till statliga myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag. Myndigheternas låneramar beslutas av riksdagen och räntan på lån och placeringar bestäms utifrån Riksgäldskontorets kostnad för upplåningen. Statens internbank har, förutom att låna ut och ta emot inlåning, även i uppgift att hantera de månadsvisa överföringarna från anslag för förvaltningsändamål till statliga myndigheters räntekonton hos Riksgäldskontoret.

För att myndigheterna ska kunna utföra betalningar för exempelvis transfereringar, skatter, löner och hyra upphandlar Riksgäldskontoret ramavtal för betaltjänster. De statliga myndigheterna är enligt betalningsförordningen skyldiga att avropa dessa avtal om inte särskilda skäl föreligger. De banker som Riksgäldskontoret har tecknat ramavtal med avseende betalningsförmedling är Nordea, SEB och Swedbank. Under 2008 förlängdes ramavtalen, vilket innebär att nuvarande avtal löper till slutet av mars 2011. Under 2008 tecknades nya ramavtal för betalkort, resekonto och inköpskort. Den statliga betalningsmodellen, av vilken ramavtalen utgör en viktig del, ska tillgodose behovet av säkerhet, information och valfrihet. Betalningarna ska förmedlas kostnadseffektivt och staten ska ha en konkurrensneutral relation till bankerna.

Under 2008 fortsatte de statliga betalningarna att öka medan kostnaderna för att förmedla betalningarna minskade. En förklaring är att 2008 var första året då de nya ramavtalen fick fullt genomslag på årsbasis. Under 2008 uppgick betalningsflödet till 4 847 miljarder kronor,

vilket var en ökning på ca 4 procent. Ramavtalsbankerna förmedlade 132 miljoner betalningar, för vilka myndigheterna betalade 114 miljoner kronor. I förhållande till 2007 betalade myndigheterna 8,5 miljoner kronor mindre 2008 för att få sina betalningar genomförda. Under 2008 var genomsnittspriset per betalning 0,86 kronor vilket kan jämföras 0,95 kronor 2007.

Tabell 10.1 Antalet betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalsystem

	2005	2006	2007	2008
Antal betalningar (miljoner)	125	123	127	132
Total kostnad (miljoner kr)	161	152	122	114
Kostnad/betalning (kr/st.)	1,28	1,23	0,95	0,86

Den samlade utlåningen från statens internbank till myndigheter, affärsverk och vissa bolag uppgick till 236 miljarder kronor vid 2008 års slut. Detta var 21 miljarder kronor lägre än vid föregående årsskifte. Förklaringen är främst att Banverket och Vägverket löst in merparten av sina lån eftersom infrastrukturinvesteringar fortsättningsvis ska finansieras direkt från anslag. Den enskilt största låntagaren är Centrala studie-stödsnämnden. Myndighetens upplåning ökade med 5 miljarder kronor under 2008 och uppgick vid årets slut till 154 miljarder kronor. Affärsverken och de statliga bolagen ökade tillsammans sin upplåning med 5 miljarder kronor till 29 miljarder kronor. Den största låntagaren bland dessa är Botniabanan AB som står för 14,6 miljarder kronor.

Den samlade inlåningen till statens internbank från myndigheter, affärsverk och vissa bolag uppgick till 86 miljarder kronor vid 2008 års slut. Detta är en ökning med 10 miljarder kronor jämfört med 2007. Ökningen beror främst på den under hösten 2008 inrättade stabilitetsfonden, som innebar att 15 miljarder kronor fördes från statsbudgeten till ett konto hos statens internbank.

Den årliga kundenkät som myndigheterna svarade på visar fortsatt god nöjdhet över internbankens service och tjänster. Nöjdhetsindex var 85 av maximalt 100 för 2008, vilket var något högre än föregående år.

Statsskuldsförvaltning

Statsskuldspolitiken styrs av det övergripande målet att statens skuld ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras sam-

tidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer. Den statsskuldspolitiska styrningen avser inte statsskuldens storlek, då denna i huvudsak påverkas av faktorer som finanspolitik och konjunkturutveckling.

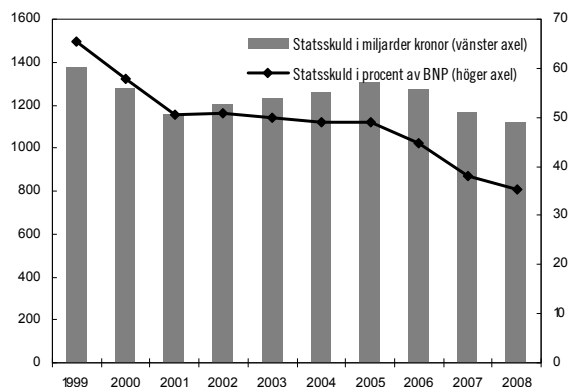
Regeringen styr statsskuldsförvaltningen genom treåriga riktlinjebeslut som fattas i november varje år. Riksgäldskontoret lämnar förslag till riktlinjebeslut och Finansdepartementet remitterar förslaget till Riksbanken för yttrande. När regeringen har fattat riktlinjebeslut ansvarar Riksgäldskontoret för att strategiska beslut fattas inom ramen för regeringens riktlinjer och att dessa omsätts i den operativa förvaltningen av skulden. Centralt i riktlinjerna är besluten om skuldens sammansättning och löptid, eftersom dessa båda parametrar är avgörande för avvägningen mellan kostnad och risk.

Hittills har regeringen årligen lämnat en utvärderingsskrivelse avseende statens upplåning och skuldförvaltning till riksdagen, men fr.o.m. 2008 lämnas skrivelsen vartannat år, vilket innebär att nästa utvärderingsskrivelse lämnas till riksdagen våren 2010. Vid behandlingen av skrivelsen under våren 2008 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2003–2007 (skr. 2007/08:104), gjorde finansutskottet bedömningen att regeringens beslut om riktlinjer för perioden fattats i enlighet med målet att långsiktigt minimera kostnaderna för statsskulden med beaktande av risken i förvaltningen (bet. 2007/08:FiU22, rskr. 2007/08:104). I betänkandet framgår även att utskottets helhetsintryck av Riksgäldskontorets verksamhet under utvärderingsperioden är mycket gott.

Nedan redovisas i korthet uppnådda resultat samt regeringens preliminära syn på den genomförda statsskuldsförvaltningen 2008. En mer utförlig utvärdering av åren 2005–2009 kommer att lämnas till riksdagen under våren 2010.

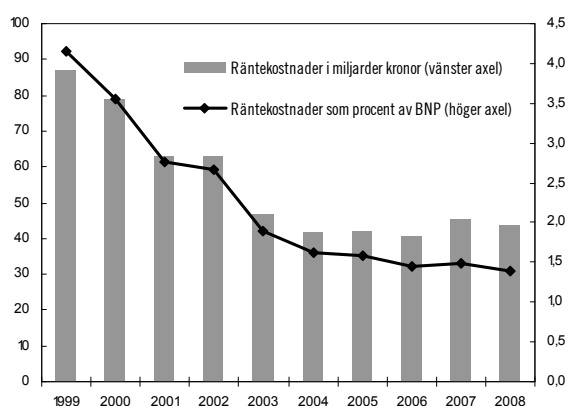
Statsskuldens storlek och förväntade utveckling är en utgångspunkt för hur statsskuldspolitiken ska avvägas. De senaste åren har statsfinanserna varit starka, vilket har inneburit att statsskulden minskat. Under perioden 1999–2008 minskade statsskulden med 255 miljarder kronor, för att uppgå till 1 119 miljarder kronor vid 2008 års slut (mätt som okonsoliderad statsskuld). I förhållande till BNP har skuldens andel under samma period minskat från 73 till 35 procent.

Diagram 10.1 Statsskulden

De senaste tio åren har räntekostnaderna för statsskulden halverats, från runt 90 miljarder kronor per år till runt 45 miljarder kronor per år. Detta är både en följd av att statsskulden minskat och att räntenivåerna gått ner. I förhållande till BNP har de kostnadsmissiga räntorna minskat från runt 4 procent för tio år sedan till runt 1,5 procent de senaste åren.

Diagram 10.2 Kostnadsmissiga statsskuld räntor

För styrningen av statsskulden används sedan 2007 ett särskilt statsskuldsmått, kallat SSK-måttet, skuldens summerade kassaflöden. Syftet med SSK-måttet är att det ska spegla statsskuldens riskexponering på bästa sätt, varför kupongbetalningar och inflationskompensation inkluderas förutom den nominella skulden. Regeringen styr statsskuldens sammansättning genom att ange målandelar för valutaskulden och den reala kronskulden. Därtill består statsskulden av nominell kronskuld, vars andel blir en direkt konsekvens av målandelarna för de båda övriga skuldandelarna. Regeringen har sedan 2001 strävat efter att minska andelen valutaskuld och öka andelen realskuld. I riktlinjebeslutet för 2008 fastställdes att valutaskulden skulle minska till 15 procent av statsskulden. I syfte att nå

önskad måandel för valutaskulden, beslutade regeringen om ett riktvärde för valutaskuldens amortering på 40 miljarder kronor. Vidare gavs Riksgäldskontoret möjlighet att avvika med ± 15 miljarder kronor från den beslutade amorteringstakten. Sommaren 2008 uppnåddes målet om 15 procent valutaskuld, varför regeringen i augusti 2008 beslutade att upphäva amorteringsriktvärdet. I stället fastställdes att valutaskulden ska styras mot andelen 15 procent med ett styrintervall på ± 2 procentenheter. Vid 2008 års slut uppgick andelen valutaskuld till 16,6 procent. I riktlinjebeslutet för 2008 angav regeringen att den reala kronskulden skulle utgöra 25 procent av statsskulden. Riksgäldskontoret fick i uppdrag att själv lägga fast ett avvikelseintervall kring andelen real kronskuld. Vid 2008 års slut uppgick den reala kronskulden till 28,2 procent. Detta var utanför det avvikelseintervall på ± 2 procentenheter som Riksgäldskontoret hade fastställt. I riktlinjerna för 2008 skrev regeringen att man inte ser något hinder mot att avvikelseintervallet justeras om Riksgäldskontoret anser att det finns skäl för det. Motiveringen var att kostsamma återköp och tvära kast i upplåningspolitiken bör undvikas. Realskuldens storlek är svår att påverka då emissionerna är små och endast små volymer löper till förfall de närmaste åren. Vid 2008 års slut uppgick andelen nominell kronskuld till 55,2 procent.

Statsskuldens löptid styrdes under 2008 genom att regeringen lade fast ett riktvärde om 4,8 år för den samlade löptiden i statsskulden. Vid slutet av året uppgick den genomsnittliga löptiden till 4,7 år. Löptiden i de tre skuldslagen skiljer sig åt. Under 2008 var riktvärdet för den nominella skulden 3,5 år, för valutaskulden 0,125 år och för realskulden 10,6 år. Från 2009 lägger regeringen fast separata målvärden för vart och ett av de tre skuldslagen, i stället för som tidigare samlat för hela skulden. För 2009 beslutades oförändrade löptidsriktvärden, förutom för realskulden som av tekniska skäl sänktes till 10,1 år. I mars 2009 beslutade regeringen att temporärt upphäva riktvärdet för löptiden avseende den nominella kronskulden för att ge Riksgäldskontoret möjlighet att emittera en ny lång obligation i syfte att kunna tillgodogöra sig kostnadsfördelarna i en miljö med låga långa räntor. Ytterligare ett motiv var att minska refinansieringsrisken och sprida upplåningen på fler löptider i en situation när utsikterna för statsfinanserna försämrades och osäkerheten till-

tog. Totalt lånades 38 miljarder kronor i en 30-årig nominell obligation till räntan 3,75 procent.

Riksgäldskontoret har möjlighet att ta ränte- och valutapositioner för att, med beaktande av risk, sänka kostnaderna för statsskulden. Positionerna ska tas med derivatinstrument, men får inte tas på den svenska räntemarknaden. Positionerna begränsas genom att regeringen anger en samlad högsta risknivå. Riksgäldskontorets styrelse fattar beslut om de strategiska positionerna, medan den aktiva förvaltningen är delegerad inom myndigheten.

I december 2008 beslutade Riksgäldskontoret att ta en strategisk position (motsvarande 15 miljarder kronor) för en starkare krona genom att köpa kronor och låna i euro. Då kronan låg kvar på en svag nivå under våren beslutade regeringen i maj 2009, efter förslag från Riksgäldskontoret, att höja utrymmet för strategiska positioner i kronor gentemot andra valutor från 15 till 50 miljarder kronor. Skälet var att ge Riksgäldskontoret ytterligare flexibilitet i syfte att möjliggöra lägre kostnader för statsskulden. Bakgrunden var att kronan bedömdes vara betydligt svagare än vad som kunde motiveras av fundamentala förhållanden och att kronan rimligen borde stärkas när den finansiella oron ebbat ut och konjunkturen börjat återhämta sig. Genom att öka valutaexponeringen när kronan är svag och reducera den när kronan har stärkts kan kostnaden för statsskulden sänkas.

I början av mars 2009 realiserade Riksgäldskontoret en strategisk position avseende dollarförstärkning gentemot euron. Positionen resulterade i en vinst på 2,5 miljarder kronor.

Under 2008 genererade den aktiva förvaltningen en vinst på 492 miljoner kronor. Den aktiva förvaltningens sammanlagda vinst för perioden 2004–2008 uppgick till 358 miljoner kronor. En vinst från en strategisk position eller från den aktiva förvaltningen minskar statens räntekostnader med samma belopp.

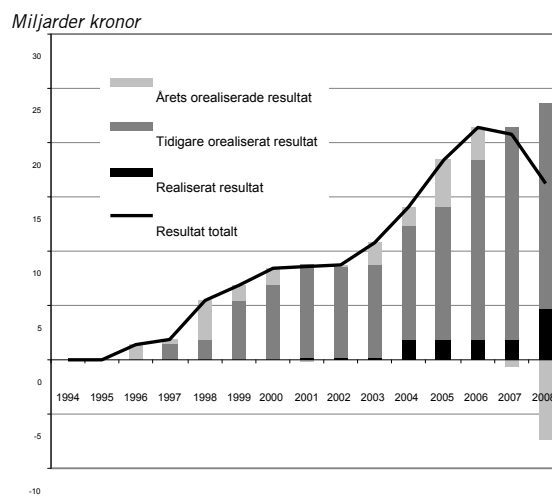
Tabell 10.2 Resultat av aktiv förvaltning, miljoner kronor

Miljoner kronor	2004	2005	2006	2007	2008
Total förvaltning	195	-430	339	-238	492
Summa resultat 2004–2008					358

Under 2008 var inflationstakten högre än den genomsnittliga break even-nivån i realskulden, vilket innebar att det kalkylmässiga resultatet för realskulden visade underskott under 2008. I

december 2008 förföll en realobligation som introducerades 1995. Den gav ett realiserat överskott på 2,9 miljarder kronor.

Diagram 10.3 Kalkylmässigt resultat för realskulden

Under hösten 2008 fördubblades i det närmaste Riksgäldsspar till följd av insättningar från privatpersoner i samband med höstens finansoro. Upplåningen på privatmarknaden minskade kostnaderna för statsskulden med 144 miljoner kronor under 2008 och med 710 miljoner kronor under perioden 2004–2008.

Tabell 10.3 Kostnadsbesparing privatmarknadsupplåning

Miljoner kronor	2004	2005	2006	2007	2008
Premieobligationer	110	98	150	149	106
Riksgäldsspar	6	10	27	23	38
Riksgäldskonto	-4	-2	-	-	-
Summa besparing	112	106	177	171	144
Summa besparing 2004–2008					710

Riksgäldskontorets marknads- och skuldvard har bedrivits enligt samma principer som tidigare (transparens, förutsägbarhet och långsiktighet). Liksom tidigare år fick Riksgäldskontoret och den svenska statspappersmarknaden ett gott betyg i den årliga undersökningen gjord av marknadsundersökningsföretaget Prospera. Under hösten 2008 utsattes systemet med marknadsvärdande repor för en så allvarlig påfrestning att faciliteten i statsskuldväxlar fick stängas. I stället beslutade Riksgäldskontoret att öka utbudet statsskuldväxlar genom extra utestående emissioner på upp till 150 miljarder kronor. Den 29 oktober beslutade riksdagen, med retroaktiv

verkan, om en ändring i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning. Därtill beslutade regeringen om ett tillägg i riktlinjebeslutet för statsskuldens förvaltning 2008, där den maximala utestående volymen av extra-emitterade växlar begränsades till 200 miljarder kronor. Det högre beloppet sattes för att skapa ytterligare utrymme om behov skulle uppstå. Som mest var extra växlar för 120 miljarder kronor utestående och totalt emitterade Riksgäldskontoret extra växlar för 167,7 miljarder kronor. De sista extraemitterade växlarna förföll i mars 2009. Riksgäldskontorets agerande bedöms ha bidragit till en högre likviditet på den svenska räntemarknaden, vilket bedöms ha haft en stabiliserande inverkan.

Garantier och krediter

Finansornon innebar att det blev svårare för många företag att få lån. Som en följd av detta beslutade riksdagen om nya statliga garantier och krediter (se avsnitt Finansiell stabilitet nedan). I syfte att underlätta finansiering med längre löptid till svensk exportindustri fick Riksgäldskontoret, februari 2009, i uppdrag att tillhandahålla Svensk Exportkredit AB (SEK) en låneram om 100 miljarder kronor under 2009. Regeringen föreslår att låneramen förlängs in i 2010 (se utgiftsområde 24, avsnitt 4.7.8). Hittills har låneramen inte utnyttjats.

I maj 2009 beslutade Riksbanken om en förstärkning av valutareserven med upp till 100 miljarder kronor. Anledningen var att Riksbanken behövt använda en del av valutareserven för utlåning till svenska banker och utländska centralbanker. Riksgäldskontoret lånar upp valutatan för Riksbankens räkning. Vid halvårsskiftet hade valuta motsvarande 66 miljarder kronor lånats ut från Riksgäldskontoret till Riksbanken för att återställa valutareserven. Därefter har 3 miljarder euro lånats upp vilket tillsammans med den tidigare upplåningen till Riksbanken motsvarar totalt cirka 96 miljarder kronor. Syftet med utlåningen är att värna den finansiella stabiliteten och ha god beredskap om den finansiella krisen skulle bli djup och långvarig.

I juni 2009 fick Riksgäldskontoret i uppdrag att handlägga utlåning till Island som riksdagen bemyndigat regeringen att besluta om (se avsnitt 11 Kredit till annan stat).

Vid 2008 års slut uppgick garantiportföljen (exklusive bankgarantier och insättningsgarantier) till 51 miljarder kronor, vilket var en ökning

med 3 miljarder kronor jämfört med föregående år. Garantiportföljen är i stor utsträckning koncentrerad till ett fåtal stora projekt varav Öresundsbron står för 59 procent av garantiåtagandena. Övriga garantiåtaganden rör främst pensioner till tidigare anställda i statliga myndigheter som omvandlats till bolag (15 procent), internationella åtaganden (16 procent) och svenska kreditinstitut (10 procent). Utöver Riksgäldskontorets åtaganden finns särskilt garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner på drygt 91 miljarder kronor (hanteras av Finansdepartementet och Utrikesdepartementet) och garantier utställda av affärsverk och andra myndigheter på 1,7 miljarder kronor.

Tabell 10.4 Riksgäldskontorets garantiverksamhet 2004–2008

Miljoner kronor					
	2004	2005	2006	2007	2008
Garantiåtaganden					
- Ordinarie reserv	64 107	53 271	48 475	47 426	50 610
- Venantius AB	6 515	4 750	4 373	0	0
Saldo på garantireserver¹					
- Ordinarie reserv	1 629	1 748	1 949	2 191	2 278
- Venantius AB	543	551	562	0	0

¹ Avser de medel som avsatts på räntekonto i RKG för framtida infrianden av garantier, inklusive räntor.

Den ordinarie garantireserven uppgick till knappt 2,3 miljarder kronor vid 2008 års slut. Reserveringen för förväntade förluster i garantiportföljen uppgick till sammanlagt 1,1 miljarder kronor, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Vid sidan av garantireserven finns en särskild reserv för garantikapital till internationella finansiella institutioner. Ett infriande av en sådan garanti medför att reserven belastas, vartefter motsvarande belopp avräknas från anslag inom respektive departements ansvarsområde. Förfarandet innebär att saldot på denna särskilda garantireserv normalt kommer att vara noll kronor. Kostnaden för dessa åtaganden görs synlig genom att ändamålet för de anslag som täcker kapitaltillskottet har vidgats till att även gälla infrianden av garantikapital.

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten uppgick till knappt 21 miljarder kronor vid 2008 års slut. Utlåningen, som främst finansierar infrastrukturprojekt, ökade med 3 miljarder kronor under året. De största låntagarna är Botniabanan AB, Svensk-Danska bro-

om statligt stöd till kreditinstitut. Stödmyndighetens uppgift är att motverka allvarliga störningar i det finansiella systemet. I stödmyndighetens uppdrag ingår att ansvara för det statliga garantiprogrammet för att underlätta bankernas upplåning och att besluta om stödåtgärder till solventa banker och kreditinstitut. Riksgäldskontoret har också i uppgift att administrera den stabilitetsfond som inrättades för att finansiera stödåtgärderna. I rollen som stödmyndighet kan Riksgäldskontoret ingripa om ett finansiellt institut skulle få så stora ekonomiska problem att det finns risk för en allvarlig störning i det finansiella systemet i landet. Stödmyndighetens roll motsvarar den som Bankstödsnämnden hade under bankkrisen i början av 1990-talet. Regeringen har genom stödlagen ett brett mandat att vidta de stödåtgärder som situationen kräver. Med stöd av lagen har regeringen utfärdat förordningen (2008:820) om statligt stöd till kreditinstitut vilken ger Riksgäldskontoret möjlighet att ge stöd till institut som ansöker härom. Om stöd ges i andra former än kapitaltillskott måste regeringen besluta om stödet. Stöd ska ges i den form som är mest lämplig och åtgärderna ska utformas så att kostnaderna blir så låga för skattebetalarna som möjligt.

Avgifterna för garantiprogrammet fastställs av Riksgäldskontoret. Avgifterna är riskdifferenterade och bygger på en modell som tagits fram av Europeiska centralbanken (ECB). Till och med den 15 juni 2009 hade bankerna betalat in 380 miljoner kronor i avgift för att omfattas av lånegarantin. Eftersom merparten av garantierna tecknats sedan årsskiftet kommer de inbetalda garantiavgifterna att öka under året. Under det andra till fjärde kvartalet beräknas de inbetalda avgifterna uppgå till 2 050 miljoner kronor.

Riksgäldskontoret har sedan den 17 februari 2009 möjlighet att ge solventa banker och bostadsinstitut kapitaltillskott i form av aktiekapital eller s.k. hybridkapital och ska uppfylla villkoren enligt Finansinspektionens föreskrifter för att ingå i ett instituts kapitalbas som primärt kapital, dvs. kapital av högsta kvalitet. Syftet med kapitaltillskottsprogrammet är att möjliggöra för banker och bostadsinstitut att utöka sin utlåning till företag och hushåll för att på detta sätt undvika en kreditåtstramning. Programmet regleras i förordningen (2009:46) om kapitaltillskott till solventa banker m.fl. Den totala ramen för kapitaltillskottsprogrammet är 50 miljarder

kronor och finansieras genom stabilitetsfonden. I februari beslutade regeringen, i egenskap av största ägare i banken (19,9 procent), att delta i Nordeas nyemission med sin andel. Deltagandet skedde inom ramen för kapitaltillskottsprogrammet och är det hittills enda utnyttjandet av programmet. Nyemissionens storlek uppgick totalt till ca 2,5 miljarder euro, varav statens andel uppgick till 513 miljoner euro (motvarande 5,6 miljarder kronor). Den 15 juni var börsvärdet på de nytecknade aktierna 17,6 miljarder kronor. Ökningen beror dels på en positiv aktiekursutveckling, dels på att emissionen genomfördes till en kraftig rabatt.

I sin roll som stödmyndighet har Riksgäldskontoret gett särskilt stöd till en bank, Carnegie Investment Bank (CIB). Under hösten 2008 övertog Riksgäldskontoret ägandet av CIB och Max Matthiesen AB (MM) i enlighet med villkoren i ett pantavtal som ingåtts som säkerhet för ett lån på ca 2,4 miljarder kronor. Under våren 2009 såldes CIB och MM för ca 2,3 miljarder kronor. Enligt avtalet har staten dessutom rätt att ta del av eventuella framtida återbetalningar på vissa krediter som lämnats av CIB. Tidigare ägaren till CIB och MM, D. Carnegie AB, har vänt sig till Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut för att få Riksgäldskontorets värdering av bolagen prövad. Innan man på ett korrekt sätt kan ta ställning till värderingsfrågan måste dock ett antal grundförutsättningar slås fast. I syfte att få frågorna prövade i rätt ordning har Riksgäldskontoret väckt talan vid tingsrätten för att få dessa förutsättningar fastställda, samt begärt att tvisten i Prövningsnämnden förklaras vilande i avvaktan på tingsrättens avgörande.

Åtgärder och program som stödmyndigheten hanterar finansieras via den stabilitetsfond som riksdagen beslutade att inrätta hösten 2008. Medel till fonden, 15 miljarder kronor, tillsköts den 29 oktober 2008 genom ett särskilt anslag. Målet är att fonden inom 15 år ska uppgå till motsvarande 2,5 procent av BNP. För att fonden ska uppnå den målsatta nivån ska instituten framöver betala en stabilitetsavgift till fonden.

Stödmyndighetens förvaltningskostnader tas från stabilitetsfonden. Kostnaderna för stödmyndigheten begränsas av ett kostnadstak som fastställs av regeringen. Från det att stödmyndigheten inrättades hösten 2008 och till den 15 juni 2009 har 39 miljoner kronor använts ur stabilitetsfonden för att täcka de förvaltningskostnader som verksamheten medfört. För 2009

är taket för förvaltningskostnaderna för närvarande satt till 47,7 miljoner kronor. Förvaltningskostnadernas storlek är beroende av händelseutvecklingen och de åtgärder som vidtas inom ramen för stödmyndighetens verksamhet. Regeringen har för avsikt att även fastställa ett kostnadstak för stödmyndighetens förvaltningskostnader avseende 2010. Regeringen kommer i november att få en uppdaterad kostnadsprognos från Riksgäldskontoret inför fastställandet som görs i 2010 års regleringsbrev för Riksgäldskontoret.

Den 15 juni 2009 uppgick fondens placeringar i Riksgäldskontoret till 8,8 miljarder kronor. Fondens övriga behållningar består av de aktier i Nordea, en återstående fordran från försäljningen av CIB och MM samt ännu inte betalda garantiavgifter. Inklusivt marknadsvärdet av de aktier i Nordea som stabilitetsfonden förvärvat, uppgick fondens behållningar till 26,4 miljarder kronor den 15 juni 2009.

Tabell 10.6 Översikt, stabilitetsfonden den 15 juni 2009

Typ av transaktion	Miljoner kronor
Kapital, anslag till fonden	15 000
Garantiavgifter 2008	61
Garantiavgifter 2009, kvartal 1	319
CIB och MM (netto exkl. förvaltningskostn.) ¹	-1 056
Nordea, nyemission	-5 610
Ränta på behållning	115
Förvaltningskostnader	-39
Kvarstående behållning	8 790
Nordeaaktier, marknadsvärde	17 610
Värde inkl. Nordeaaktier	26 400

¹ Del av köpeskillingen för försäljningen av CIB och MM erläggs 2010.

10.2.2 Analys och slutsatser

Riksgäldskontoret har en viktig roll som statens finansförvaltning. Att internbanksfunktionen fungerar effektivt och säkert är centralt för såväl enskilda myndigheter som för staten som helhet. Det är också betydelsefullt att statsskulden förvaltas på ett sådant sätt att dess belastning på statsbudgeten långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Av stor statsfinansiell betydelse är också att garanti- och kreditverksamhet bedrivs enligt gällande regelverk, att insättningsgaranti och investerarskydd samt

att stödmyndighetsrollen hanteras effektivt, rättssäkert och i enlighet med uppdraget.

Regeringens bedömning är att Riksgäldskontoret har levt upp till ställda krav inom givna ramar. Därmed har Riksgäldskontoret uppfyllt målen utifrån givna uppdrag.

Statens internbank

System och tjänster inom den internstatliga finansfunktionen har utvecklats i enlighet med Riksgäldskontorets uppdrag. De insatser som har gjorts har bidragit till en effektivare hantering, ökad säkerhet och minskade kostnader för statens betalningar. Sammantaget gör regeringen bedömningen att målen för statens internbank har uppnåtts.

Statsskuld förvaltning

De kvantitativt mätbara delarna har under 2008 visat positiva utfall med undantag för det kalkylmässiga resultatet för realskulden, vilket förklaras av högre inflation. Under 2008 bidrog den aktiva förvaltningen med kostnadsbesparingar på 492 miljoner kronor medan privatmarknadsupplåningen bidrog med besparingar på 144 miljoner kronor. Regeringens preliminära bedömning av uppnått resultat för 2008 är att statsskuld förvaltningen har bedrivits i enlighet med målet.

Garantier och krediter

Den statliga garantigivningen har under det gångna året i hög grad påverkats av finansoron. För att värna om finansmarknadernas och betalningssystemets funktionssätt beslutade riksdagen om nya statliga garantier och krediter. Åtgärder har även vidtagits för att förbättra den riskbaserade redovisningen, vilket Riksrevisionen pekar på i uppföljningsrapport 2009. Regeringen bedömer att garanti- och kreditverksamheten har bedrivits i enlighet med de mål och uppdrag som Riksgäldskontoret tilldelats.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Finansoron under det gångna året har i hög grad även påverkat insättningsgarantin och investerarskyddsverksamheten. I samband med den finansiella oron inkom en stor mängd frågor från allmänhet och anslutna institut. Riksgäldskontoret bedöms hanterat uppgiften i enlighet med uppdraget och utifrån gällande mål.

Finansiell stabilitet

Riksgäldskontoret har i sin roll som stödmyndighet vidtagit åtgärder enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Vidtagna åtgärder har rapporterats kvartalsvis till regeringen. Därutöver har en rapport avseende försäljningen av CIB lämnats. Riksgäldskontoret bedöms ha utfört sitt uppdrag i enlighet med instruktionerna och på ett sådant sätt att det främjat stabiliseringen av det finansiella systemet i Sverige.

10.3 Politikens inriktning

Inriktningen för statens internbank är fortsatt effektivisering och ökad säkerhet i den statliga betalningsmodellen. Statsskuld förvaltningen utgår liksom tidigare från det av riksdagen lagfästa målet: att kostnaden för skulden ska minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas, samt att förvaltningen ska ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

Regeringens inriktning när det gäller garantier är att fortsatt värna om de principer som ligger till grund för garantimodellen (se avsnitt 10.4.1). Garantimodellen synliggör på ett tydligt sätt kostnaderna för statens garantigivning samtidigt som garantierna på lång sikt görs finansiellt självbärande. Motsvarande inriktning bör även övervägas för statens kreditgivning. Regeringen har gett utredningen om översyn av lagen om statsbudgeten i uppdrag att pröva behovet av reglering av utlåning och prissättning av statliga lån.

Vad gäller insättningsgaranti och investerarskydd är inriktningen liksom tidigare att beslut om uttag av de årliga avgifterna samt eventuella ersättningsfall ska hanteras på ett korrekt och effektivt sätt. Förvaltningen av avgiftsmedlen ska ske på sådant sätt att en långsiktigt god avkastning erhålls. Samarbete med företrädare för utländska ersättningsssystem ska även ske fortsättningsvis. Inriktning avseende finansiell stabilitet ska fortsatt vara att motverka risk för allvarlig störning i det finansiella systemet. Stöd ska utformas så att statens långsiktiga kostnader minimeras och så att otillbörlig snedvridning av konkurrensen förhindras.

10.4 Budgetförslag

10.4.1 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 10.7 Anslagsutveckling för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor				
2008	Utfall	281 531	Anslags-sparande	19 801
2009	Anslag	296 078	Utgifts-prognos	270 117
2010	Förslag	304 282		
2011	Beräknat	304 863 ¹		
2012	Beräknat	306 425 ²		

¹ Motsvarar 304 467 tkr i 2010 års prisnivå.

² Motsvarar 304 562 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Riksgäldskontorets förvaltningskostnader. Administrationskostnaden för insättningsgarantin och investerarskyddet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel. Stödmyndighetens kostnader avräknas från stabilitetsfonden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut för verksamhet inom områdena Garantier och krediter, Statens internbank samt Insättningsgaranti och investerarskydd.

Garantimodellen, som tillämpats sedan 2002, innebär att enskilda garantier finansieras med riskavspeglade avgifter från garantitagarna eller genom anslag från statsbudgeten. Avgifterna och återvinningar från tidigare infrianden reserveras på räntebärande konton i den s.k. garanti-reserven hos Riksgäldskontoret. Från garanti-reserven tas medel för att täcka infrianden i Riksgäldskontorets garantiverksamhet samt för att finansiera de administrationskostnader som garantiverksamheten kräver. Sett över en längre tid är målet att garantiavgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnader.

Modellen är utformad för att vara finansiellt självbärande och för att tydliggöra kostnaderna för statens garantigivning. Kassaflödesmässigt är dock garanti-reserven konsoliderad med statens övriga finanser. Detta innebär att inbetalda garantiavgifter minskar statens upplåningsbehov, sänker statsskulden och minskar statens räntekostnader. När en garanti infrias blir effekten den motsatta.

Kreditgivningen från Riksgäldskontoret till låntagare utanför staten finansieras med kreditavgifter från låntagarna. Avgifterna för dessa lån, förutom de avgiftsdelar som ska täcka Riksgälds-

kontorets administrativa kostnader, ska sedan 2007 reserveras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Reserveringarna disponeras för att täcka uteblivna amorteringar och räntor på utgivna lån. Vid 2008 års slut hade inga kreditriskavgifter inbetalats då ingen nyutlåning gjorts sedan modellen togs i bruk. Före 2007 avräknades nämnda avgifter mot inkomsttitel. Under 2008 hade garantiverksamheten intäkter i form av garantiavgifter och subventionerade avgifter från statsbudgeten på sammanlagt 27 miljoner kronor samt räntor på garantireserven på 99 miljoner kronor. Verksamheten hade kostnader för reservationer för framtida garantiförluster på 28 miljoner kronor samt intäkter för minskad nedskrivning av garantifordringar på 3 miljoner kronor. Efter avdrag för administrationskostnader på 29 miljoner kronor blev resultatet 2008 för garanti- och kreditverksamheten 71 miljoner kronor.

För 2009 och 2010 beräknas resultatet för garanti- och kreditverksamheten till 57 respektive 70 miljoner kronor.

Tabell 10.8 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet¹

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	–	126 025	54 730	71 295
Prognos 2009	–	87 000	30 000	57 000
Budget 2010	–	100 000	30 000	70 000

¹ Exklusive bankgarantier och insättningsgaranti (se tabell 10.6 och 10.10).

Verksamheten inom Statens internbank i Riksgäldskontoret finansieras sedan 2003 via förvaltningsanslaget. De avgifter som tas ut inom verksamheten förs till inkomsttitel 2557 Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret. Avgifterna är utformade för att vara ett styrmedel i strävan mot ökad effektivisering av den finansiella verksamheten inom staten. För att undvika subventionering har Riksgäldskontoret även möjlighet att ta ut avgifter av kunder som inte är myndigheter eller av verksamheter inom andra samhällssektorer än den statliga.

Under 2008 uppgick avgifterna inom Statens internbank (och därmed inleveransen på inkomsttitel) till 6,5 miljoner kronor. För 2009 och 2010 beräknas motsvarande avgifter till 5,5 miljoner kronor respektive år.

Tabell 10.9 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras
Utfall 2008	6 533	0
Prognos 2009	5 500	0
Budget 2010	5 500	0

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras via Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelse utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som omfattas av garantin respektive skyddet.

Tabell 10.10 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	6 077		9 574	-3 497
Prognos 2009	9 574		9 000	574
Budget 2010	9 000		9 000	0

¹ Beloppet motsvaras normalt av föregående års anslagsförbrukning.

Regeringens överväganden

Tabell 10.11 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	296 078	296 078	296 078
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 512	7 907	9 369
Beslut	1 025	1 026	1 032
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt ³	-333	-148	-53
Förslag/beräknat anslag	304 282	304 863	306 425

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

År 2010 återförs planenligt 1 025 000 kronor till Riksgäldskontoret från Finansmarknadsrådet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 304 282 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 304 863 000 kronor och för 2012 till 306 425 000 kronor.

11 Kredit till annan stat

11.1 Omfattning

Avsnittet Kredit till annan stat omfattar Sveriges kredit till Island samt den kredit som Sverige har utfäst sig att lämna till Lettland och som tidigare aviserats i propositionen Kredit till Island (prop. 2008/09:106).

11.2 Mål

Målet för krediterna till andra stater är att genom internationellt samarbete mildra effekterna av den finansiella krisen i Sveriges närområde och bidra till att motverka att en finansiell kris i en stat sprids till andra stater och därigenom skapar allvarliga problem i det finansiella systemet regionalt.

11.3 Resultatredovisning

11.3.1 Resultat

Bakgrund

I första hand ges stöd till ett land i kris genom de internationella finansiella institutionerna. Ofta vänder sig ett land i en sådan situation till Internationella valutafonden (IMF) för att söka betalningsbalansstöd, som syftar till att stabilisera ekonomin. EU-länder, som ännu inte har infört euron, kan också vända sig till EU för lån. Utlåningen från IMF och EU sker normalt inom ramen för ett- eller fleråriga stabiliserings- och reformprogram med mål för finans- och penningpolitiken på medellång sikt samt krav på

strukturella reformer, som t. ex. åtgärder för att lösa problem i banksektorn. Vidare krävs att det berörda landets regering bedöms ha viljan och kapaciteten att genomföra det överenskomna ekonomiska åtgärdsprogrammet. Andra multilaterala finansieringsinstitutioner, t.ex. Världsbanken, Nordiska investeringsbanken och Europeiska investeringsbanken kan också bistå med finansiering, men då främst som projektstöd till privat eller offentlig sektor. Det finns gränser för hur stora insatser IMF och EU kan göra för ett enskilt land. Institutionerna har i likhet med vanliga banker interna regler för riskexponering. Som ett komplement till IMF:s och EU:s insatser samt eventuell annan multilateral finansiering kan bilateralt stöd behöva ges i särskilda fall. Detta kan vara motiverat vid allvarliga kriser i enskilda länder, då det finns risk för särskilt långtgående konsekvenser, eller på grund av att en kris kan spridas regionalt. När kompletterande bilateralt stöd krävs tillfrågas företrädesvis länder med nära ekonomiska och politiska förbindelser till det krisdrabbade landet. Insatserna samordnas i sådana fall av de deltagande länderna, IMF och EU, i syfte att åstadkomma en rimlig bördefördelning.

Island

Island genomgår för närvarande en kraftig nedgång i sin ekonomi till följd av bankkrisen och den ekonomiska kollaps som inleddes hösten 2008. Riksdagen beslutade den 25 februari 2009 att bemyndiga regeringen att under 2009 besluta om en kredit till Island om högst 6,5 miljarder kronor som tillägg till IMF:s finansiella stöd till Island (prop. 2008/09:106, bet. 2008/09:FiU34, rskr. 2008/09:177). Den 25 juni 2009 beslutade regeringen att underteckna låneavtal för en

kredit till Island. Krediten uppgår till 495 miljoner euro, motsvarande ca 5 049 miljoner kronor vid en för 2010 antagen växelkurs om 10,2 kronor/euro. Regeringen har i skrivelsen Villkoren för Sveriges kredit till Island (skr. 2008/09:230) redogjort för den ekonomiska situationen i Island, landets genomförande av det reformprogram som presenterats för IMF och villkoren för Sveriges kredit till Island. Utlåningen från de nordiska länderna till Island sker inom ramen för Islands IMF-program och utbetalningarna av de bilaterala lånen kommer att ske i fyra lika stora belopp, i takt med att IMF:s styrelse godkänner de fyra första översynerna av IMF-programmet. Den första översynen av Islands IMF-program är försenad, men planeras ske under 2009. Beroende på när IMF godkänner översynerna, som normalt sker en gång per kvartal, kommer sannolikt en fjärdedel eller upp till hälften av den svenska krediten till Island att betalas ut under 2009 och resterande belopp under 2010.

Lettland

Som regeringen tidigare har redovisat för riksdagen genomgår även Lettland en kraftig nedgång i sin ekonomi (prop. 2008/09:106 s. 6 och skr. 2008/09:230 s. 15). Med anledning av den pågående krisen har Lettland begärt stöd från IMF, EU och andra länder. Ett samlat lånepaket på 7,5 miljarder euro som stöd för Lettlands ekonomiska reformprogram förhandlades fram under december 2008. Utöver lån från EU om 3,1 miljarder euro och IMF om ca 1,7 miljarder euro kommer bland annat Världsbanken och enskilda länder att medverka. Finansministrarna i Danmark, Estland, Finland, Norge och Sverige har utfäst att länderna gemensamt kommer att bidra med krediter till Lettland om sammanlagt 1,9 miljarder euro. Sverige har gjort en utfästelse om att bidra med ett lån på 720 miljoner euro, motsvarande ca 7 344 miljoner kronor vid växelkursen 10,2 kronor/euro. Krediten planeras betalas ut i två omgångar under första och tredje kvartalet 2010.

Lettland är ett av de länder som drabbats hårdast av den globala ekonomiska och finansiella krisen. Efter flera år av mycket hög ekonomisk tillväxt skedde ett kraftig omslag under 2008 och BNP föll med 4,6 procent för helåret. I samband med den höga tillväxten hade betydande obalanser byggts upp i den lettiska ekonomin, som tog sig uttryck i hög inflation

och ett stort bytesbalansunderskott. Dessa obalanser gjorde Lettland särskilt sårbart för externa chocker.

Lettlands ekonomiska kris utlöstes av problem på landets finansmarknad. I likhet med förhållandena i många andra länder hade en snabb ökning av kreditgivningen, särskilt gällande fastigheter, skapat ett instabilt läge. Den största inhemska banken, Parex, drabbades av en akut likviditetskris och visade sig även ha solvensproblem. Den lettiska staten tvingades till stödinsatser, som försatte de redan hårt ansträngda statsfinanserna i akuta svårigheter. Allmänhetens förtroende för banksystemet var hotat.

I detta läge träffades den tidigare nämnda överenskommelsen om ett internationellt finansiellt stödpaket i december 2008. Sedan dess har det ekonomiska läget försämrats ytterligare i Lettland. För närvarande förutses landets BNP minska med 18 procent under 2009, medan prognosen vid årets början var en minskning på 5 procent. Den kraftigt försämringen av de ekonomiska utsikterna beror dels på ett omfattande fall i den inhemska efterfrågan, dels på att Lettlands internationella ekonomiska utvecklingen under 2009 blivit betydligt mera negativ än vad som förutsågs.

Den starka ekonomiska nedgången har lett till en snabb ökning av arbetslösheten. Vid slutet av juni 2009 uppgick den registrerade arbetslösheten i Lettland till 11,5 procent, jämfört med 7 procent vid årets början. Samtidigt har efterfrågefallet haft vissa gynnsamma effekter när det gäller möjligheterna att rätta till obalanserna i landets ekonomi. Inflationen har sjunkit från en toppnivå på 18 procent i mitten av 2008 till 3 procent i juni 2009 på årsbasis. De högt uppdrivna lönerna har börjat minska, vilket leder till en förbättring av den internationella konkurrenskraften. Det stora underskottet i bytesbalansen har eliminerats och vänts till ett överskott, som förutses uppgå till 4,5 procent av BNP för 2009. Detta har bidragit till att minska utflödet av valuta ur landet.

Den lettiska valutan, latsen, stod under stark press under hösten 2008 och stora valutautflöden ägde rum, vilka till stor del var relaterade till krisen i Parex. Efter överenskommelsen om det finansiella stödpaketet avtog pressen markant. När det under vintern 2009 visade sig att den ekonomiska utvecklingen hade försämrats dramatiskt ökade valutautflödena

igen. Den dåvarande lettiska regeringens fall i februari 2009 bidrog till bristen på förtroende för latsen. Utförderna blev emellertid aldrig så stora som i slutet av 2008. Läget stabiliserades i juni 2009 efter en presentation av omfattande reformåtgärder från den lettiska regeringen samt när det efter ett uttalande av Europeiska rådet stod klart att EU kunde väntas göra en stor utbetalning inom ramen för stödpaketet i slutet av juli samma år.

Vissa bedömare har ansett att latsen bör devalveras. Lettland har emellertid valt att försvara den fasta växelkursen gentemot euron. Lettland är medlem av växelkursmekanismen ERM 2 och landets strategi är att snarast möjligt införa euron för att skapa stabilitet. Det finns en stark nationell uppslutning bakom den fasta växelkursen. EU, IMF och de nordiska länderna stödjer Lettlands strategi.

Tabell 11.1 Lettland. Ekonomiska nyckeldata 2008-2011

Procentuell volymförändring om inte annat anges

	2008	2009*	2010*	2011*
BNP-tillväxt	-4,6	-18,0	-4,0	1,5
Privat konsumtion	-11,0	-25,3	-8,0	0,3
Offentlig konsumtion	1,5	-12,0	-10,0	-2,0
Bruttoinvesteringar	-13,2	-29,0	-11,5	1,0
Total varuexport	-1,3	-15,5	1,3	4,4
Total varuimport	-13,6	-28,5	-10,0	1,5
Bytesbalans (% av BNP)	-12,6	4,5	6,4	5,1
Arbetslöshet (% av arbetskraften)	7,8	15,8	17,4	16,9
Inflation (årsgenomsnitt %)	15,3	3,1	-3,5	-2,5

* Prognos

Källor: EU, IMF.

Det ekonomisk-politiska program som Lettlands regering åtagit sig att genomföra är framför allt inriktat på att få de offentliga finanserna under kontroll. Redan vid inledningen av 2009 var detta till följd av krisens omfattning en mycket svår uppgift. Den snabba konjunkturför-sämringen under årets början har gjort uppgiften ännu svårare. Den lettiska regeringen har dock visat stor reformvilja och har även verkat för bred förankring av besparingsåtgärderna.

Det ursprungliga programmet innehöll ett antal åtstramningsåtgärder, motsvarande ca 7 procent av BNP. De viktigaste åtgärderna var:

- sänkta löner i den offentliga sektorn med 15 procent,
- frysta pensioner,

- minskade subventioner och offentliga konsumtionsutgifter,
- höjd ordinarie moms, från 18 till 21 procent, och s.k. lågmoms, från 5 till 10 procent,
- införande av skatt på kapitalinkomster från och med 2010, och breddad bas för fastighetsskatten från och med 2010.

Målet för åtgärderna var att under 2009 begränsa budgetunderskottet till knappt 5 procent av BNP och att under 2011 få ned underskottet under 3 procent av BNP.

Redan i februari 2009 stod det klart att de ovannämnda åtgärderna inte skulle räcka för att uppnå målen till följd av den oväntat djupa lågkonjunkturen. Dessutom fördröjdes genomförandet av flera av åtgärderna, delvis på grund av regeringens krisen. Efter långvariga förhandlingar träffades under juni-juli 2009 överenskommelser med EU och IMF om ett förstärkt åtgärdsprogram. Utöver vad som överenskommit tidigare ingick följande åtgärder i det nya programmet:

- ytterligare lönesänkningar i den offentliga sektorn,
- strukturella reformer, främst inom sjukvård och utbildning,
- ytterligare minskningar av offentliga konsumtions- och investeringsutgifter, och
- sänkt grundavdrag för inkomstskatt.

De nya åtgärderna förutses ha en sammanlagd besparingseffekt motsvarande 3,5 procent av BNP. Programmet är inriktat på ett budgetunderskott om 10 procent för 2009. Målet är numera att underskottet ska komma under 3 procent 2012 och därmed uppfylla kravet för ett införande av euron. Lettland har gjort motsvarande åtagande under EU:s Stabilitets- och tillväxtpakt. Om de planerade besparingsåtgärderna skulle visa sig otillräckliga är den lettiska regeringen beredd att överväga ytterligare åtgärder för 2010 på upp till 2,5 procent av BNP, inklusive:

- höjd ordinarie moms, från 21 till 23 procent,
- höjd marginalskatt, och
- ytterligare utgiftsnedskärningar.

Socialt betingade utgifter är i huvudsak undantagna från nedskärningar, och den Lettiska regeringen har tagit hjälp av Världsbanken för att

se till att det sociala skyddsnetet är tillfredsställande. EU:s ministerråd godkände den modifierade överenskommelsen med Lettland den 13 juli 2009. På grundval av detta beslut gjorde EU en utbetalning av 1,2 miljarder euro under stödprogrammet den 27 juli. IMF:s styrelse fattade den 27 augusti beslut om att godkänna kvartalsöversynen och betala ut 178 miljoner Special Drawing Rights (SDR), motsvarande ca 200 miljoner euro, till Lettland.

Med hjälp av det internationella stödpaketet har myndigheterna kunnat vidta ett antal åtgärder som väsentligt förbättrat stabiliteten på den finansiella marknaden. Den lettiska staten har övertagit aktiemajoriteten i Parex och tillskjutit kapital, som återställt bankens solvens. En ny ledning för banken har tillsatts. Europeiska utvecklingsbanken har gått in som aktieägare. Myndigheterna har utarbetat en strategi för hantering av problem i andra banker. Åtgärder har vidtagits för att förbättra den finansiella tillsynen.

Svenskägda banker svarar för en stor del kreditmarknaden i Lettland. Svenska myndigheters åtgärder för att stödja de svenska bankerna kan även komma deras dotterbanker i utlandet till del och har därigenom bidragit till att stabilisera läget i Lettland, liksom de kapitaltillskott som gjorts i de svenska moderbankerna.

11.3.2 Analys och slutsatser

Krediternas statsfinansiella konsekvenser för Sverige är att de påverkar statsbudgetens saldo och bruttoskuld (statsskuld och Maastrichtskuld) men inte nettoskuld och finansiellt sparande, eftersom lånen samtidigt utgör tillgångar för staten. Eventuella kreditförluster i form av långgivarens nedskrivning eller avskrivning av fordran reducerar det finansiella sparandet. Räntenettot påverkas om utlåningsräntan avviker från räntan på statspapper.

Utformningen av villkoren för krediten till Lettland är ännu inte fastställda utan ska bestämmas i samarbete med övriga nordiska långgivare och Lettland. Det är därför svårt att uttala sig om de slutliga konsekvenserna av villkoren. Dessa ska dock utformas så att den samhällsekonomiska kostnaden minimeras.

Det är svårt att bedöma den exakta ekonomiska risken för utlåning till Lettland. Landets kreditbetyg för upplåning i utländsk

valuta är Baa från Moodys samt BB från Standard & Poor's. Båda betygen innehåller bedömningen att utsikterna är negativa.

IMF och EU gör bedömningen att Lettlands återbetalningsförmåga är tillfredsställande och anser att de överenskomna åtgärdsprogrammen på ett avgörande sätt bidrar till att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att Lettland ska övervinna krisen. Regeringen delar denna bedömning. Lettlands ekonomi har tidigare visats sig vara mycket dynamisk och flexibel. En snabb korrigering av de tidigare obalanserna och en förstärkning av landets internationella konkurrenskraft har inletts och delvis redan skett. Den lettiska regeringen har gjort stora framsteg när det gäller att skapa en bred politisk uppslutning bakom reformprogrammet. Den tilläggsbudget, som ligger till grund för det senaste åtgärdsprogrammet, har förankrats inte bara hos samtliga regeringspartier utan även hos arbetsmarknadens parter och ett antal andra organisationer. Likaså utarbetas budgeten för 2010 i en bred politisk process, innefattande nämnda parter. Ett antal åtgärder har vidtagits för att stabilisera läget på finansmarknaden, som redan givit resultat. Samtidigt pekar såväl EU som IMF på betydande risker för ett framgångsrikt genomförande av reformprogrammet. Den budgetkonsolidering som är nödvändig för återupprättande av hållbara offentliga finanser är utomordentligt krävande. Det politiska stödet för den ekonomiska politiken och allmänhetens acceptans av åtstramningsåtgärderna kommer att utsättas för stora påfrestningar. Ytterligare en risk är att de ekonomiska prognoserna är mycket osäkra. Den djupa lågkonjunkturen gör den fortsatta utvecklingen i Lettland svår att förutsäga. En viktig förutsättning för det makroekonomiska scenario, som ligger till grund för programmet, är en global ekonomisk återhämtning. En sämre ekonomisk utveckling för Lettland än den förutsedda kan således inte uteslutas.

Vidare förväntas den lettiska statsskulden öka snabbt, dock från en låg nivå. IMF förutser att statsskulden kommer att överstiga 55 procent av BNP 2012. Detta värde ligger dock fortfarande inom ramen för Maastrichtkriterierna. Lettland har också fördelen av att starta från en låg skuldnivå; 2008 uppgick den till 17 procent av BNP.

Lettland har i dag i praktiken knappast några möjligheter att låna på de internationella mark-

naderna. För att få en uppfattning om tänkbara marknadsvillkor för lån till Lettland kan man använda priset på en s.k. Credit Default Swap (CDS) för landets statsobligationer, som även utgör ett mått på marknadens bedömning av kreditrisken. Genom en CDS försäkras sig köparen mot eventuell betalningsinställelse på kreditinstrumentet i fråga, och är alltså garanterad full betalning på sitt värdepapper. Priset på Lettlands CDS för 10-åriga statsobligationer i lats har under krisen legat så högt som ca 1 090 räntepunkter, men hade i slutet av augusti 2009 sjunkit till ca 560 räntepunkter.

Eftersom det är svårt att säkert bedöma Lettlands betalningsförmåga och förutsättningar för återhämtning går det inte att fullständigt utesluta risken för en omfattande betalningsinställelse. I sådant fall skulle Lettlands samlade utlandsskuld hanteras inom ramen för ett internationellt räddningspaket. Ett sådant räddningspaket skulle kunna innefatta skuldeftergifter, alternativt refinansiering av utestående fordringar från fordringsägarnas sida.

Vid en omfattande betalningsinställelse skulle sannolikt privata och bilaterala fordringsägare få acceptera skuldeftergifter i form av senareläggningar av betalningar eller nedskrivning av utlandsskulden, beroende på om det handlar om likviditets- eller solvensproblem. Denna typ av åtgärder skulle även omfatta de nordiska lånen. Det bör dock framhållas att det inte går att tvinga fordringsägare att acceptera skuldeftergifter. Det framstår vidare som synnerligen osannolikt att en medlemsstat i EU inte skulle uppfylla sina finansiella förpliktelser gentemot andra medlemsstater.

11.4 Politikens inriktning

En nordisk ämbetsmannagrupp, bildad av de nordiska statsministrarna, har sedan i oktober 2008 haft i uppdrag att undersöka de nordiska ländernas möjligheter att stödja Island. Sverige är ordförande i gruppen, som består av representanter från finansdepartementen och centralbankerna i de nordiska länderna. Den nordiska ämbetsmannagruppen följer genomförandet av det isländska reformprogrammet genom löpande kontakter med Island och IMF, och har även förhandlat fram de detaljerade villkoren för de nordiska lånen.

Sedan hösten 2008 har ett intensifierat nordisk-baltiskt samarbete bedrivits i syfte att motverka den globala krisens effekter i Östersjöregionen och hantera krisen i Lettland. De nordiska och baltiska finansministrarna i Ekofinrådet har träffats regelbundet, oftast i samband med Rådets möten, och löpande kontakter har skett på statssekreterar- och tjänstemannanivå. Utvecklingen i Lettland och den lettiska regeringens genomförande av reformprogrammet har varit det viktigaste ämnet för överläggningarna. Detta samarbete kommer att fortsätta. Dessutom håller Sverige nära kontakt med EU-kommissionen och IMF rörande krisen.

För att stödja den lettiska regeringen i dess arbete med att bemästra krisen, och bidra till att lösa vissa tekniska problem, har Sverige vidare åtagit sig att finansiera en budgetexpert, som under IMF:s överinseende ska arbeta som rådgivare till Lettlands finansminister under ett år. Utöver detta överväger regeringen möjligheten att ställa svenska experter till förfogande för tekniskt bistånd på det skatteadministrativa området. Denna insats skulle i sådant fall finansieras av EU.

Sedan den globala ekonomiska och finansiella krisen bröt ut har ett antal länder fått krislån från IMF och i flera fall även från EU. Det finns fortfarande risk för fler och förvärrade kriser. En utökning av de multilaterala organisationernas resurser för krishantering pågår därför. Detta gäller i första hand IMF och EU. Multilaterala stödpaket, dvs. utan bilaterala krediter, kan därför förväntas vara den mest troliga finansieringsformen framöver. Enligt regeringens uppfattning bör mot denna bakgrund krisstöd till enskilda länder i framtiden lämnas multilateralt, även om bilateralt stöd inte helt kan uteslutas.

11.5 Budgetförslag

Kredit

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 besluta om en kredit till Lettland på högst 720 000 000 euro.

Skälen för regeringens förslag: Sverige bidrar i dag till internationellt samordnade insatser genom EU och genom mellanstatliga organisationer, såsom IMF. Regeringen anser att Sverige, vid behov av kompletterande bilateralt stöd, även bör lämna kredit till annan stat som befinner sig i en särskilt svår ekonomisk situation och med vilken Sverige har nära ekonomiska och politiska förbindelser. Det är av stor betydelse att Sverige också kan bidra till att motverka att en finansiell kris i en annan stat sprids och därigenom riskerar att skapa allvarliga problem i det finansiella systemet regionalt.

Ett stärkt samarbete i Östersjöregionen, inklusive insatser för att stärka regionens tillväxt och konkurrenskraft, är en viktig ambition för regeringen. Den ekonomiska krisen har slagit hårt mot regionen, och Lettland är ett av de länder som drabbats värst. Det är därför befogat att Sverige bidrar med bilateralt stöd i form av en kredit för att avhjälpa det svåra ekonomiska läget.

Regeringen får enligt 9 kap. 10 § regeringsformen inte utan riksdagens bemyndigande ta upp lån eller i övrigt ikläda staten ekonomisk förpliktelse. För att stöd ska kunna ges i den aktuella situationen måste därför riksdagen bemyndiga regeringen att lämna kredit till Lettland. Enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning får, efter bemyndigande som riksdagen lämnar för varje budget-

år, lån till staten tas upp för att tillhandahålla sådana krediter och fullgöra sådana garantier som riksdagen beslutat om. Den nu föreslagna åtgärden täcks av detta ändamål.

Huvudregeln är att en överenskommelse med en annan stat ingås av regeringen. Enligt 10 kap. 2 § regeringsformen får dock regeringen inte ingå en för riket bindande internationell överenskommelse utan att riksdagen har godkänt denna, om överenskommelsen förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller om den i övrigt gäller ämne i vilket riksdagen ska besluta. Någon ytterligare fråga som kräver riksdagens medverkan än det nu föreslagna bemyndigandet finns inte för att kredit ska kunna lämnas till Lettland. Regeringen avser därför att på grundval av riksdagens beslut om bemyndigande ingå nödvändiga överenskommelser med den lettiska staten.

Regeringen avser att under hösten 2009 inleda förhandlingar med Lettland om de närmare villkoren för krediten. Regeringen gav Riksgäldskontoret i uppdrag att utforma kreditavtalet och även i övrigt handlägga krediten till Island. Regeringen avser att lämna motsvarande uppdrag till Riksgäldskontoret avseende krediten till Lettland.

Regeringen avser vidare under våren 2010 återkomma till riksdagen med information om villkoren för Sveriges kredit till Lettland.

12 God redovisningssed för företag och organisationer m.m.

12.1 Omfattning

Området omfattar Bokföringsnämnden och dess normgivning i redovisningsfrågor. Vidare ingår vissa garanti- och medlemsavgifter.

12.2 Mål

Bokföringsnämnden ska vara statens expertorgan på redovisningsområdet och ansvara för utvecklandet av god redovisningssed. Verksamheten ska också bidra till att förbättra standarden i mindre och medelstora företags redovisning.

12.3 Resultatredovisning

12.3.1 Resultat

Bokföringsnämnden har under 2008 utfärdat kompletterande normgivning, biträtt Regeringskansliet i redovisningsfrågor, deltagit i utredningar inom kommittéväsendet samt avgett yttranden om god redovisningssed till domstolar i olika frågor. Samtidigt har nämnden svarat på 2 920 frågor från företag. Regeringen bedömer att måluppfyllelsen är god.

Bokföringsnämnden har fortsatt arbetet med att förbättra myndighetens service och tillgänglighet. Under året utökades telefonservicen för att kunna möta det ökade inflödet av frågor.

Under 2004 introducerades ett elektroniskt nyhetsbrev. Antalet prenumeranter har sedan dess stadigt ökat och vid utgången av 2008 hade nyhetsbrevet ca 5 800 prenumeranter.

Bokföringsnämnden arbetar med ett för nämnden mycket stort och flerårigt projekt som syftar till att skapa fyra separata redovisningsregelverk utifrån organisationsform och storlek. Projektet beräknas vara helt klart 2016. Den första kategorin omfattar enskilda näringsidkare och handelsbolag som ägs av fysiska personer och som bedriver verksamhet i mindre omfattning. Kategori två omfattar aktiebolag och ekonomiska föreningar under en viss storlek samt de näringsidkare som inte kan eller vill tillhöra den första kategorin. Den tredje kategorin omfattar större icke-noterade företag och den fjärde kategorin omfattar företag som i sin koncernredovisning följer de internationella redovisningsreglerna (IFRS).

Ett allmänt råd för enskilda näringsidkare i kategori ett togs fram 2006. Under 2008 beslutades ett allmänt råd för mindre aktiebolag i kategori två. Nämnden har under 2008 också arbetat med att ta fram ett allmänt råd för större icke-noterade företag i den tredje kategorin. Ett förslag ska remitteras under 2010. Under 2009 ska ett allmänt råd för ekonomiska föreningar i kategori två remissbehandlas och beslutas.

12.3.2 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att nämnden i hög grad bidrar till att uppfylla målet för området.

De redovisningsnormer som meddelas bidrar till att förbättra kvaliteten på företagets bokföring och bokslut, vilket har stor betydelse för bl.a. skatteförvaltningens verksamhet. De ger också förutsättningar för analytiker och rådgivare att bättre kunna jämföra och analysera olika företags ekonomiska ställning.

Bokföringsnämndens normgivning och information har gjorts mera lättillgänglig och begriplig samt har blivit mer efterfrågad av småföretag och yrkesverksamma inom redovisningsområdet. Ytterligare steg har tagits mot att skapa redovisningsregler som är enklare att tillämpa för företag samt finansiell information som är mer begriplig.

Bokföringsnämnden har en betydande roll i det intensifierade regelförenklaringsarbetet för att minska företagets administrativa kostnader. Det förenklaringsarbete som bedrivits under flera år har börjat ge resultat. Att samla alla redovisningsregler som rör en företagsform i ett komplett regelverk förenklar och förtydligar för användaren.

12.4 Politikens inriktning

Bokföringsnämnden ska arbeta för att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagets bokföring och offentliga redovisning. Verksamheten ska även under 2010 inriktas mot att förenkla regler och minska företagets administrativa kostnader.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 12.1 Anslagsutveckling för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor				
2008	Utfall	8 156	Anslags-sparande	371
2009	Anslag	8 405	Utgifts-prognos	8 493
2010	Förslag	8 684		
2011	Beräknat	8 769 ¹		
2012	Beräknat	8 852 ²		

¹ Motsvarar 8 684 tkr i 2010 års prishnivå.

² Motsvarar 8 719 tkr i 2010 års prishnivå.

Anslaget används för Bokföringsnämndens förvaltningskostnader.

Regeringens övervägande

Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	8 405	8 405	8 405
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	315	400	448
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-36	-36	-1
Förslag/beräknat anslag	8 684	8 769	8 852

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 8 684 000 kronor. För 2011 beräknas anslaget till 8 769 000 kronor och för 2012 till 8 852 000 kronor.

12.5.2 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 12.3 Anslagsutveckling för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor				
2008	Utfall	1 226	Anslags-sparande	586
2009	Anslag	1 800	Utgifts-prognos	2 063
2010	Förslag	2 200		
2011	Beräknat	1 800		
2012	Beräknat	1 800		

Anslaget används för att finansiera garantiavgiften för Sveriges Hus i Sankt Petersburg.

I enlighet med garantimodellen ska även anslaget kunna belastas om garantier till vissa internationella finansieringsinstitut behöver infrias.

Anslaget används också för att finansiera årliga medlemsavgifter i Europarådets utvecklingsbank (CEB) samt i Bruegel.

Regeringens överväganden

Tabell 12.4 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2008¹	1 800	1 800	1 800
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	400	–	–
Överföring till/från andra anslag	–	–	–
Övrigt	–	–	–
Förslag/beräknat anslag	2 200	1 800	1 800

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Anslaget ökas 2010 med 400 000 kronor för att finansiera ökade utgifter till följd av valutakursförändringar och höjd avgift för medlemskap i Bruegel. Finansiering sker genom att anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att anslaget för 2010 uppgår till 2 200 000 kronor. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 1 800 000 kronor.

13 Riksrevisionen

13.1 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och ansvarar för oberoende granskning av statlig verksamhet. Granskningen omfattar såväl effektivitetsrevision som årlig revision. Riksrevisionen företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Myndigheten ska bedriva internationellt utvecklingssamarbete och kan i övrigt inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster internationellt. För sin verksamhet disponerar Riksrevisionen anslagen 1:15 *Riksrevisionen* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning samt anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

13.2 Mål för Riksrevisionen

13.2.1 Uppgifter

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen. Målen för Riksrevisionens verksamhet tar sin utgångspunkt i den roll och de uppgifter som riksdagen lagt fast, i regeringsformen och i annan lagstiftning. Riksrevisionen granskar hela beslutskedjan i den verkställande makten och förser riksdagen med ett kvalificerat beslutsunderlag. Detta ställer stora krav på myndigheten. Riksrevisionen måste präglas av hög effektivitet och kvalitet. Riksrevisionen bör sträva efter att utföra sina uppgifter på ett sådant sätt att myndigheten utgör ett föredöme i statsförvaltningen.

13.2.2 Verksamhetsmål

Riksrevisionen redovisar sedan verksamhetsåret 2009 sin verksamhet i fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklingssamarbete och omvärldsriktad verksamhet.

Målet för årlig revision är att i enlighet med god revisionsred och i tid avlämna revisionsberättelser avseende årsredovisning för de granskningsobjekt som omfattas av lagen om statlig revision.

Målet för effektivitetsrevisionen är att genom granskningsverksamhet främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att inom ramen för svensk biståndspolitik stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva offentlig revision, stärka parlamentens kontrollmakt samt bidra till uppbyggnaden av god förvaltning och korruptionsbekämpning i utvecklingsländer.

Målet för verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet är att befästa och befrämja revisionens roll, nationellt och internationellt, samt att öka genomslaget av Riksrevisionens verksamhet.

13.3 Resultatredovisning

13.3.1 Resultat

Den årliga revisionen har genomfört revision enligt god revisionsred för samtliga de gransk-

ningsobjekt som framgår av lagen om statlig revision. Kvalitetssäkring under granskningen genomförs med flera olika insatser. Kvalitetskontroll efter genomförd granskning görs för ett urval av de ansvariga revisorerna. Revisionsberättelser avgavs i rätt tid för alla granskade organisationer. Under året avgavs bl.a. 254 revisionsberättelser. Riksrevisionen har bedrivit revisionen självständigt i förhållande till uppdragsgivaren och oberoende i förhållande till den granskade verksamheten. I arbetet följer Riksrevisionen internationella riktlinjer för revisionen.

Effektivitetsrevisionen ska genom granskning främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Alla granskningsrapporter har uppfyllt de interna kvalitetskraven. Arbetet med kvalitet utvecklas genom bl.a. den vägledning för effektivitetsrevision som färdigställdes under 2008. Olika åtgärder har vidtagits för att öka verkningsgraden av verksamheten. Det gäller bl.a. sättet på vilket Riksrevisionen väljer att inrikta granskningen och satsningar på kommunikation av granskningens resultat. Produktionsmålet om att slutföra minst 30 granskningsrapporter under året har nåtts. Riksrevisionen redovisar i den årliga uppföljningsrapporten vad Riksrevisionens granskningar lett till. Ett syfte med uppföljningen är att ge riksdagen underlag för att bedöma Riksrevisionens resultat, det vill säga om granskningarna lett till en bättre statlig verksamhet.

I det internationella utvecklingssamarbetet ska Riksrevisionen stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva offentlig revision. I utvecklingssamarbetet utgår Riksrevisionen från inriktningen av Sveriges politik inom området och arbetar i enlighet med OECD/DAC:s riktlinjer. Utvecklingssamarbetet ska stärka parlamentens kontrollmakt. Riksrevisionen arbetar med de nationella revisionsorganens kapacitet, förutsättningar i lagstiftningen och parlamentens förmåga att agera. Inom det internationella utvecklingssamarbetet har Riksrevisionen under 2008 bedrivit sju samarbetsprojekt. Riksrevisionen har också inlett kontakter med ytterligare tre samarbetspartners. Flertalet av planerade projektaktiviteter har genomförts under året.

Riksrevisionen har genomfört en rad aktiviteter inom ramen för den internationella

samverkan. Bland de insatser som kan nämnas är arbetet med att leda utvecklingen av internationella revisionsriktlinjer för finansiell revision inom offentlig verksamhet som under året har varit framgångsrikt.

Inför 2008 beslutade Riksrevisionen att arbeta med målet att uppnå en verkningsfull och förtroendefull relation med myndighetens intressenter. Syftet är att uppnå bästa möjliga verkningsgrad. Riksrevisionen har utvecklat kommunikationen av resultaten av verksamheten. Det finns en efterfrågan bl.a. på riksrevisorernas närvaro i riksdagens utskott i samband med beredningen av resultatet av Riksrevisionens granskningar. Arbetet med uppföljning av revisionens resultat har också lett till en ökad uppmärksamhet på vilka åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens iakttagelser och vilka åtgärder som återstår att vidta.

Den ökade anslagsbelastningen i början av 2008, som uppstod till följd av tidigare felaktigt beräknade avgifter för riksrevisorernas pensioner, föranledde ett besparingsprogram för alla delar av myndigheten. En viktig utgångspunkt i valet av åtgärder var att i tid dämpa de ökade kostnaderna och att minimera eventuella negativa konsekvenserna för kärnuppgifternas genomförande. De fastställda målen för effektivitetsrevisionen, den årliga revisionen och det internationella utvecklingssamarbetet påverkades därför inte. Planerad granskning har genomförts, däremot stoppades i väsentlig omfattning rekrytering, konsultstöd, utbildning och investeringar i verksamhetsstöd med mera. Vissa planerade insatser, bl.a. syftande till att kommunicera resultatet av revisionen, har av besparingsskäl inte genomförts. Av samma skäl har även omvärldsbevakning, som är viktig för att kunna planera kommande granskningar, inte genomförts i planerad utsträckning. Det samma gäller utvecklingen av den externa kvalitetssäkringen av Riksrevisionens granskningsrapporter. Resultaten har således nåtts delvis på bekostnad av investeringar i verksamhetsstöd, kompetens och kunskapsuppbyggnad.

Tabell 13.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2008)

Miljoner kronor

Årlig revision	116,3
Effektivitetsrevision	127,0
Internationell verksamhet	55,2
Övrig avrapportering och externa kontakter	11,0

13.3.2 Analys och slutsatser

Resultaten av Riksrevisionens verksamhet redovisas i myndighetens årsredovisning. Riksrevisionen redovisar även i en särskild skrift en uppföljning av genomförda granskningar.

Styrelsen kan konstatera att Riksrevisionens åtgärder för att komma i ekonomisk balans fick avsedda effekter på utgifterna 2008. De åtgärder som vidtogs är emellertid enbart kortsiktigt hållbara och väsentliga delar av den verksamhet som inte genomfördes 2008 ska i stället genomföras under i första hand 2009. Riksrevisionen har vid ingången av 2009 betydligt färre anställda än vid ingången av 2008. Det finns ett behov av att genomföra investeringar och anställa personal för att skapa förutsättningar för att nå målen även i fortsättningen. Verksamhetens volym understeg under 2008 tillgängliga medel under anslaget 1:15 *Riksrevisionen*. Det anslagssparande som genererades under 2008 kommer enligt styrelsens bedömning att behöva utnyttjas under åren 2009–2011. Styrelsen bedömer därför att anslagstilldelningen de kommande åren endast bör påverkas av pris- och löneomräkningen.

För anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete* har 98,3 procent av anvisade medel utnyttjats. Styrelsen bedömer att verksamheten fortsatt bör bedrivas på en nominellt oförändrad nivå.

13.4 Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Rikrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt Riksrevisionens årsredovisning som i allt väsentligt rättvisande.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 1:15 Riksrevisionen

Tabell 13.2 Anslagsutveckling för 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

2008	Utfall	284 351	Anslags-sparande	12 737
2009	Anslag	287 457	Utgifts-prognos	292 000
2010	Förslag	295 798		
2011	Beräknat	300 274 ¹		
2012	Beräknat	302 089 ²		

¹ Motsvarar 297 498 tkr i 2010 års prisnivå² Motsvarar 297 662 tkr i 2010 års prisnivå

Anslaget används för Riksrevisionens förvaltningskostnader utom för Riksrevisionens internationella utvecklingsamarbete som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Riksdagsstyrelsens yttrande

Riksdagsförvaltningen (riksdagsstyrelsen) ska yttra sig över Riksrevisionens budgetunderlag. Riksdagsstyrelsen yttrade sig den 20 maj 2009. Yttrandet saknar invändningar mot förslaget innehåll.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den årliga revision som Riksrevisionen utför är i allt väsentligt avgiftsbelagd. Inkomsterna tillförs inkomstitel 2558 Avgifter för årlig revision.

Tabell 13.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomstitel 2558

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	135 458		115 932	19 526
Prognos 2009	125 000		127 000	-2 000
Budget 2010	125 000		125 000	0

Riksrevisionen har 2009 sänkt tidtaxan för de avgifter som tas ut i samband med revision av statliga myndigheter, statligt ägda bolag och stiftelser, i enlighet men lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Enligt Riksrevisionens prognos kommer årlig revision ha ett underskott på ca 2 000 000 kronor per sista december 2009. Målsättningen är att

avgifterna ska beräknas så att full kostnads-täckning nås på några års sikt.

Riksrevisionen utför även avgiftsfinansierad revision i internationella organisationer, t.ex. i det europeiska flygsäkerhetsorganet Eurocontrol och i den Europeiska rymdorganisationen ESA.

Tabell 13.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	175	187	-12
Prognos 2009	600	600	0
Budget 2010	600	600	0

Riksrevisionens styrelses överväganden

Tabell 13.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	287 457	287 457	287 457
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	10 626	13 408	15 059
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-2 285	-591	-427
Förslag/beräknat anslag	295 798	300 274	302 089

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsnärlig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Riksrevisionens styrelse föreslår att anslaget 1:15 *Riksrevisionen* för 2010 anvisas med 295 798 000 kronor. Anslaget för 2011 och 2012 bör beräknas till 300 274 000 kronor respektive 302 089 000 kronor.

Riksrevisionens styrelses förslag: Riksrevisionen bemyndigas att för 2010 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 30 000 000 kronor.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Organisations- och strukturförändringar	6
2.1. Förändringar i myndighetsorganisationen.....	6
2.2. Aktuella utredningar	7
2.3. Bedömningar av framtida personalkonsekvenser	8
3. Kompetensförsörjningen i staten	11
3.1. De anställda.....	12
3.2. Ålderstrukturen.....	13
3.3. Könsfördelningen.....	14
3.4. Den etniska och kulturella mångfalden.....	14
3.5. Personälrligheten	15
3.6. Antalet uppsägningar	16
3.7. Arbetsmiljön och sjukfrånvaron.....	16
3.8. Lönenivåerna och lönebildningen	17
Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter	21
Myndighetschefer per den 8 september 2009	23
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2009	28

Tabellförteckning

2.1 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten	9
3.1 Antalet anställda och andelen i procent 2007–2008 fördelade efter COFOG-grupper	12
3.2 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetens kategorier 2008.....	13
3.3 Antalet personer i arbete som är 67 år eller äldre 2007–2008.....	13
3.4 Beviljade delpensioner 2007–2008.....	14
3.5 Fördelningen den 8 september 2009 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt.....	14
3.6 Andelen anställda med utländsk bakgrund 2007–2008.....	15
3.7 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2008	15
3.8 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2007–2008.....	17

Diagramförteckning

3.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2008.....	13
3.2 Medianålder då statsanställda kvinnor och män lämnat sin anställning i pensioneringssyfte 1999–2008.....	13
3.3 Personalrörlighet fördelad på kompetenskategori och ålder 2007–2008	16
3.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2007 och 2008	16
3.5 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2007	17
3.6 Löneutvecklingen i staten september 2007–september 2008.....	17
3.7 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2007	18
3.8 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000–2008	18

1. Inledning

Regeringen ger i denna bilaga en allmän beskrivning av statsförvaltningens utveckling i termer av organisations- och strukturförändringar. Vidare redovisas bedömningar när det gäller framtida personalkonsekvenser för staten.

Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen sin bedömning av den statliga arbetsgivarpolitiken och dess utveckling till riksdagen, se utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, avsnitt 5.3. I denna bilaga redovisas regeringens övergripande iakttagelser för 2008. I år är bilagan mer begränsad till innehåll och i de fall jämförelser redovisas avser de i huvudsak utvecklingen mellan 2007 och 2008. En redovisning över en längre tid kommer att återfinnas i den förvaltningspolitiska proposition som regeringen planerar att lämna i början av 2010.

2. Organisations- och strukturförändringar

Regeringen redogör nedan kortfattat för de övergripande organisations- och strukturförändringar som skett under det senaste året samt för genomförda och pågående förändringar i myndighetsorganisationen.

Statistiska centralbyrån för sedan 2008 ett register över statliga myndigheter, som omfattar förvaltningsmyndigheter, domstolar och utrikesrepresentationen.

2.1. Förändringar i myndighetsorganisationen

Som ett led i arbetet med att förstärka och effektivisera den statliga förvaltningen har regeringen genomfört och inlett en rad organisationsförändringar. Nedan redovisas de senaste genomförda och beslutade förändringarna i myndighetsorganisationen.

Genom regeringens reformer fortsätter antalet myndigheter att minska. Under perioden 1 juli 2008–1 juli 2009 bildades 16 myndigheter, medan 49 myndigheter avvecklades.

Avvecklingarna skedde i de flesta fall i samband med sammanslagningar av myndigheter. Även de allra flesta nya myndigheterna bildades genom sammanslagningar eller utbrytningar av verksamhet. Endast tre myndigheter

med helt ny verksamhet bildades (Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut, Signalspaningsnämnden och Inspektionen för socialförsäkringen).

Justitiedepartementet

Den 1 juli 2008 bildades Domarnämnden, som ersatte Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet. Nämnden ska bl.a. lämna förslag till regeringen i ärenden om anställning som domare.

Försvarsdepartementet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bildades den 1 januari 2009. Myndigheten tog över uppgifter från Räddningsverket, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar, vilka samtidigt avvecklades.

Den 1 januari 2009 bildades Signalspaningsnämnden. Nämndens ska ansvara för tillståndsgivning enligt lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Beslutar riksdagen i enlighet med förslagen i propositionen Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning (prop 2008/09:201) övertas nämndens resurser den 1 december 2009 av en ny domstol, Försvarsunderrättsedomstolen. En särskild utredare förbereder och genomför bildandet av domstolen (dir. 2009:59).

Socialdepartementet

Den 1 juli 2009 bildades Inspektionen för socialförsäkring som har till uppgift att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rättsäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet.

Den 1 januari 2010 inrättas Pensionsmyndigheten som övertar viss verksamhet från Försäkringskassan och all verksamhet från nuvarande Premiepensionsmyndigheten (PPM).

Finansdepartementet

Den 10 november 2008 bildades Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut med uppgift att pröva vissa tvister enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

Verket för förvaltningsutveckling (Verva) avvecklades den 31 december 2008. Delar av myndighetens uppgifter och verksamheter fördes över till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Domstolsverket, Kammarkollegiet, Regeringskansliet, Statskontoret och till den nya myndigheten Kompetensrådet för

utveckling i staten (Krus). Krus bildades den 1 januari 2009 och ska bistå regeringen i frågor som rör den strategiska kompetensförsörjningen i statsförvaltningen.

Utbildningsdepartementet

Myndighetsstrukturen på skolområdet ändrades under 2008. Den 30 juni avvecklades Specialpedagogiska institutet och Specialskolemyndigheten. Verksamheten vid de båda myndigheterna övergick till Specialpedagogiska skolmyndigheten som bildades den 1 juli 2008. Den 30 september avvecklades Myndigheten för skolutveckling och Nationellt centrum för flexibelt lärande. Den 1 oktober bildades Statens skolinspektion.

Statens ljud- och bildarkiv avvecklades den 1 januari 2009 och verksamheten inordnades i Kungl. biblioteket.

Den 31 december 2008 avvecklades Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning. Vissa delar av myndighetens verksamhet övertogs av Högskolverket respektive Verket för högskoleservice.

Den 1 juli 2009 bildades Myndigheten för yrkeshögskolan. Samtidigt avvecklades Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning.

Den 1 januari 2010 inrättas ett nytt universitet, Linnéuniversitetet, som ska omfatta de nuvarande verksamheterna vid Växjö universitet och Högskolan i Kalmar. En organisationskommitté har fått i uppdrag att förbereda och genomföra inrättandet (dir. 2008:146).

Jordbruksdepartementet

Den 31 december 2008 avvecklades Livsmedels-ekonomiska institutet och verksamheten överfördes till Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet.

Miljödepartementet

Den 1 september 2008 bildades Lantmäteriet genom en sammanslagning av Lantmäteriverket och de 21 statliga lantmäterimyndigheterna.

Näringsdepartementet

Den 1 januari 2009 bildades Transportstyrelsen. Till den nya myndigheten fördes verksamhet vid Luftfartsstyrelsen och Järnvägsstyrelsen samt delar av verksamheterna vid Sjöfartsverket och Vägverket. Även viss verksamhet vid Banverket, Boverket och Tullverket fördes över. Den 1 januari 2010 överförs också länsstyrelsernas upp-

gifter inom körkorts- och yrkestrafikområdet till Transportstyrelsen.

Verksamheten vid delar av Vägverket och Banverket (Vägverket Produktion, Vägverket Konsult och Banverket Projektering) har från och med den 1 januari 2009 överförts till två statligt helägda bolag

Den 1 april 2009 bildades Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser. Myndigheterna tog över verksamhet från Verket för näringslivsutveckling, Institutet för tillväxtpolitiska studier och Glesbygdsverket, vilka avvecklades. Tillväxtverket har till uppgift att utveckla och genomföra insatser som främjar entreprenörskap, ökad konkurrenskraft och tillväxt i företag, samt utvecklingskraft i alla delar av landet. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser ska utifrån olika perspektiv utvärdera, analysera och redovisa effekter av statens åtgärder för hållbar tillväxt, konkurrenskraft och regioners utvecklingskraft i hela landet samt ge underlag och rekommendationer för omprövning och effektivisering av åtgärderna.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Den 1 januari 2009 bildades Diskrimineringsombudsmannen. Till den nya myndigheten fördes verksamhet från de tidigare fyra ombudsmännen mot diskriminering: Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning.

Den 1 januari 2009 bildades även Nämnden mot diskriminering, samtidigt som de två nämnderna Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering avvecklades.

Kulturdepartementet

Den 31 december 2009 avvecklades Svenskt biografiskt lexikon och verksamheten inordnades i Riksarkivet.

2.2 Aktuella utredningar

Smittskyddsutredningen har föreslagit att en ny myndighet, Smittskyddsmyndigheten, bildas (SOU 2009:55). Myndigheten ska enligt utredningens förslag bland annat ansvara för epidemiologisk övervakning och analys inom

smittskyddsområdet. Förslaget remissbehandlas för närvarande.

Patientsäkerhetsutredningen har i betänkandet Patientsäkerhet, Vad har gjorts och vad behöver göras? (SOU 2008:117) lämnat förslag som bedöms leda till en minskning av inkommande ärenden till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd med ca 95 procent.

Autonomiutredningen har i sitt betänkande Självständiga lärosäten (SOU 2008:104) föreslagit att universitet och högskolor upphör att vara statliga myndigheter och i stället ges en ny offentligrättslig organisationsform. Betänkandet har remitterats. I remissyttrandena finns betydande skillnader i uppfattning om utredningens förslag.

Inom ramen för Miljödepartementets verksamhet har det gjorts en översyn av verksamheten vid miljö- och fastighetsdomstolarna. Utredningen har bl.a. föreslagit förändringar i instans- och processordningen för miljömålen samt lämnat förslag till hur miljödomstolarnas verksamhet kan samordnas med fastighetsdomstolarnas (SOU 2009:10). Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Regeringen avser att inrätta Trafikverket fr.o.m. den 1 april 2010. Trafikverket ska ha tyngdpunkt i åtgärder som främjar en effektiv förvaltning och ett trafikslagsövergripande perspektiv i arbetet med att utveckla det samlade transportsystemet. Trafikverket övertar verksamheterna inom Vägverket och Banverket, förutom den verksamhet som bedrivs vid enheten Banverket produktion. Till Trafikverket överförs även uppgifter från Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA) rörande modellutveckling och analysverktyg samt verksamhet rörande den långsiktiga infrastrukturplaneringen och riksintressen som bedrivs inom Sjöfartsverket. Vidare överförs till Trafikverket verksamhet från Transportstyrelsen rörande den långsiktiga infrastrukturplaneringen och riksintressen inom luftfarten samt drift- och investeringsbidrag till icke statliga flygplatser. Med anledning av den nya myndighetsstrukturen avvecklas Vägverket, Banverket och SIKA den 31 mars 2010.

Regeringen avser att inrätta den nya myndigheten Trafikanalys fr.o.m. den 1 april 2010. Trafikanalys ska vara regeringens stöd för utvärderingar och analyser inom transportområdet. Till Trafikanalys förs SIKA:s verksamhet rörande statistik.

Inom kulturområdet har ett antal betänkanden lagts fram som presenterar olika omfattande kulturpolitiska reformer. I den aviserade kulturpropositionen redovisas regeringens förslag närmare. På medieområdet har två översyner genomförts av vissa mediemyndigheter. Båda föreslår omorganisation av ett antal myndigheter. Regeringen har för avsikt att återkomma i frågan.

En särskild utredare ska utvärdera statens fastighetsförvaltning. Utredaren ska bl.a. lämna förslag till en mer effektiv struktur på organisationen av fastighetsförvaltningen inom staten och föreslå åtgärder som bör vidtas i syfte att skapa en väl sammanhållen och effektiv förvaltning av statens fastigheter. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2010 (dir. 2009:45).

2.3 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser

Inledning

Nedan redovisas respektive departements bedömning av framtida personalkonsekvenser som följer av förslagen i denna budgetproposition och andra propositioner som lämnas till riksdagen under 2009. Bedömningen avser åren 2009–2012. Redovisning sker endast av förslag som bedöms medföra personalpolitiska konsekvenser.

Bedömningarna är, i likhet med tidigare år, preliminära eftersom det finns många osäkra faktorer. Huruvida bedömda minskningar av personal faktiskt leder till uppsägningar och arbetslöshet är något som inte kan förutses. I övrigt anges kommentarer under respektive utgiftsområde.

Justitiedepartementet

Antalet anställda inom polisorganisationen kommer att öka till följd av regeringens satsning på att det ska finnas 20 000 poliser 2010.

Den planerade utbyggnaden av antalet häktes- och anstaltsplatser innebär ett ökat antal anställda inom Kriminalvården. Det är svårt att i nuläget överblicka omfattningen av ökningen.

För att kunna hantera det ökade antalet mål kommer Migrationsdomstolarna att under 2009 och 2010 öka sin personalstyrka med ca 95 personer. Migrationsverket beräknas under samma period minska antalet anställda med ca

400 personer. Detta beror främst på att antalet nya asylsökande minskar. Sammanlagt innebär det en minskning inom migrationsområdet.

I enlighet med regeringsbeslut den 5 mars 2009 har Regeringskansliet övertagit ordförandeskapet för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet). Genom beslutet upphör rådets sekretariat (RIF-kansliet) vid Rikspolisstyrelsen samtidigt som ansvaret för sekretariatets uppgifter överförs till Regeringskansliet. Mot denna bakgrund överförs kansliets personal från Rikspolisstyrelsen till Regeringskansliet.

Utrikesdepartementet

Till följd av Utrikesdepartementets arbete med att få en budget i balans samt anpassning av verksamheten till förändringar i omvärlden, minskar antalet tjänstgörande i utrikesförvaltningen med 70 personer under perioden 2009–2010. Viss del av minskningen sker genom nedläggning av utlandsmyndigheter. Övrig minskning sker genom omprioritering och ökad effektivitet. Minskningen väntas ske genom naturlig avgång. Samtidigt utökar regeringen den diplomatiska närvaron vid vissa utlandsmyndigheter.

Försvarsdepartementet

Försvarsmaktens arbete med att genomföra den personella omstrukturering som föranleddes av riksdagens försvarspolitiska inriktningsbeslut 2004 (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143, prop. 2004/05:43, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143) samt riksdagens försvarspolitiska inriktningsbeslut (bet. 2008/09:FöU10) fortgår. Som framgår av tabellen nedan bedöms personalgenomströmningen i Försvarsmakten öka. Det beror bl.a. på anställning av soldater till stående och kontrakterade förband.

Tabell 2.1 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten

Personer				
År	2009	2010	2011	2012
Minskning	1 050	1 350	1 500	2 050
Ökning	750	2 700	2 250	2 250
Summa	- 300	1 350	750	200

Socialdepartementet

Den 1 januari 2010 inrättas Pensionsmyndigheten med ansvar för administrationen av

den allmänna ålderspensionen samt pensionsrelaterade förmåner. Därmed övertar Pensionsmyndigheten viss verksamhet som i dag sker på Försäkringskassan samt hela verksamheten vid Premiepensionsmyndigheten (PPM). Pensionsmyndigheten kommer huvudsakligen att bemannas av medarbetare från dessa båda myndigheter och beräknas ha ca 970 anställda. På sikt beräknas förändringen leda till rationaliseringar och ett minskat personalbehov.

Inom Försäkringskassan beräknas ålderspensioneringar, normal personalomsättning samt anpassning till myndigheternas ekonomiska ramar leda till en sammanlagd nettominskning med 1 800 personer under perioden 2009–2012.

Av personalminskningen för 2010 omfattas ca 730 personer av övergång till Pensionsmyndigheten från och med den 1 januari 2010.

Länsstyrelsernas tillsyns- och tillståndsverksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453, SoL) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) förs över till Socialstyrelsen och samordnas med Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården. Förändringen innebär att Socialstyrelsen under 2010 ökar med ca 200 anställda.

Den 1 juli 2009 bildades Inspektionen för socialförsäkringen, som har till uppgift att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rätts säkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet. Myndigheten byggs upp successivt och kommer från och med 2011 att ha ca 60 anställda.

Den 1 januari 2010 flyttas Arvsfundsdelegationens kansli från Regeringskansliet (Socialdepartementet) till Kammarkollegiet. Flytten innebär att antalet anställda på Regeringskansliet minskar med 20 personer medan Kammarkollegiet ökar med samma antal.

En övergång av Giftinformationscentralens verksamhet från Apoteket AB till Läkemedelsverket planeras ske den 1 oktober 2009. Verksamheten omfattar ca 30 anställda.

Finansdepartementet

Vid Kronofogdemyndigheten, Skatteverket, Statistiska centralbyrån och Tullverket beräknas personalen sammantaget minskas med ca 2 100 personer under perioden 2009–2012. Uppskattningen bygger på antalet åldersavgångar och omfattningen av normal personalomsättning.

Även för länsstyrelserna bedöms personalen sammantaget minska med ca 250–300 personer

totalt under perioden. Bedömningen bygger på att länsstyrelserna övertar djurskyddskontrollen från kommunerna, verksamhet inom kontrollen av jordbruksstöd utökas, tillsynen inom plan- och bygglagstiftningen förstärks samt ökad handläggning av vindkraftsärenden från och med 2009. Samtidigt övergår från och med 2010 länsstyrelsernas hitillsvarande arbetsuppgifter inom körkorts- och yrkestrafikområdet samt merparten av arbetsuppgifter inom social tillsyn till Transportstyrelsen respektive Socialstyrelsen.

Regeringen har tidigare beslutat att PPM och Försäkringskassans pensionsverksamhet ska samlas i en ny Pensionsmyndighet. PPM avvecklas den 31 december 2009 och därmed beräknas personalstyrkan inom Finansdepartementets område minska med ca 210 personer 2010. Dessa omfattas av övergång till den nya Pensionsmyndigheten, vilken redovisas under Socialdepartementets område.

Kammarkollegiets personal beräknas öka något med anledning av ny verksamhet kring upphandlingsstöd, några mindre nya uppgifter till följd av ändringar i lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor och Kammarkollegiets utvidgade uppgift att förordna vigsselförrättare. Till detta kommer också att regeringen har flyttat uppgifter om redovisning av statliga bolag m.m. från Regeringskansliet till Kammarkollegiet. Kanslifunktionen för Arvsfondsdelegationen överförs från Regeringskansliet till Kammarkollegiet fr.o.m. den 1 januari 2010. Flytten innebär att antalet anställda i Regeringskansliet minskar med 20 personer medan Kammarkollegiet ökar med samma antal.

En ökning om ca 25 personer beräknas vid Finansinspektionen då myndigheten under 2009 fått nya uppgifter, bl.a. till följd regeringens insatser med anledning av den finansiella krisen och till följd av nya uppgifter avseende tillsyn och reglering.

Utbildningsdepartementet

Från och med höstterminen 2007 har antalet studenter på grundnivå och avancerad nivå ökat något i jämförelse med året innan. Denna tendens har nu ytterligare förstärkts till följd av bl.a. det kärva arbetsmarknadsläget. Enligt uppgift från Verket för högskoleservice har antalet behöriga förstahandssökande ökat med 17 procent mellan höstterminen 2008 och 2009. Universitet och högskolor bör i enlighet med vad som angetts i propositionen Ett lyft för

forskning och innovation (prop. 2008/09:50) tilldelas ökade forskningsresurser under perioden 2009–2012. Sammantaget bedömer regeringen att detta i slutet av den aktuella perioden kan komma att innebära en början på en ökning av antalet heltidsanställda vid lärosätena.

Näringsdepartementet

Regeringen förbereder som tidigare nämnts inrättandet av en ny myndighet, Trafikverket, fr.o.m. den 1 april 2010. I samband med det kommer de nuvarande myndigheterna Vägverket, Banverket och SIKA att avvecklas. Därutöver övergår vissa verksamheter från Sjöfartsverket och Transportstyrelsen till Trafikverket. Regeringen förbereder även inrättandet av en myndighet för utvärderingar och analyser inom transportområdet fr.o.m. den 1 april 2010. Vissa verksamheter från SIKA övergår till den nya myndigheten. Regeringen gör preliminärt bedömningen att det sammanlagda personalbehovet kommer att förändras under 2010. Det är ännu för tidigt att bedöma eventuella konsekvenser för den berörda personalen på längre sikt.

I propositionen Ändrad verksamhetsform för Banverkets enhet Banverket Produktion föreslår regeringen att Banverket Produktion bolagiseras. Verksamheten föreslås bli överförd till ett eller flera av staten helägda aktiebolag. Förslaget innebär en minskning av antalet anställda vid Banverket med ca 3 000 personer 2010.

En proposition avseende ändrad verksamhetsform för flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket avses att lämnas inom kort. Förslaget väntas medföra en minskning med ca 2 600 anställda 2010 vid nuvarande Luftfartsverket.

Regeringen avser att den 1 januari 2010 överföra länsstyrelsernas uppgifter inom körkorts- och yrkestrafikområdet till Transportstyrelsen. Förändringen är ett led i arbetet med att samla all regelgivning, tillståndsgivning och tillsyn inom transportområdet till Transportstyrelsen. Bedömningen är att Transportstyrelsen kommer att kunna bedriva aktuella verksamheter till lägre kostnader och med en större effektivitet än vad som i dag är fallet. Verksamheten kommer på några års sikt att kunna bedrivas till kostnader som understiger dagens med ca 50 miljoner kronor per år.

Transportstyrelsen beräknas 2010 att bedriva verksamheten med ca 290 personer. På några års

sikt beräknas verksamheten kunna bedrivas med ca 230 personer. Den verksamhetsövergång som ska ske innebär att reglerna i 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) är tillämpliga. Av de ca 300 anställda vid länsstyrelserna som omfattas av övergången kommer ca 200 att följa med till Transportstyrelsen.

Regeringen inrättade den 1 april 2009 de två nya myndigheterna Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser. I samband med detta avvecklades Verket för näringslivsutveckling (Nutek), Glesbygdsverket och Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS). Genom omstruktureringen har antalet anställda i dessa verksamheter minskat från ca 400 anställda till ca 350 anställda.

Statens energimyndighet har under senare år tillförts allt flera arbetsuppgifter, utan att förvaltningsanslaget har höjts i motsvarande grad. Regeringen föreslår därför i denna proposition under utgiftsområde 21 Energi, avsnitt 3.1.1 att Energimyndigheten tillförs 80 miljoner kronor 2010, vilket motsvarar ca 80 anställda.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Med anledning av uppföljningen av den nya lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk kommer viss personalförstärkning att krävas på Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholms län fr.o.m. 2010.

Kulturdepartementet

Med anledning av uppföljningen av den nya språklagen (2009:600) kommer viss personalförstärkning att krävas på Institutet för språk och folkminnen fr.o.m. 2010.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmiljöverkets anslag har successivt minskat under perioden 2007–2009. Under 2009 har antalet anställda minskat med ca 70 personer. Regeringen föreslog i budgetproposition för 2009 (prop. 2008/09:1) samt föreslår även i denna budgetproposition under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, avsnitt 4.9.1 Arbetsmiljösatsningar som innebär att resurserna ökar med 20 miljoner kronor 2010 och med ytterligare 2 miljoner kronor 2011. De nya satsningarna innebär att antalet anställda kommer att stabiliseras på 2009 års nivå.

Som en del av de satsningar regeringen genomförde i samband med propositionen Åtgärder för jobb och omställning (prop. 2008/09:97) ökades anslaget för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader med 300 miljoner kronor 2009. I syfte att säkerställa ett snabbt genomförandet av åtgärderna inom arbetsmarknadsområdet konstaterade regeringen att det var avgörande att få till stånd en kapacitetsökning och kompetensväxling inom Arbetsförmedlingen samt att säkra resurser för en effektiv upphandling och utveckling av den nationella beredskapsorganisationen för varsel om uppsägning och samverkan på regional och lokal nivå. Vidare har Arbetsförmedlingen under 2009 möjlighet att använda 300 miljoner kronor av anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* för jobbcoachning i egen regi. Arbetsförmedlingen har valt att använda dessa resurser inom den nationella beredskapsorganisationen och har bl.a. anställt 740 jobbcoacher i egen regi.

Regeringen föreslår i denna proposition utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, avsnitt 3.7.1 att anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* ökas med knappt 1,1 miljarder kronor 2010, bl.a. med anledning av ytterligare förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken och förstärkta insatser till personer som lämnar sjukförsäkringen. De sammantagna personalkonsekvenserna av de föreslagna ökningarna av förvaltningsanslaget kan dock inte bedömas i nuläget.

Regeringskansliet

Regeringskansliet kommer också att beröras av vissa av de ovan redovisade organisations- och strukturförändringarna. Vilka dessa är framgår av avsnittet som avser Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet och Socialdepartementet.

3. Kompetensförsörjningen i staten

Ansvar för genomförandet av den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet vad gäller bl.a. att utforma organisation, arbetsprocesser, lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen vad gäller kompetensförsörjningen redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisning.

Med kompetensförsörjning avses att säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som en myndighet är ålagd och tillgodose dess behov på både kort och lång sikt. Myndigheternas strategiska kompetensförsörjning innebär att systematiskt analysera vilken kompetens myndigheterna behöver på kort och på lång sikt för att klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

3.1 De anställda

Antalet statsanställda

År 2008 var ca 236 000 personer anställda i den statliga sektorn. Det innebär en minskning med ca 5 000 anställda sedan 2007.

Uppföljningen av utvecklingen i staten har tidigare följt Arbetsgivarverkets sektorsindelning av statlig verksamhet. För att få en mer stabil uppföljning över tid redovisas uppföljningen fr.o.m. 2008 efter den internationella klassifikationen COFOG¹. Som framgår av tabell 3.1. arbetar flest inom COFOG-gruppen Utbildning och minst inom gruppen Fritidsverksamhet. De största minskningarna mellan 2007 och 2008 har skett inom grupperna Försvar och Socialt skydd. Störst andel kvinnor, 61 procent, arbetar inom Allmän offentlig förvaltning. Försvar är den grupp med störst andel män, 78 procent.

Tabell 3.1 Antalet anställda och andelen i procent 2007–2008 fördelade efter COFOG-grupper

Grupper	2007	2008
Kön		
Allmän offentlig förvaltning	33 219	32 357
Kvinnor	61	61
Män	39	39
Försvar	24 190	22 653
Kvinnor	23	22
Män	77	78
Samhällsskydd och rättskipning	44 798	45 362
Kvinnor	45	46
Män	55	54
Näringslivsfrågor ¹	34 754	33 921
Kvinnor	37	38
Män	63	62
Fritidsverksamhet, kultur och religion	3 018	2 837
Kvinnor	60	59
Män	40	41
Utbildning	65 552	65 826
Kvinnor	54	54
Män	46	46
Socialt skydd ²	34 903	32 991
Kvinnor	68	68
Män	32	32
TOTALT	240 434	235 947
Kvinnor	50	50
Män	50	50

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Näringslivsfrågor inkl. miljöskydd

² Socialt skydd inkl. hälso- och sjukvårdsfrågor

Andelen visstidsanställda

En knapp femtedel av statens anställda har visstidsanställning och av dessa är något fler kvinnor än män. Andelen visstidsanställda skiljer sig åt mellan olika myndigheter. År 2008, liksom tidigare år, fanns högst andel inom universitet och högskolor. Detta möjliggörs genom att högskoleförordningen (1993:100) innehåller särskilda regler om anställningstiden för en betydande del av dess personal, t.ex. olika lärarkategorier.

Befattningsstruktur i staten

Ungefär 6 procent av statens anställda ingår i kategorin ledningskompetens, 64 procent i gruppen kärnkompetens och 27 procent i gruppen stödkompetens. Fortfarande återfinns fler män än kvinnor i gruppen lednings- och kärnkompetens medan kvinnorna, liksom tidigare, utgör en majoritet i gruppen stödkompetens.

¹ COFOG = Classification of the functions of the government., syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

Tabell 3.2 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetens kategorier 2008

Procent

	Totalt	varav kvinnor	varav män
Ledningskompetens ¹	6	35	65
Kärnkompetens ²	64	48	52
Stödkompetens ³	27	59	41
Oklassade	3	47	53

Källa: Arbetsgivarverket

¹ Ledningskompetens: Personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.

² Kärnkompetens: Personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

³ Stödkompetens: Personal med stödfunktion för lednings- och kärnkompetens, utan specifik sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

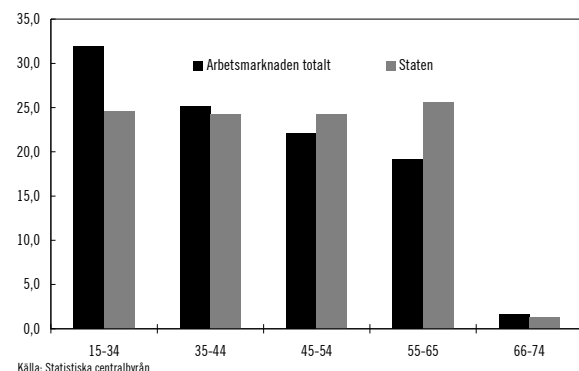
3.2 Ålderstrukturen

Fler äldre och färre yngre i staten

För hela arbetsmarknaden uppgick medelåldern 2008 till 42 år. Staten har en äldre personalstyrka. År 2008 var medelåldern för statligt anställda kvinnor och män 46 år, dvs. samma som för 2007. År 2008 var 28 procent av de statsanställda 55 år eller äldre, vilket är en ökning med en procentenhet sedan 2007. På hela arbetsmarknaden var endast 21 procent 55 år eller äldre 2008.

Diagram 3.1 Ålderstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2008

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån

Nybeviljade ålderspensioner fortsätter att öka

Antalet nybeviljade ålderspensioner har ökat under perioden 2005 till 2008, vilket förklaras av att de som är födda på 1940-talet är en stor åldersgrupp som har börjat uppnå pensionsålder.

Mellan 2007 och 2008 har antalet nybeviljade ålderspensioner ökat från 4 682 till 4 868. Antalet kvinnor som fått nybeviljad ålderspension har minskat, medan det har skett en

ökning för männen. I antalet med nybeviljade ålderspensioner har inte inräknats dem som har avgått med pensionsersättning eller sjukpension.

Fler tar ut ålderspension efter 65

Andelen anställda som tar ut ålderspension först efter att de har fyllt 65 år har ökat mellan 2007 och 2008, från 24 till 29 procent för kvinnorna, och från 30 till 34 procent för männen.

Antalet personer i arbete som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka.

Tabell 3.3 Antalet personer i arbete som är 67 år eller äldre 2007–2008

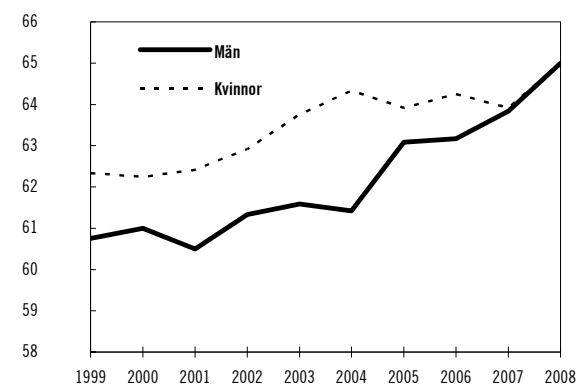
Antal

	2007	2008
Kvinnor	196	202
Män	343	451
Samtliga	539	653

Källa: Statens pensionsverk

Medianåldern för pensionsavgångar är nu lika för kvinnor och män

Medianåldern för de statsanställda som har gått i pension² har ökat för både män och kvinnor och uppgår nu till 65 år för båda könen. Som framgår av diagrammet nedan hade kvinnorna under perioden 1999–2006 en högre medianålder vid pensioneringen än vad männen hade. Denna skillnad är nu uttraderad.

Diagram 3.2 Medianålder då statsanställda kvinnor och män lämnat sin anställning i pensioneringssyfte 1999–2008

Källa: Statens pensionsverk

² Här ingår ålderspension, pensionsersättning, särskild pensionsersättning och sjukpension.

Antalet nybeviljade delpensioner minskar

Mellan 2007 och 2008 minskade antalet nybeviljade delpensioner med 13 procent. För kvinnorna skedde en minskning med 15 procent och för männen med 11 procent.

Av de individer i åldern 61 till 64 år som under 2008 har haft möjlighet till delpension beviljades 28 procent delpension, vilket är samma andel som 2007.

Som framgår av tabell 3.4 var det under 2007 och 2008 fler kvinnor än män som beviljades delpension. Det kan också konstateras att för såväl kvinnor som män har andelen som beviljats delpension med en omfattning på 50 procent minskat. Fortfarande är andelen med en omfattning på 50 procent betydligt högre för männen än för kvinnorna

Tabell 3.4 Beviljade delpensioner 2007–2008

Antal				
Delpensionens omfattning	Kvinnor 2007	Män 2007	Kvinnor 2008	Män 2008
50 procent	204	355	168	251
40–49 procent	91	72	55	52
21–39 procent	60	44	49	56
≤ 20 procent	747	465	669	472
Samtliga	1 102	936	941	831

Källa: Statens pensionsverk

3.3 Könsfördelningen*Jämn könsfördelning i staten*

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor har ökat de senaste åren. År 2008 fanns det för första gången fler kvinnor än män bland de statsanställda (50,3 procent).

Andel kvinnor och män med chefsuppgifter

Andelen kvinnor med chefsuppgifter i staten är lägre än andelen män med motsvarande uppgifter. År 2008 var 35,1 procent av cheferna kvinnor och 64,9 procent var män. Andelen kvinnor på ledande befattningar ökade därmed med en procentenhet jämfört med 2007.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2008 anställde regeringen totalt 58 myndighetschefer varav 31, motsvarande 53,4 procent, var kvinnor.

Bland myndighetscheferna är andelen kvinnor 39 procent i september 2009, vilket innebär en ökning med ca 1 procentenhet från 2008. Det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer har minskat från 217 till 208 mellan 2008-2009. Detta har sin förklaring i de organisationsförändringar som genomförts i statsförvaltningen.

Tabell 3.5 Fördelningen den 8 september 2009 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal			
	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	46	57	103
Landshövdingar	8	13	21
Rektorer ¹	14	22	36
Överintendenter	2	8	10
Övriga titlar ²	11	27	38
Myndighetschefer totalt³	81	127	208

¹ Regeringen utser rektorer efter förslag från högskolestyrelsen.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusivt vikarierande myndighetschefer

3.4 Den etniska och kulturella mångfalden*Andelen anställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka*

Andelen anställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka i den statliga sektorn. År 2008 uppgick denna grupp till 12,0 procent. År 2007 uppgick den till 11,4 procent. Andelen kvinnor var 2008 fortfarande något högre än andelen män, 12,7 procent jämfört med 11,3 procent. Andelen nyanställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka och uppgick till 18,4 procent. För hela befolkningen uppgick andelen med utländsk bakgrund i åldern 20–64 år till 20,3 procent 2008.

Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat totalt i samtliga kompetens kategorier. En ökning har också skett i respektive kompetenskategori fördelat per kön, med undantag för gruppen män med stödkompetens, där en nedgång skett med 0,2 procentenheter.

Tabell 3.6 Andelen anställda med utländsk bakgrund 2007–2008

Procent

	2007	2008
Staten totalt¹	11,4	12,0
Kvinnor	12,2	12,7
Män	10,7	11,3
Ledningskompetens	5,7	5,9
Kvinnor	6,9	7,0
Män	5,1	5,3
Kärnkompetens	12,1	12,9
Kvinnor	12,7	13,5
Män	11,5	12,4
Stödkompetens	10,3	10,4
Kvinnor	11,1	11,4
Män	9,2	9,0
Nyanställda i staten²	17,2	18,4

Källa: Arbetsgivarverket

¹ Avser personer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

Källa: Arbetsgivarverket

Variation mellan COFOG-grupperna

Arbetsgivarverkets sektorsindelning har förändrats jämfört med tidigare år. Från och med 2008 följer redovisningen den internationella COFOG-indelningen. En omfördelning till denna indelning av 2007 års statistik visar att andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat mest i gruppen Utbildning mellan 2007 och 2008. Ökningen uppgår till 1,0 procentenhet. Gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion är den enda grupp där andelen minskade under samma tidsperiod, totalt med 0,5 procentenhet. Gruppen Utbildning hade högst andel anställda med utländsk bakgrund 2008, 19,6 procent. Försvar är den grupp som hade lägst andel anställda med utländsk bakgrund, 5,0 procent 2008.

Tabell 3.7 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2008

Procent	Kompetenskategori			
	Totalt	Ledning	Kärn	Stöd
Allmän offentlig förvaltning	9,7	5,1	9,8	10,9
Försvar	5,0	3,1	5,2	5,1
Samhällsskydd och rättskipning	8,4	4,7	8,5	9,3
Näringslivsfrågor ¹	7,9	5,6	7,9	7,4
Fritidsverksamhet, kultur och religion	13,2	8,8	14,3	13,9
Utbildning	19,6	10,2	22,4	14,4
Socialt skydd ²	13,1	7,8	13,8	11,2
Totalt	12,0	5,9	12,9	10,4

Källa: Arbetsgivarverket

¹ Näringslivsfrågor inkl. miljöskydd m.m.² Socialt skydd inkl. hälso- och sjukvårdsfrågor

3.5 Personalrörligheten

Rörligheten är oförändrad

Mellan september 2007 och september 2008 uppgick personalrörligheten³ i staten till 11 procent, vilket innebär att rörligheten var oförändrad i jämförelse med 2007. Med personalrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

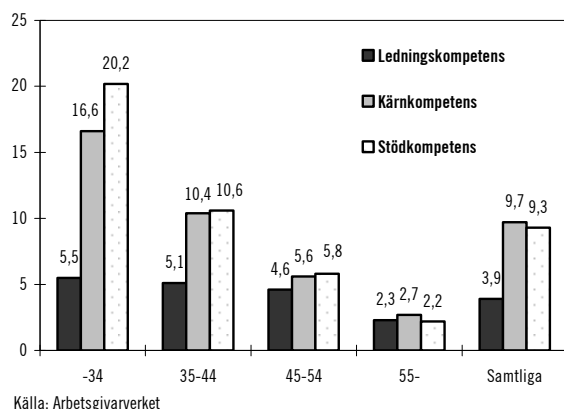
Högre rörlighet bland yngre än äldre

Rörligheten mellan september 2007 och september 2008 var totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder. Personalrörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personalrörligheten mellan kvinnor och män var marginella.

³ Personalrörlighet beräknas utifrån det lägsta av värdena för antalet nyrekryterade respektive antalet avgångna dividerat med medelvärdet av antalet anställda under de senaste två åren. Med nyrekryterade avses nytillkomna i staten samt nya från annan myndighet. Motsvarande gäller för avgångna.

Diagram 3.3 Personärlighet fördelad på kompetenskategori och ålder 2007–2008

Procent

Källa: Arbetsgivarverket

3.6 Antalet uppsägningar

När en statsanställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist anmäls hon eller han till Trygghetsstiftelsen. Under 2008 anmäldes 3 196 övertaliga personer. Inflödet året innan var 3 784 personer. År 2008 var 53 procent kvinnor och 47 procent män. Det är en utjämning jämfört med 2007 då förhållandet var 60 procent kvinnor och 40 procent män. Totalt 43 procent av de uppsagda kom från tidsbegränsade anställningar 2008, vilket är en ovanligt stor andel.

Anställda vid universitet, högskolor och forskning var i likhet med föregående år den grupp med störst inflöde. En stor del av de övertaliga statstjänstemännen härifrån har haft tidsbegränsad anställning. Genom en ändring av Trygghetsavtalet kan fr.o.m. 2005 personer med tidsbegränsade anställningar lättare kvalificera sig för att omfattas av avtalet.

Vid utgången av 2008 var 6 450 personer aktuella⁴ hos Trygghetsstiftelsen, vilket kan jämföras med 6 208 föregående år. Av de som fick nya anställningar gick 38 procent till statliga arbetsgivare och 49 procent till privata.

Trygghetsstiftelsens kundundersökning, som riktade sig till personalchefer och lokala fackliga ordförande vid flera myndigheter, visar att

kunderna var nöjda med stiftelsens arbete. Över 95 procent av dem som haft kontakt med Trygghetsstiftelsen vid mer än tre tillfällen tycker att stiftelsen gör ett bra eller ett mycket bra jobb.

3.7 Arbetsmiljön och sjukfrånvaron

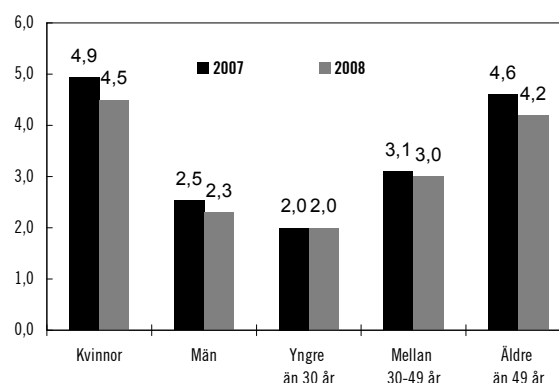
År 2008 uppgick den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten till 3,4 procent av tillgänglig arbetstid. Sjukfrånvaron har därmed minskat med 0,3 procentenheter jämfört med 2007.

Som framgår av diagram 3.4 minskade sjukfrånvaron 2008 jämfört med föregående år för såväl kvinnor och män i samtliga åldersgrupper utom en, de under 30 år. Sjukfrånvaron var oförändrad inom denna grupp.

Sjukfrånvaron var oförändrad eller hade minskat vid 153 myndigheter 2008, medan 58 myndigheter hade ökad sjukfrånvaro jämfört med föregående år⁵.

Diagram 3.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid uppdelat på kön och ålder 2007 och 2008

Procent

Källa: Statskontoret

⁴ Aktuella personer är alla som anmäls till Trygghetsstiftelsen och ännu inte hittat en permanent lösning på sin situation. Bland dessa finns personer med uppsägningstid, arbetslösa, i utbildning, sjukskrivna, tillfälligt anställda etc.

⁵ Myndigheter med färre än 10 anställda har utelämnats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. För myndigheter som avvecklats/nybildats saknas redovisning/jämförelsetal.

Antal sjukpensioner minskar

Antal statsanställda med nybeviljad sjukpension⁶ har minskat för såväl kvinnor som män.

Tabell 3.8 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2007–2008

	2007		2008	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Tillfällig sjukpension < 100 procent	427	192	379	138
Tillfällig sjukpension 100 procent	113	82	90	64
Sjukpension	319	177	262	128

Källa: Statens pensionsverk

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension. Andelen individer som har haft en tillfällig sjukpension på 100 procent innan de beviljats en sjukpension har ökat för varje år till 2007. Andelen var 59 procent 2005 och 73 procent 2007 för att sedan sjunka till 72 procent 2008.

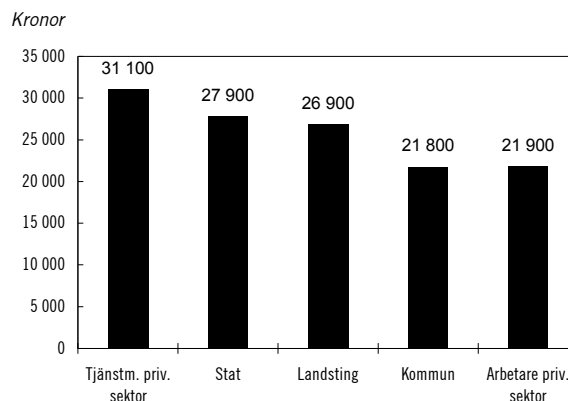
Av de statsanställda som 2008 beviljades sjukpension eller tillfällig sjukpension på heltid var 65 procent kvinnor. Detta är en ökning från 2007. För tillfällig sjukpension på deltid var andelen kvinnor 73 procent (69 procent 2007). Medianåldern för personer som 2008 beviljades sjukpension var 59,7 år för kvinnor (59,8 år 2007) och 59,9 år för män (60,2 år 2007).

3.8 Lönenivåerna och lönebildningen

Lönenivåer i staten

I diagram 3.5 redovisas den genomsnittliga månadslönen för olika sektorer på arbetsmarknaden 2007. Den genomsnittliga månadslönen i staten uppgick till 27 900 kronor. Medellönen i samtliga sektorer var 25 800 kronor. Staten har en större andel tjänstemän jämfört med alla andra sektorer, vilket gör det mer rättvisande att jämföra statstjänstemännens löner med de privata tjänstemännen.

Diagram 3.5 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2007

Källa: Statistiska centryrån

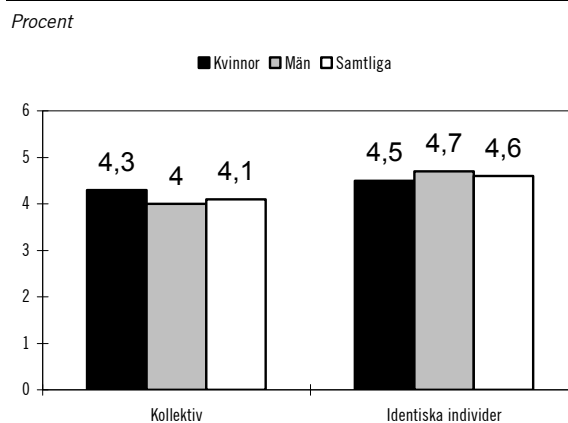
Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentlighetsanställdas förhandlingsråd (OFR/S, P, O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (SACO-S) samt Facket för service och kommunikation (SEKO).

Gällande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten avser perioden 1 oktober 2007–30 september 2010 (RALS 2007–2010).

Den kollektiva s.k. okorrigerade löneutvecklingen i staten var 4,1 procent mellan mättidpunkten i september 2007 och september 2008. För kvinnorna var ökningen 4,3 procent och för männen 4,0 procent. Löneutvecklingen för identiska individer var under samma period 4,6 procent för samtliga anställda, 4,5 procent för kvinnor och 4,7 procent för män. Med identiska individer avses personer som var anställda vid samma myndighet vid båda mättidpunkterna.

Diagram 3.6 Löneutvecklingen i staten september 2007–september 2008

Källa: Arbetsgivarverket

⁶ Med sjukpension och tillfällig sjukpension avses avtalsförmåner kopplade till icke tidsbegränsad sjukersättning på heltid respektive partiell icke tidsbegränsad sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning. Från och med den 1 juli 2008 är det är inte längre möjligt att få tidsbegränsad sjukersättning från Försäkringskassan men övergångsregler finns som innebär att äldre regler kan fortsätta att gälla fram till slutet av 2012.

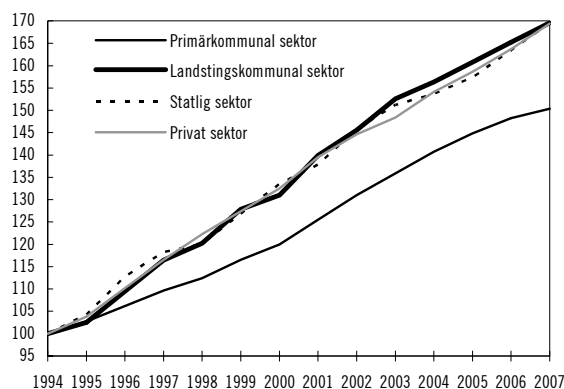
Tidpunkten för lönerevisioner varierar ofta mellan olika myndigheter. Den löneutveckling som registrerats i statistiken för ett enskilt år kan därför i regel inte tolkas som resultatet av årets löneavtal.

Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i övrigt, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen. Mellan 1994 och 2007 uppgick löneutvecklingen inom landstingen, staten och den privata sektorn till ca 69 procent. Under samma period var löneutvecklingen i den kommunala sektorn ca 50 procent.

Diagram 3.7 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2007

Index 1994=100

Källa: Statistiska centralbyrån

Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

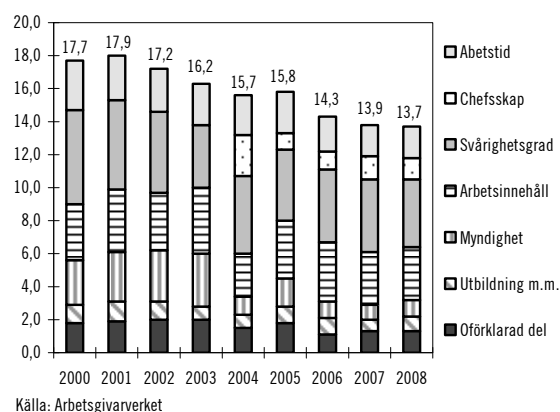
Löneskillnader mellan kvinnor och män

Arbetsgivarverket har analyserat löneskillnaderna mellan statsanställda kvinnor och män. Av kartläggningen framkommer att genomsnittslönerna för statsanställda kvinnor i september 2008 var 13,7 procent lägre än genomsnittslönen för statsanställda män. Den totala löneskillnaden har successivt minskat från 2000 då den var 17,7 procent.

Den viktigaste förklaringen till att kvinnor har lägre löner än män är att kvinnor i större utsträckning än män befinner sig på befattningar med lägre svårighetsgrad, och inom yrken med lägre genomsnittslön. Andra förklaringsfaktorer är att män oftare är chefer och att kvinnor oftare arbetar deltid.

Om hänsyn tas till samtliga kända sakliga faktorer återstår en skillnad, s.k. oförklarade löneskillnader, på drygt 1 procentenhet.

Diagram 3.8 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2000–2008

Källa: Arbetsgivarverket

Bilaga

Underbilaga
Myndighetschefer och
ordförande i
styrelsemyndigheter

Bilaga

Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter

Innehållsförteckning

Myndighetschefer per den 8 september 2009	23
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2009	28

Myndighetschefer per den 8 september 2009

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över myndighetschefer som lyder omedelbart under regeringen och som anställs genom beslut av regeringen. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 8 september 2009.⁷

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	GD	Odenberg	Mikael
Allmänna reklamationsnämnden	Ordförande	Ahnmé Kågerman	Britta
Arbetsdomstolen	Ordförande	Koch	Michaël
Arbetsförmedlingen	GD	Bermudez-Svankvist	Angeles
Arbetsmiljöverket	GD	Sjöberg	Mikael
Arkitekturmuseet	Museichef	Rahoult	Lena
Banverket	GD	Akhtarzand	Minoo
Barnombudsmannen	BO	Malmberg	Fredrik
Blekinge tekniska högskola	Rektor	Hass	Ursula
Bolagsverket	GD	Bränström	Annika
Boverket	GD	Valik	Janna
Brottsförebyggande rådet	GD	Andersson	Jan
Brottsoffermyndigheten	GD	Bergström	Margareta
Centrala studiestödsnämnden	GD	Borg Wallin	Kerstin
Danshögskolan	Rektor	Lilja	Efva
Datainspektionen	GD	Gräslund	Göran
Diskrimineringsombudsmannen	DO	Linna	Katri
Domstolsverket	GD	Thorblad	Barbro
Dramatiska institutet	Rektor	Lysander	Per
Ekobrottsmyndigheten	GD	Antemar	Gudrun
Ekonomistyrningsverket	GD	Lindberg	Hans
Elsäkerhetsverket	GD	Olofsson	Magnus
Energimarknadsinspektionen	GD	Fredriksson	Yvonne
Exportkreditnämnden	GD	Apelman	Karin
Fastighetsmäklarnämnden	Ordförande	Järvstrand	Anna-Lena
Finansinspektionen	GD	Andersson	Martin
Fiskeriverket	GD	Wenblad	Axel
Folke Bernadotteakademien	GD	Landerholm	Henrik
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)	GD	Annerberg	Rolf
Fortifikationsverket	GD	Jönsson	Lena
Forum för levande historia	Överintendent	Franck	Eskil
Försvarets materielverk	GD	Holmgren	Gunnar
Försvarets radioanstalt	GD	Åkesson	Ingvar
Försvarshögskolan	Rektor	Ericson	Mats
Försvarsmakten	ÖB	Göranson	Sverker

⁷ På grund av särskilda bestämmelser ingår inte Arbetsgivarverket, Regeringskansliet och Verket för högskoleservice i sammanställningen.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Försäkringskassan	GD	Lender	Adriana
Gymnastik- och idrottshögskolan	Rektor	Henriksson-Larsén	Karin
Granskningsnämnden för radio och TV	Direktör	Larsson	Magnus
Göteborgs universitet	Rektor	Fredman	Pam
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd	GD	Sjökvist	Aud
Högskolan Dalarna	Rektor	Stark	Agneta
Högskolan i Borås	Rektor	Nordholm	Lena
Högskolan i Gävle	Rektor	Johansson	Maj-Britt
Högskolan i Halmstad	Rektor	Enmark	Romulo
Högskolan i Kalmar	Rektor	Bladh	Agneta
Högskolan i Skövde	Rektor	Larsson	Leif
Högskolan Kristianstad	Rektor	Carlsson	Lars
Högskolan på Gotland	Rektor	Tholin	Jörgen
Högskolan Väst	Rektor	Ekedahl	Lars
Högskoleverket	Universitetskansler	Flodström	Anders
Högsta domstolen	Ordförande	Munck	Johan
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	GD	Qvarfort	Anne-Marie
Inspektionen för socialförsäkringen	GD	Molander	Per
Inspektionen för strategiska produkter	GD	Ekman	Andreas
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	GD	Fredriksson	Peter
Institutet för språk och folkminnen	GD	Johansson-Lind	Ingrid
Institutet för rymdfysik	Föreståndare	Eliasson	Lars
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev)	GD	Törnqvist	Gunilla
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	GD	Melin	Ulf
Justitiekanslern	JK	Lambertz	Göran
Kammarkollegiet	GD	Ljungh	Claes
Karlstads universitet	Rektor	Norén	Kerstin
Karolinska institutet	Rektor	Wallberg-Henriksson	Harriet
Kemikalieinspektionen	GD	Forsberg	Ethel
Kommerskollegium	GD	Johansson	Lena
Kompetensrådet för utveckling i staten	Direktör	Johns	Lärke
Konjunkturinstitutet	GD	Dillén	Mats
Konkurrensverket	GD	Sjöblom	Dan
Konstfack	Rektor	Björkman	Ivar
Konsumentverket	GD och KO	Larsson	Gunnar
Kriminalvården	GD	Nylén	Lars
Kronofogdemyndigheten	Rikskronofogde	Liedström Adler	Eva
Kungl. biblioteket	Riksbibliotekarie	Sahlin	Gunnar
Kungl. Konsthögskolan	Rektor	Wrange	Måns
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Rektor	Johansson	Johannes
Kungl. Tekniska högskolan	Rektor	Gudmundson	Peter
Kustbevakningen	GD	Melin	Judith

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Lantmäteriet	GD	Jönsson	Stig
Linköpings universitet	Rektor	Millnert	Mille
Livruskammaren och Skokloster slott med Stiftelsen Hallwylska palatset	Överintendent	Hagberg	Magnus
Livsmedelsverket	GD	Andersson	Inger
Lotteriinspektionen	GD	Hallstedt	Håkan
Luftfartsverket	GD	Rekke	Lars
Luleå tekniska universitet	Rektor	Sterte	Johan
Lunds universitet	Rektor	Eriksson	Per
Läkemedelsverket	GD	Åkerman	Christina
Länsstyrelsen i Blekinge län	Landshövding	Engström	Gunvor
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Landshövding	Norrfaik	Maria
Länsstyrelsen i Gotlands län	Landshövding, vik.	Granat	Anders
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Landshövding	Holmberg	Barbro
Länsstyrelsen i Hallands län	Landshövding	Lövdén	Lars-Erik
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Landshövding	Bohlin	Britt
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Landshövding	Engqvist	Lars
Länsstyrelsen i Kalmar län	Landshövding	Lindgren	Sven
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Landshövding	Alsér	Kristina
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Landshövding	Eriksson	Per-Ola
Länsstyrelsen i Skåne län	Landshövding	Tunhammar	Göran
Länsstyrelsen i Stockholms län	Landshövding	Unckel	Per
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Landshövding	Könberg	Bo
Länsstyrelsen i Uppsala län	Landshövding	Björck	Anders
Länsstyrelsen i Värmlands län	Landshövding	Eriksson	Eva
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Landshövding	Heister	Chris
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Landshövding	Källstrand	Bo
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Landshövding	Skogö	Ingemar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Landshövding	Bäckström	Lars
Länsstyrelsen i Örebro län	Landshövding	Frebran	Rose-Marie
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Landshövding, vik.	Holgersson	Magnus
Malmö högskola	Rektor	Olausson	Lennart
Marknadsdomstolen	Ordförande	Fallenius	Christer
Medlingsinstitutet	GD	Stråth	Claes
Migrationsverket	GD	Eliasson	Dan
Mittuniversitetet	Rektor	Söderholm	Anders
Moderna museet	Överintendent	Nittve	Lars
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)	GD	Älfvåg	Carl
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	GD	Camving	Meit
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	GD	Lindberg	Helena
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	GD	Hjalmarsson	Dan
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige	GD	Sandlund	Per-Erik
Myndigheten för yrkeshögskolan	GD	Enochsson	Pia
Mälardalens högskola	Rektor	Palmér	Ingegerd
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldermarsudde	Överintendent	Söderlind	Solfrid
Naturhistoriska riksmuseet	Överintendent	Westerberg	Jan Olov

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Naturvårdsverket	GD	Ågren	Maria
Nordiska Afrikainstitutet	Direktör	Norberg	Carin
Operahögskolan i Stockholm	Rektor	Aspegren	Magnus
Patent- och registreringsverket	GD	Ås Sivborg	Susanne
Patentbesvärsrätten	Ordförande	Carlson	Per
Polarforskningssekretariatet	Föreståndare	Karlqvist	Anders
Post- och telestyrelsen	GD	Treschow	Marianne
Premiepensionsmyndigheten	GD	Hellman	Johan
Presstödsnämnden	Kanslichef	Finnström	Åsa
Radio- och TV-verket	GD, vik.	Larsson	Magnus
Regeringsrätten	Ordförande	Heckscher	Sten
Revisorsnämnden	Direktör	Strömberg	Peter
Riksantikvarieämbetet	Riksantikvarie	Liliequist	Inger
Riksarkivet	Riksarkivarie	Lidman	Tomas
Riksgäldskontoret	Riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Rikspolisstyrelsen	Rikspolischef	Svenson	Bengt
Rikstrafiken	GD	Lundin	Ulf
Riksutställningar	GD	Kaplan	Martina
Rymdstyrelsen	GD	Norberg	Olle
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-Rådet)	GD	Lindh	Åsa
Rättsmedicinalverket	GD	Zelmin	Erna
Sjöfartsverket	GD	Selén	Jan-Olof
Skatteverket	GD	Sjöstrand	Mats
Skogsstyrelsen	GD	Stridsman	Monika
Skolväsendets överklagandenämnd	Direktör	Eriksson	Magnus
Smittskyddsinstitutet	GD	Carlson	Johan
Socialstyrelsen	GD	Holm	Lars-Erik
Specialpedagogiska skolmyndigheten	GD	Bååth	Greger
Statens beredning för medicinsk utvärdering	Direktör	Rosén	Måns
Statens biografbyrå	Direktör	Dahlin	Anki
Statens bostadskreditnämnd	GD	Magnusson	Lars
Statens energimyndighet	GD	Kåberger	Tomas
Statens fastighetsverk	GD	Jonsson	Bo
Statens folkhälsoinstitut	GD	Wamala	Sarah
Statens försvarshistoriska museer	Överintendent	Bengtsson	Staffan
Statens geotekniska institut	GD	Boström	Birgitta
Statens haverikommission	GD	Kastman Heuman	Åsa
Statens historiska museer	Överintendent	Amréus	Lars
Statens institut för kommunikationsanalys	GD	Saxton	Brita
Statens institutionsstyrelse	GD	Persson Göransson	Ewa
Statens jordbruksverk	GD	Persson	Mats
Statens järnvägar	GD	Dahlborg	Lennart
Statens konstråd	Direktör	Adsenius	Mikael
Statens kulturråd	GD	Johansson	Kenneth
Statens maritima museer	Överintendent	Olsson	Robert
Statens museer för världskultur	Överintendent	Blomberg	Göran

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Statens musiksamlingar	Direktör	Wiberg	Kent
Statens pensionsverk	GD	Nykvist	Ann-Christin
Statens skolinspektion	GD	Begler	Ann-Marie
Statens skolverk	GD	Thullberg	Per
Statens va-nämnd	Ordförande	Rubenson	Stefan
Statens veterinärmedicinska anstalt	GD	Engvall	Anders
Statens väg- och transportforskningsinstitut	GD	Bjelfvenstam	Jonas
Statistiska centralbyrån	GD, vik.	Wadman	Mats
Statskontoret	GD	Gustafsson	Yvonne
Stockholms universitet	Rektor	Bremer	Kåre
Strålsäkerhetsmyndigheten	GD	Eksborg	Ann-Louise
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC)	GD	Holmqvist	Hans-Eric
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	GD	Nordström	Anders
Svenska institutet	GD	Wästberg	Olle
Svenska institutet för Europapolitiska studier (Sieps)	Direktör	Stelling	Anna
Sveriges geologiska undersökning	GD	Magnusson	Jan
Sveriges lantbruksuniversitet	Rektor	Sennerby Forsse	Lisa
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)	GD	Häll Eriksson	Lena
Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	Kanslichef	Brorsson	Joel
Säkerhetspolisen	GD	Danielsson	Anders
Södertörns högskola	Rektor	Josefson	Ingela
Talboks- och punktskriftsbiblioteket	Bibliotekschef	Esaiasson	Roland
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	GD	Hulth-Backlund	Gunilla
Teaterhögskolan i Stockholm	Rektor	Jansson	Olle
Tillväxtverket	GD	Lugnet	Christina
Totalförsvarets forskningsinstitut	GD, vik.	Lind	Jan-Olov
Totalförsvarets pliktverk	GD, vik.	Ågren	Birgitta
Transportstyrelsen	GD	Widlert	Staffan
Tullverket	Generaltulldirektör	Starrin	Karin
Umeå universitet	Rektor	Sandberg	Göran
Ungdomsstyrelsen	GD	Nilsson	Per
Uppsala universitet	Rektor	Hallberg	Anders
Valmyndigheten	Kanslichef	Skarell	Gunnar
Verket för innovationssystem (Vinnova)	GD	Brogren	Charlotte
Vetenskapsrådet	GD	Omling	Pär
Vägverket	GD	Erixon	Lena
Växjö universitet	Rektor, vik.	Fritzén	Lena
Åklagarmyndigheten	Riksåklagare	Perklev	Anders
Örebro universitet	Rektor	Schollin	Jens
Överklagandenämnden för studiestöd	Direktör	Törnered	Mats

Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2009

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över ordförandena i de myndigheter som leds av en styrelse. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 1 september 2009.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	Landshövding	Källstrand	Bo
AP-fonden Första	GD	Hedborg	Anna
AP-fonden Andra	Ekonom	Larsson	Gunnar
AP-fonden Tredje	VD	de Neergaard	Claes
AP-fonden Fjärde	Direktör	Caneman	Monica
AP-fonden Sjätte	Direktör	Jeansson	Lennart
AP-fonden Sjunde	Direktör	Persson	Tommy
Arbetsförmedlingen	F.d. riksgäldsdirektör	Franzén	Thomas
Arbetsgivarverket	Landshövding	Tunhammar	Göran
Banverket	Direktör	Hulth	Mats
Blekinge tekniska högskola	VD	Seddigh	Akbar
Danshögskolan	F.d. generalsekreterare	Ekholm	Lars
Dramatiska institutet	Teaterchef	Assefa	Astrid
Exportkreditnämnden	VD	Engelbrektsson	
Exportkreditnämnden	VD	Klackenberg	Dag
Finansinspektionen	F.d. statsråd	Westerberg	Bengt
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	Ambassadör	Anell	Lars
Fortifikationsverket	Direktör	Söderlund	Thord
Försvarets materielverk	VD	Nilsson	Sven-Christer
Försvarshögskolan	GD	Landerholm	Henrik
Försäkringskassan	F.d. statsråd	Åsbrink	Erik
Gymnastik- och idrottshögskolan	Direktör	Lundquist	Bo
Göteborgs universitet	Direktör	Bennet	Carl
Högskolan Dalarna	Direktör	Staff	Lars-Ove
Högskolan i Borås	Ambassadör	Leissner	Maria
Högskolan i Gävle	F.d. landshövding	Ericsson	Lars Erik
Högskolan i Halmstad	F.d. landshövding	Andersson	Thorsten
Högskolan i Kalmar	Direktör	Nilsson	Lennart
Högskolan i Skövde	Sjukhusdirektör	Tuvegran	Ingela
Högskolan Kristianstad	Koordinator	Ljunggren	
Högskolan på Gotland	GD	Lönnberg	Lil
Högskolan Väst	F.d. statsråd	Andersson	Inger
Högskolan Väst	F.d. statsråd	Nygren	Jan
Karlstads universitet	Ordförande	Nordh	Sture
Karolinska institutet	Riksdagsledamot	Eberstein	Susanne
Konstfack	F.d. statssekreterare	Thorgren	Gunilla
Konstnärsnämnden	Dekan	Elam	Ingrid
Kungl. Konsthögskolan	Riksarkivarie	Lidman	Tomas
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	F.d. förlagsdirektör	Bohlund	Kjell

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Kungl. Tekniska högskolan	Filosofie doktor	Schelin Seidegård	Cecilia
Lantmäteriet	F.d. GD	Sandebring	Hans
Linköpings universitet	F.d. statsråd	Westerberg	Bengt
Lotteriinspektionen	F.d. hovrättslagman	Zachrisson	Ann-Christine
Luftfartsverket	Landshövding	Skogö	Ingemar
Luleå tekniska universitet	VD	Sundström	Anders
Lunds universitet	F.d. statsråd	Larsson	Allan
Läkemedelsverket	Direktör	Larson	Mats
Malmö högskola	Regionchef	Östling Ollén	Eva
Mittuniversitetet	VD	Böhlin	Birgitta
Mälardalens högskola	Direktör	Hjalmarson	Lennart
Operahögskolan i Stockholm	F.d. statsråd	Friggebo	Birgit
Post- och telestyrelsen	VD	Foss	Lennart
Premiepensionsmyndigheten	Adm. direktör	Rudberg	Marie
Riksgäldskontoret	F.d. kanslichef	Nilsson	Ove
Rikstrafiken	Riksdagsledamot	Davidson	Inger
Rymdstyrelsen	VD	Egardt	Peter
Sjöfartsverket	Egna företagaren	Sundling	Jan
Skogsstyrelsen	GD	von Schantz	Dag
Statens fastighetsverk	Direktör	Alvemur	Christer
Statens järnvägar	Ekonomidirektör	Wikström	Bo
Statens kulturråd	F.d. VD	Brunnberg	Kerstin
Statens pensionsverk	GD	Gustafsson	Yvonne
Statens väg- och transportforskningsinstitut	Kommunikationskonsult	Grönlund Krantz	Anna
Stockholms universitet	Regeringsråd	Heckscher	Sten
Sveriges lantbruksuniversitet	F.d. GD	Edqvist	Lars-Erik
Södertörns högskola	F.d. GD	Rosén	Björn
Teaterhögskolan i Stockholm	GD	Wigzell	Kerstin
Tillväxtverket	Landshövding	Heister	Chris
Totalförsvarets forskningsinstitut	Professor	Ullenius	Christina
Umeå universitet	Direktör	Johansson-Hedberg	Birgitta
Uppsala universitet	Ekonomie doktor	Dalborg	Hans
Verket för innovationssystem (Vinnova)	Direktör	Johansson-Hedberg	Birgitta
Verket för högskoleservice	Länsråd	Sandvik Wiklund	Pia
Vetenskapsrådet	F.d. statsråd	von Sydow	Björn
Vägverket	F.d. riksdagsledamot	Kvist	Kenneth
Växjö universitet	F.d. ambassadör	Bergquist	Mats
Örebro universitet	F.d. GD	Sandebring	Hans